

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΔ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1977 | ΑΡΙΘ. 4

ΑΓΑΠΗΣΩΜΕΝ ΤΗΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΑΝ ΝΕΟΤΗΤΑ

ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Η'

1. Οὐδείς πνευματικῶς ἐξειλιγμένος ἄνθρωπος ἀρκεῖται εἰς τὸ παραχρῆμα καὶ τὸ στιγμιαῖον τοῦ βεβιωμένου. Ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς εἶναι ἀπὸ τινος ἀπόψεως προέκτασις τοῦ παρελθόντος, μεθ' οὗ ἀδιαρρήκτως συνδέεται. Πᾶς νέος πολιτισμὸς ἐπιζητεῖ νὰ βυθίσῃ τὰς ρίζας του βαθύτερον, ἵνα καταστῇ στερεὸς καὶ ἀπρόσβλητος. Συγχρόνως ὅμως ἐπιζητεῖ δι' ἀναδρομῆς εἰς τὸ παρελθὸν νὰ θεμελιώσῃ τὸ περιεχόμενον του ἀσφαλέστερον. Παρελθὸν ἐπομένως καὶ παρὸν συμβάλλουν εἰς ἐνεργικωτέραν αὐξήσιν τοῦ πολιτισμοῦ, ἐπ' ὠφελεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ δι' ἀμοιβαίας συνεργασίας ἐπιζητοῦν πάντοτε ν' ἀναβιβάσουν τὸν πολιτισμὸν εἰς ἀνώτερα ὕψη. Ὁρθῶς λοιπὸν ἐλέχθη, ὅτι «ἀκριβῶς τὸ νόημα τῆς ἱστορικῆς ἐπισκοπήσεως εἶναι ἡ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χρόνου κατάκτησις ἑνὸς τοῦλάχιστον τμήματος τῆς ἀιδιότητος» (Spranger).

2. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι πρόκειται, ὅσον ἀφορᾷ καὶ εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως. Πρὸς τί ὀφείλομεν νὰ μορφώσωμεν ἑαυτούς; Τοῦτο γίνεται σαφές ἐὰν ἀναδράμωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ παρελθὸν καὶ ἴδωμεν τὸ ἔργον καὶ τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἱστορικῇ πραγματικότητι. Ἱστορία λοιπὸν καὶ Φιλοσοφία θὰ παράσχουν εἰς ἡμᾶς

τὰ ἀσφαλῆ δεδομένα συζητήσεως τῶν κανόνων τῆς Παιδαγωγικῆς. Ἡ Ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι ἡ Ἱστορία τῶν κανόνων ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως, τοὺς ὁποίους ἐφήρμοζεν ἐκάστοτε ὁ ἄνθρωπος. Ὅταν ἀναφέρωμεν τὴν Κλασσικὴν ἐποχὴν, ὡς πρότυπον ἰδεώδους πολιτισμοῦ, κατ' οὐσίαν ἐννοοῦμεν φιλοσοφικὴν ἐρμηνείαν δι' ἀνασκοπήσεως τοῦ περιεχομένου τοῦ κλασσικοῦ πολιτισμοῦ. Σκοπὸς δὲ τῆς τοιαύτης ἀναδρομικῆς θεωρήσεως εἶναι ἡ κάρπωσις ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν στοιχείων, ἅτινα θεωροῦμεν καὶ σήμερον ἐφαρμοστέα καὶ ὠφέλιμα. Τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι καὶ τῆς σήμερον περίου. Μορφωτικὸν ἰδεῶδες, ἀποδεσμευμένον ἐκ τοῦ παρελθόντος, ἀκολουθοῦν τὸ ἔναυσμα τοῦ κηρύγματος «Κάτω τὸ κατεστημένον», θὰ ὀδηγήσῃ ἀφεύκτως τὸν ἄνθρωπον εἰς θεωρίας περὶ Θεοῦ, Ἠθικῆς, Κόσμου καὶ Ἀνθρώπου, οὐχὶ ἀπλῶς ἐπαναστατικῆς, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ μηδενιστικῆς!

3. Καὶ οὕτως αἱ ἀναπτυχθεῖσαι ἀξίαι δὲν περιφρονοῦνται ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ποδοπατοῦνται. Πατρίς, Θρησκεία, Οἰκογένεια, Κοινωνία, Ἠθική, τὰ πάντα θεωρούμενα ἀνεπίτρεπτα («κατεστημένα»), καταπο-

λεμοῦνται καὶ περιφρονοῦνται. Ὁ Ἐγωκεντρισμός τοῦ ἀνθρώπου ἀνυψοῖ εἰς θεότητα τὸ ἴδιον «Ἐγώ». Ἀναγνωρίζει κατὰ θεωρίαν «ισότητα» εἰς τὸν ἄλλον συνάνθρωπον, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει ἐπιζητεῖ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἰδίου «Ἐγώ» κατὰ τοῦ «Σὺ» τοῦ ἑτέρου. Ἄλλωστε τὸ ἴδιον «Ἐγώ» διαγιγνώσκει παρευθὺς τὰς διαφορὰς ψυχολογικῆς, συναισθηματικῆς καὶ πνευματικῆς, ἀκόμη καὶ σωματικῆς συνθέσεως καὶ ἀντοχῆς τοῦ ἑτέρου καὶ τότε τὸ ἴδιον «Ἐγώ» ἐντείνει τὴν διάστασιν, ἄχρις οὗ ἐπέλθει καὶ ἡ σύγκρουσις. Ἄρα ἡ βαθυτέρα σημασία τοῦ κηρύγματος «Κάτω τὸ κατεστημένον», κατ' ἀνάγκην ὀδηγεῖ εἰς πόλεμον τοῦ ἰδίου «Ἐγώ» κατὰ τοῦ «Σὺ» τοῦ ἑτέρου. Ὁ δὲ πόλεμος οὗτος δὲν εἶναι πόλεμος ἀτόμου πρὸς ἄτομον, ἀλλὰ ἀνθρώπων κατ' ἀνθρώπων, λαῶν κατὰ λαῶν, ἔθνῶν κατ' ἔθνῶν, πάντων κατὰ πάντων!

4. Τὸ δοθὲν σύνθημα «Κάτω τὸ κατεστημένον» δὲν εἶναι ἢ αὐτὸ τὸ «Ἐγώ» τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, κατακυριευμένου ἐκ τοῦ Ἐγωκεντρισμοῦ του. Ὁ Ἐγωκεντρισμός οὗτος κινεῖ οὐ μόνον τὰ ἄτομα, ἀλλὰ καὶ τὰς κατηγορίας τῶν ἀνθρώπων ἐντὸς τῆς Κοινωνίας. Πᾶσαι αἱ ἡγέτιδες τάξεις κινοῦνται ὠθούμεναι ἐκάστη ἐκ τοῦ Ἐγωκεντρισμοῦ τῆς. Ὁ Ἐγωκεντρισμός διαιρεῖ εἰς τάξεις τοὺς ἀνθρώπους καὶ δημιουργεῖ τὰς μεταξὺ τῶν ἐχθρότητας. Ὁ Ἐγωκεντρισμός ἐγκλείει τὴν οἴησιν, ὅτι ἡ ἐκπροσωπούμενη ὑπ' αὐτοῦ κατηγορία πολιτῶν, κατέχει πάντα τὰ ἐφόδια ἀναπτύξεως, προαγωγῆς, μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς τοῦ συνόλου τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Ἐγωκεντρισμός φαινομενικῶς κηρύττει ἀλτρουϊσμόν καὶ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Ὁ Ἐγωκεντρισμός ἀντιθέτως ἀρνεῖται τὴν ἐκτὸς αὐτοῦ ἀναγνώρισιν τῆς ἀξίας τῶν ἄλλων. Ὁ Ἐγωκεντρικὸς γίνεται «προοδευτικός», ὅταν τὸν συμφέρη, «συντηρητικός» δὲ ὅταν ἐλπίζῃ ν' ἀξιοθῆῖ κενοδόξων ἐγκωμίων ἢ ὠφελημάτων. Ὁ Ἐγωκεντρικὸς ἐπαινεῖ ἢ συκοφαντεῖ καὶ ἐπικρίνει, ὅταν πιστεῦῃ ὅτι θὰ καρπωθῆῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ κάτι.

*

5. Τὸ συμπέρασμα ἡμῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων, εἶναι ὅτι ὁ κυριαρχῶν Ἐγω-

κεντρισμός εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς Κοινωνίας, εἶναι φυσικὸν νὰ διαιρῆ ταύτας εἰς ἀντιμαχομένας παρατάξεις καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ἢ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ πεδίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μορφωτικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ πεδίου. Ὁ Ἐγωκεντρισμός τῶν διαφόρων παρατάξεων τῆς πνευματικῆς ἰδίας ἡγεσίας, διαιρεῖ ταύτας εἰς «προοδευτικὰς» καὶ εἰς «συντηρητικὰς»· εἰς «ἀνατρεπτικὰς» καὶ εἰς «παραδοσιακὰς»· εἰς «ὕλιστικὰς» καὶ εἰς «πνευματικὰς»· εἰς «καταλυτικὰς» καὶ εἰς «ὑπερακριβιστὰς» τῆς παραδόσεως (Rigorismus). Παρατηρητέον δ' ὅτι κοινὸν ἐμβλημα πασῶν τῶν ἀντιμαχομένων τούτων ιδεολογικῶν παρατάξεων ἐπὶ τοῦ μορφωτικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ πεδίου εἶναι ἡ θεοποιηθεῖσα Ἐλευθερία! Ἐλευθερία διὰ τὸ ἄτομον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν πολίτην. Ἐλευθερία διὰ τὸν μαθητὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν διδάσκαλον. Ἐλευθερία διὰ τὸν σπουδαστὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν καθηγητὴν! Ἄλλ' ἢ τοιαύτη Ἐλευθερία ἀτόμου καὶ πολίτου, μαθητοῦ καὶ διδασκάλου, σπουδαστοῦ καὶ καθηγητοῦ· τί λέγω; Γονέων καὶ τέκνων δὲν προμηνοῦν σύγκρουσιν ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἔργου ἐκάστης κατηγορίας, ἐὰν ἡ Ἐλευθερία αὕτη παραγνωρίσῃ τὸν ἐκατέρωθεν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέουσαν πειθαρχίαν; Ἡ Ἐλευθερία, ὡς Ἀπολυταρχία, εἶναι καταστρεπτικὴ διὰ τε τὸν Ἐγωκεντρικὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τὸ σύνολον τῆς Κοινωνίας, ἐν ἣ ῥη.

6. Ἡμεῖς ἀδιορθώτως «συντηρητικοί», ἐν ἀγαθῇ ἐννοίᾳ, καὶ «προοδευτικοί», ἐν ἀγαθῇ καὶ πάλιν ἐννοίᾳ, δὲν θὰ παύσωμεν νὰ κηρύττωμεν, ὅτι τὸ μόνον ἀληθές, γνήσιον, εὐγενές, ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον εἶναι τὸ μορφωτικὸν ἰδεῶδες, ὅπερ ἐδίδαξεν ὁ Χριστιανισμός καὶ διεμόρφωσεν ὁ Ἀρχαιοελληνικὸς Πολιτισμός! Αὐτὸ τὸ μορφωτικὸν ἰδεῶδες ἀντελήφθησαν οἱ Βυζαντινοὶ ἡμῶν πρόγονοι καὶ δι' αὐτοῦ ἀνέπτυξαν τὸν δεῦτερον Ἑλληνο-Χριστιανικὸν Πολιτισμόν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΩΝ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΕΠΙ ΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

Μετά πολλῆς λαμπρότητος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὴν 6ην Φεβρουαρίου εορτάζει ἀπὸ τινων ἐτῶν πανηγυρικῶς τὴν ἱεράν μνήμην τοῦ Μεγάλου Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω καὶ κατὰ τὸν πρό τινων ἡμερῶν λαμπρὸν εορτασμὸν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος μνήμης κατηρτίσθη καὶ ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰδικὸν εορταστικὸν πρόγραμμα, τοῦ ὁποίου αἱ κύριαι ἐκδηλώσεις ὑπῆρξαν αἱ ἑξῆς:

Τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου, 5ην Φεβρουαρίου, ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, συμπαραστατοῦμένου ὑπὸ Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, ἐτελέσθη Μέγας πανηγυρικὸς ἑσπερινός, καθ' ὃν ὠμίλησεν ὁ ἐντεταλμένος ὑφηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Χρ. Βούλγαρης, ὅστις ἐξῆρε τοὺς κυρίους σταθμούς καὶ τὰς κυρίας πτυχὰς τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου.

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς, 6ην Φεβρουαρίου, ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, μετὰ τὴν τέλεσιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου, παρισταμένου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ μετὰ τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἐτελέσθη πανηγυρικὴ Θ. Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Πρώτου τῆ τάξει τῶν Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου, συλλειτουργούντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἐλασσώνος κ. Σεβαστιανοῦ καὶ Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Παύλου. Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ταύτην, καθ' ἣν ἔψαλεν ἡ χορωδία τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, ὠμίλησεν ὁ Τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, ὅστις ἐξῆρε «τὸ ἀνθρωπιστικὸν καὶ πολιτιστικὸν ἰδεῶδες τοῦ ἱεροῦ Φωτίου». Ἡ ὁμιλία αὕτη δημοσιεύεται αὐτοτελῶς ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας».

Ἀκολούθως, μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης παρασχεθέντος εἰς τοὺς προσκεκλημένους ροφήματος, ἐπραγματοποιήθη ἡ καθιερωμένη κατ' ἔτος, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου σύσκεψις μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου μετὰ τῶν Καθηγητῶν, Ὑφηγητῶν, μελῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν Συλλόγων τῶν Βοηθῶν καὶ Φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τῶν λοιπῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν προσκεκλημένων. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην, ἧτις ἐγένετο ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ «Διορθοδόξου Κέντρου», ὁ Τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Γε-

νικὸς Διευθυντῆς Ὁρησκευμάτων παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Βλάσιος Φειδᾶς εἰσηγήθη ἐκτενῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν περὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀντιλήψεων τοῦ ἱεροῦ Φωτίου. Ἡ εἰσήγησις τοῦ καθηγητοῦ κ. Φειδᾶ, ἧτις δημοσιεύεται αὐτοτελῶς ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἐκκλησία», ἔδωκεν ἀφορμὴν πρὸς διεξαγωγὴν ἐκτενῶς συζητήσεως, τῆς ὁποίας μετέσχον Ἀρχιερεῖς καὶ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς συζητήσεως, ἐπηκολούθησεν ἐπίσημον γεῦμα, ὅπερ παρετέθη ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ πρὸς τιμὴν τῶν προσκεκλημένων.

Κατὰ τὸ γεῦμα ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ν. Νησιώτης ἐν σχετικῇ προσφωνήσῃ του ἔνθεν μὲν ἐξέφρασε πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς τὰς εὐχαριστίας τῶν Καθηγητῶν, Ὑφηγητῶν, Βοηθῶν καὶ Φοιτητῶν τῆς Θεολ. Σχολῆς διὰ τὰ παρατεθέντα πνευματικὰ καὶ ὕλικά ἀγαθὰ, ἐτέρωθεν δὲ ἐτόνισεν, ὅτι πάντοτε οἱ φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς ταύτης αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ὡς φορεῖς καὶ διακοινικὰ ὄργανα τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προσφωνήσας κατὰ τὸ γεῦμα τοὺς προσκεκλημένους εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Σεβασμιώτατοι, Ἐλλογιμώτατοι,

Εἰς μίαν ἐποχὴν κρίσιμον διὰ τὴν Ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, ὅπου ρεύματα ποικίλων ἰδεολογιῶν δοθοῦνται πολέμια καὶ ἀντίθετα πρὸς αὐτήν, ὁ θεῖος λόγος ἀλλὰ καὶ ὁ ἑλληνικὸς λόγος ὠμίλησεν ἐν τῷ προσώπῳ καὶ δι' ὅλης τῆς πολιτείας τοῦ Μεγάλου Φωτίου τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀγιατάτου ἐκείνου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ γενναίου προμάχου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς ὁρθῆς πίστεως.

Εἰς τὴν ἀπέραντον καὶ ἀστείρευτον πνευματικὴν τραπέζαν, τὴν ὁποίαν κατέχει ὁ Μ. Φώτιος, ὅλαι αἱ ἐπερχόμενα ἀπὸ τοὺς αἰῶνας Ὁρθόδοξοι ἑλληνικαὶ γενεαί, παρακαθήμεναι εἰς αὐτήν καὶ ἐντροφῶσαι, ὀπλιζόνται ὄχι μόνον διὰ δυνάμειαν ὀρθοφροσύνης καὶ κατανυγάζονται μὲ πολύτιμον φῶς πνευματικῆς διαυγείας, ἀλλὰ καὶ ὀπλιζόνται μὲ πνεῦμα θυσίας χάριν τῆς ὁρθῆς πίστεως ἐν καρτερίᾳ καὶ βεβαιότητι ἰστορικῆς δικαιοσύνης.

Ἀναμφιβόλως ὁ δικαίως καὶ ὡς ἅγιος τιμώμενος μέγας τῆς Ἐκκλησίας Φωστῆρ, δὲν εἶναι ὁ μόνος διαλάμπων ἀστὴρ εἰς τὸν λαμπρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΕΩΔΕΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΦΩΤΙΟΥ*

«Μακαριώτατε,

Ὁ ἱερός Φώτιος, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου τελεῖται ἡ σημερινὴ ἀπὸ τὴν πανηγυρικὴ λειτουργικὴ σύναξη, ἀποτελεῖ ἕξοχο ζωντανὸ πρότυπο πραγματώσεως καὶ προβολῆς τοῦ ὀρθοδόξου ἀνθρωπιστικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ιδεώδους.

Τὸ ιδεῶδες αὐτὸ ἀπὸ εἰδολογικὴ ἄποψη θὰ μποροῦσε νὰ διατυπωθῆ μετὰ τὴν φράση τῆς ἴσου ἀγαπητῆς στὸν ἱ. Φώτιο Ὀντολογίας τοῦ Ἀριστοτέλη, σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποία φράση τὸ ὄλο προηγεῖται τοῦ μέρους καὶ προσδιορίζει αὐτό. Ἐπομένως γιὰ τὴν ἐκκόλαση καὶ μόρφωση τοῦ ἀληθινοῦ καὶ αὐθεντικοῦ εἶναι μᾶλλον καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἀληθινῆς παιδείας καὶ τοῦ ὑγιούς πολιτισμοῦ ἐπιβάλλεται ἡ εφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ὁλότητος, δηλαδή ἡ ἐνιαξὴ τῶν ἐπὶ μέρους μορφωτικῶν καὶ πολιτιστικῶν προσπαθειῶν στὰ πλαίσια ἐνὸς καθολικοῦ ιδεώδους. Οἱ προσπάθειες αὐτές, ἀποβλέποντας στὴν ἐνιαία κατεύθυνση, ποὺ θρῆσκεται μέσα στὸ ὄλο, δὲν πρέπει νὰ συσσωρεύουν ἀπλῶς τὰ διάφορα μορφωτικὰ καὶ πολιτιστικὰ στοιχεῖα σὲ

* Λόγος ποὺ ἐκφωνήθηκε τὴν 6η Φεβρουαρίου 1977, κατὰ τὴν Πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία, ποὺ — μετὰ ἀπόφαση τῆς Ἱ. Συνόδου — τελεστήκε στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης πρὸς τιμὴν τοῦ Μ. Φωτίου.

ὄργανόν, εἶναι ὅμως μοναδικὸς ὡς ὑπομνηματιστής, ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν πορείαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ πλαισίῳ καὶ τῇ οἰκονομίᾳ τῶν ἱερῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἐδέσποσαν καὶ τοὺς ὁποίους τῶν Τοπικῶν ἐκύρωσαν, αἱ Ἁγία Ἐπιτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Ἐπὶ τοῦ ὅτι οὐ μόνον εὐστοχωτάτη, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀναγκαῖα ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους καθιέρωσις τοῦ ἐπισήμου ἑορτασμοῦ, κατ' ἔτος, τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Φωτίου, τοῦ ὄντως μεγάλου τούτου πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι οὗτος δὲν ὑστερεῖ εἰς δόξαν καὶ προσφορὰν τῶν λοιπῶν μεγάλων Πατέρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι τὸ πνεῦμα τῆς μαχητικότητος καὶ θυσίας αὐτοῦ χάριν τῆς Ὀρθοδοξίας πρόκειται σωτήριον ἴαμα ἀνὰ πᾶσαν ἐποχὴν εἰς τὸν Ἀμπελώνα τῆς Σιρατενομένης Ἐκκλησίας, ὅπου ὁ Ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ παραχώρησιν Κυρίου, ὑποθάλλει τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας.

Ἀναμέλπαντες λοιπὸν τοὺς ἐορταζόμενους ὕμνους εἰς τὸν ἐορταζόμενον σεπτὸν Ἱεράρχην Φώτιον τὸν Μέγαν εἰς τὰς οἰκείας Ἱεράς ἀκολουθίας, συνήλθομεν καὶ εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἱεράς Μονῆς ταύτης

μηχανικὰ ἀθροίσματα, μὰ πρέπει νὰ τὰ ἐμψυχώνουν μετὰ τὴν ἐντελέχεια τοῦ ὄλου καὶ νὰ τὰ ταξινομοῦν σὲ ἐπάλληλους ὁμοκέντρους καὶ ἱεραρχικὰ διαρθρωμένους κύκλους, ποὺ ὄλο καὶ περισσότερο εὐρύνονται, πλουτίζονται καὶ ὑποβοηθοῦν τὴν ἁρμονικὴ καὶ ὁλομερῆ ἱκανοποίησιν ὄλων τῶν ἐμφύτων προδιαθέσεων τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως.

Μὰ ἂν τὸ ὀρθόδοξο ἀνθρωπιστικὸ καὶ πολιτιστικὸ ιδεῶδες ἀπὸ ἄποψη εἰδολογικὴ εἶναι ἡ εφαρμογὴ τῆς θύραθεν ἀρχῆς τῆς ὁλότητος, τοῦτο ἀπὸ ἄποψη ὕλης ἢ περιεχομένου δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἐπιδίωξις γιὰ νὰ γίνῃ ὁρατὸ «τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος» τοῦ Θεοῦ «κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο... ἀνακροφῶν τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐφ. α', 10). Γιὰ τὸν ἱερόν Φώτιον τόσο τὸ ποιητικόν, ὅσο καὶ τὸ τελικὸ αἴτιον τῆς ἀνθρωπιστικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἐνεργείας εἶναι ἡ «ἐν Χριστῷ» ἀνακεφαλαίωσις τῆς οὐράνιας καὶ ἐπίγειας ὀντολογικῆς πραγματικότητος, ἡ «καινὴ κτίσις», ποὺ ἐπιτυγχάνεται μετὰ τὴν δυναμικὴ γεφύρωση, σύνδεση καὶ ἀλληλοπεριχώρησιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπινου στοιχείου. Τὸ κύριον ἐπιχείρημα τοῦ Φωτίου ἐναντίον τῶν αἰρέσεων στηρίζεται στὸ γεγονός, ὅτι ὅλες οἱ αἰρέσεις τορπιλλίζονται καὶ ἀνατινάσσονται τὸ ἱερόν πορθμεῖον, ποὺ συνδέει τὰ οὐράνια καὶ ἐπίγεια ἀκρογνάτια, γιὰ τὴν παρουσιά-

σιν τηροῦντες, ἵνα πνεῦματος ἀπολαύωμεν. Ὅθεν, ἐγγείροντες τὸ ποτήριον τοῦτο, ἐχόμεθα, ὅπως εἰς ἀλλήλους ἀγῆρω τὴν μνήμην τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου τοῦ Μεγάλου ἐορταζόμεν, «αἰς ἕνεκεν αὐτοῦ» ἐν θεοσεβείᾳ κατακολουθώμεν.

Εἰς τὰς ἀρίστας διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν πανηγυρικῆς καὶ ὕμνης ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Μεγάλου Φωτίου, πλὴν τῶν μνημονευθέντων, παρευρέθησαν παρεπιδημοῦντες Ἀρχιερεῖς, ἐκπρόσωποι τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρωγῶν καὶ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Καλλίνικος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαρδικίου καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ὀρθοδόξου Κέντρου κ. Χρυσόστομος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ταλαντίου καὶ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Ἀμβρόσιος, Τитуλάριοι Μητροπολίται καὶ Ἐπίσκοποι, ἐν οἷς καὶ ὁ κοπιᾶσας διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν προσκεκλημένων Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι, ὁ βουλευτὴς κ. Παπακωνσταντίνου, ὁ Διοικητὴς τοῦ ΟΔΔΕΠ κ. Ἀθ. Ἀρβανίτης, στελέχη τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ πολλοὶ κληρικὸι καὶ λαϊκοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

ζοντας ανύπαρκτη αντίθεση και πόλωση εκεί, που στην πραγματικότητα υπάρχει διαλεκτική σύνθεση κι' άρμονία, είτε υπεριοιζούν το ανθρώπινο στοιχείο σε βάρος ενός ή όλων των προσώπων της άγίας Τριάδος, είτε αντίθετα παραθεωρούν τον άνθρωπινο και επίγειο παράγοντα προς υπερέξαρση του θείου.

Ο Φώτιος ζή κι' αναπνέει εξ' ολοκλήρου μέσα στη θεανθρώπινη ατμόσφαιρα της Ορθοδοξίας. Η ευγενής καταγωγή του, οι σχέσεις του με την αυτοκρατορική οικογένεια, τα επίγεια αξιώματά του, το ότι έγινε πρωτοσπαθάρης στην αυλική φρουρά, το ότι έγινε πρωτοασκητής κι' άνηκε στην elite της βυζαντινής διπλωματίας κι' εστίασε πρεσβευτής στη Βαγδάτη, το ότι ζούσε μέσα στην ατμόσφαιρα των αυλικών απτεγκλήσεων κι' ανταγωνισμών ή τεράστια μόρφωσή του σε όλους σχεδόν τους τομείς του τότε επιστητού, οι ακαδημαϊκοί του τίτλοι στην Ανωτάτη Σχολή της Μαγνάρας, το ότι ξαφνικά περιβλήθηκε με την αϊγλή και τις λαμπρόνες του πατριαρχικού μανδύα — όλες γενικά οι ποικίλες συναρτήσεις του με τους πειρασμούς του κόσμου τούτου δεν τον παρέσυραν στο δρόμο της ήσσοнос προσπαθείας, ούτε του νέκρωσαν το θείο έρωτα για τα πνευματικά αγαθά και την «απεράγαθον αγαθήτητα» του Θεού. Όπως το διρασμένο έλαφι τρέχει στις πηγές των υδάτων, έτσι κι' ο Φώτιος έσπευδε στο σπουδαστήριο ή στο προσευχητήριο ή στον κύκλο των προσφιλών μαθητών του παραδίδοντας στην πνευματική θεωρία και στην προσευχή ροφούσε το μέλι και γάλα της θύραθεν και της έρεψης γραμματείας. Έμβαιπίζονταν στα ρείθρα της Θ. Χάριτος, τρεφόταν με το μυστικό μάνα της μυστηριακής ζωής κι' έντροφούσε στη λειτουργική ποίηση κι' ύμνογραφία, την όποία μάλιστα καλλιέργησε κι' ο ίδιος προσωπικά.

Για τον Φώτιο ή ορθόδοξη πνευματικότητα δεν είναι ροσφός μονιζμός, που θέτει στα μάτια τις παραπίδες της μονομερείας. Αν όλην κανείς έστω και μιá φευγαλέα ματιά στο «Μυροδύθλον», στα «Αμφιλόχιο» ή στις επιστολές του, θα θαναμάση το ότι ο κριτικός και συνθετικός στοχασμός του συνθέτει σε μιá θαναμάσια σύνθεση τα πιο διαφορετικά κι' έτερογενή στοιχεία του πολιτισμού. Ο έρεός πατήρ με καταπληκτική δυναμική κινητικότητα περιστρέφει το περισκόπιο και τον προβολέα του ενδιαφέροντός του απ' το όλο στο μέρος και απ' το ένα μέρος του όλου στο άλλο μέρος του όλου, λ.χ. απ' την όμορφία του «εδιάκτου χορού των άστέρων» στο κάλλος του σώματος και στην όραιότητα της κόρης του ματιού, απ' τη χλωρίδα και πανίδα διαφόρων τόπων στην ποικιλία του όοντιού τους πλούτου, από όλα τα είδη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, τα όποια μελετά με κριτική διάθεση σε πλάτος και βάθος, προς τους θησαυρούς της προηγηθείσης πατερικής σοφίας, απ' τη Γραμματική στις Φυσικές Έπιστήμες, απ' τα φαρμακευτικά όότανα στα ιατρικά συγγράμματα του Γαληνού, απ' τη μυθολογία στη λαογραφία κι' έθνολογία, απ' τις όντολογικές κατηγορίες του Άριστοτέλη στην αίσθη-

τική των έρεών εικώνων, απ' την άγροτική οικονομία και την οικονομική γεωγραφία στη δεοντολογία της πολιτικής ήθικης, απ' το χάρισμα της παρθενίας και του μοναχικού βίου στην πραγματικότητα του «σεμνού έρωτος» και της οικογενείας, απ' τους πνευματικούς άθλους των άσκητών στα στάδια των άθλητικών άγώνων και στους όλυμπιονίκες, απ' τα άνώτερα στρώματα της κοινωνίας στις τάξεις των τρωγλοδυτών ή εκείνων, που εργάζονταν κάτω από τυρανία και υπό άπάνθρωπες συνθήκες στα μεταλλεία ή στα λατομεία μαρμάρου.

Το ιδεώδες της έν Χριστώ ανακεφαλαίωσης των ούρανίων και επίγειων όδηγει τον Φώτιο να άποκηρύξη έντονα το Μανιχαϊσμό και Πανλικιανισμό και να τονίση ότι ή Ορθοδοξία εγκλιματίζει στο οικολογικό περιβάλλον της κι' αυτά τα χοϊκά, άνθρώπινα, κοσμικά, έθνικά και ιστορικά στοιχεία. Ο Φώτιος είναι εκείνος, που κατά κλασσικό τρόπο διατύπωσε, πώς ή Ορθοδοξία είναι ένότης στην ποικιλία και ένοφθαλμίζει στην πολύεδρη, πολυδιάστατη και πολύπτυχη έμπειρία και πνευματική της διάσφαιρα διάφορες τοπικές παραδόσεις, νέα έτερόμορφα μα όμόλογα και όμογενή στοιχεία, που κατά τόπους, χρόνους και λαούς άποτελούν ίσοδύναμα όστράκινα σκεύη του ούράνιου θησαυρού της, γιατί άκριβώς αναχώνονται στην πρρακτωμένη κάμνó της. Το θαύρωειο φώς, προσπίπτοντας στο λαμπρό πρίσμα της Ορθοδοξίας, υφίσταται τρόπον τινά φασματοσκοπική άνάλυση και παρουσιάζει όλα τα χρώματα της ίριδος με χίλιες - δυό άνταύγειες και μαρμαρυγές. Η χρωματική αυτή «έτερότης και παραλλαγή», που δεν έμποδίζει να δεχώμαστε (στην έννοειδή και θεοποιόν χάριν του Πνεύματος), άποκλείει κάθε έκκλησιολογικό μονοφρονητισμό ή μονισμό ή κοφρομισμο και άποδεικνύει πώς μέσα στην Ορθοδοξία δεν έχει θέση ό ίσοπεδωτικός όδοστρωτήρας της όμοιομορφίας.

Η προσήλωση του Φωτίου στο πνεύμα της «έν Χριστώ» ανακεφαλαίωσης των πάντων φαίνεται και στη θαναμαστή άγάπη, την όποία έτρεφε προς όλους τους συνανθρώπους του, άκόμη και προς τους άλλοθρήσκους, για τους όποιους άκριβώς ώργάνωσε θαναμάσιες έεραποστολές. Ο Φώτιος παρουσίασε έξοχα δείγματα άλτρούστιακής διαθέσεως κι' άγάπης. Πάντοτε συνδύαζε την άκριβεία με πνεύμα συγκαταθέσεως και έκκλησιαστικής οικονομίας. Μεγαλειώδες υπήρξε το ζωηρό προστατευτικό ενδιαφέρον του για διωκομένους αντιπάλους του Ίγνατιανούς. Ο Φώτιος, όταν ήταν καθαιρεμένος Πατριάρχης, με άνυπέροβλητή άγάπη περιέθαλπε ιατρικά αυτόν τον έν έεργεία Πατριάρχη Ίγνάτιο και συνήψε προς αυτόν, όπως γράφει, άκατάλυτη φιλία. Κι' όλα αυτά έγιναν παρ' όλο που οι Ίγνατιανοί είχαν έκτοξέυσει έναντιον του Φωτίου φοβερές ύβρεις και κατηγορίες, άρεές και αναθέματα.

Βέβαια, όπως ό ήλιος έχει τις κηλίδες του, έτσι κι' ο Φώτιος σε στιγμές, που δεχόταν έπιρροές απ' την αυτοκρατορική διπλωματία, ή σε στιγμές θρασμού

ψυχής και ιερής αγανακτίσεως και ιδίως κατά την χρονική περίοδο της συγκρούσεώς του με τη Ρώμη δημιούργησε την εντύπωση, πώς δεν ήταν κατά πάντα εϋστοχος στις ενέργειές του. Παρ' όλα αυτά είναι βέβαιο, ότι το κύριο ελατήριο της δικαιολογημένης αυτής συγκρούσεως δεν ήταν έλλειψη αγάπης ή πολεμική διάθεση, μα αντίθετα ακριβώς ή πολλή αγάπη του για τα πνευματικά του τέκνα της Βουλγαρίας, στις τάξεις των οποίων δυτικοί αποσταλμένοι, που επέπεσαν «ώσπερ κεραυτός ή σεισμός ή χαλάζης πληθος», δημιούργησαν σύγχυση. Τότε πληρώθηκαν τα σπλάγγνα του, καθώς είδε τα πνευματικά του τέκνα να σπαράσσονται, όπως λέγει, από θηρία και ερπετά.

Όταν όμως το Βουλγαρικό ζήτημα παραπέμφθηκε στο χώρο της πολιτικής και φάνηκε πώς απέβαλε την δεξιότητά του, ο Φώτιος με θαυμαστή υποχωρητικότητα συμφιλιώθηκε με τη Ρώμη, προσφώνησε τον πάπα Ιωάννη τον όγδοο «εν μοίρα πατρός και φροντιστού», τον χαρακτήρισε «εχαριτωμένο» και ζήτησε από αυτόν ως αδελφό και συλλειτουργό τις «άγιες εσχές» και την «άγια αγάπη» του, παρά το γεγονός ότι η Ρώμη έμεινε ουσιαστικά ανυποχώρητη στις απόψεις και απαιτήσεις της.

Και σ' αυτό το σημείο ο Φώτιος απέδειξε, πώς δεν ήταν ο κοινόφθαλμος, μονολιθικός και στατικός ήγέτης, που κρίνει υπό περιορισμένη όπτική γωνία, μα ο αληθινά διορατικός και δυναμικός ήγέτης, που, κρίνοντας το μέρος απ' τη σκοπιά του όλου και τάσσοντας με καθολική ενόραση τα μεμονωμένα γεγονότα σε καθολικές προοπτικές, έχει τη διακριτική ικανότητα και το θάρρος να αναθεωρή αποφάσεις και να αξιολογή αντικειμενικά δεδομένα κατά διαφορετικό τρόπο ανάλογα με την εκάστοτε θειική ή άρρητική συνάρτησή τους προς την πνευματική ολότητα, με την οποία αυτά σχετίζονται. Η διακριτική αυτή ικανότης κατηύθυνε τη σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως τοῦ έτους 879-880 να θεμελιώσει τη συμφιλίωση με τη Ρώμη πάνω στην πλουραλιστική αρχή, κατά την οποία κάθε εκκλησιαστικός θρόνος μπορεί να έχει και τις δικές του παραδόσεις και τα δικά του έθιμα, για τα οποία οι άλλοι θρόνοι δεν πρέπει να δημιουργούν φιλονικίες και έριδες. Έάν οι δυο Έκκλησίες επανήρχοντο με συνέπεια στο πνεῦμα της κοινής αυτής αποφάσεώς τους και εάν παράλληλα γινόταν αποδυναμωση της διδασκαλίας για το παλικό πρωτείο κι' αλάθητο, τότε θα μπορούσε εύκολα να γκρεμισθῆ το «τείχος του αίσχους», που ύψώθηκε ανάμεσα στις δυο Έκκλησίες και που εξακολουθεί, ως μη ὄφελε, να τις χωρίζει έως σήμερα.

Μακαριώτατε,

Το ότι μερικοί σήμερα σίον τόπο μας περιφρονούν το έλληνορθόδοξο ανθρωπιστικό και πολιτιστικό ιδεώδες μαρτυρεί —ως επιτραπή να ποῦμε— κάποιο Ἀβδηρτισμό. Οι άρχαίοι Ἀβδηρῆτες, κατά τη σχε-

τική παράδοση, είδαν σε μιὰ γειτονική πολιτεία μιὰ κρήνη, ζήτησαν και κάλεσαν τεχνίτες για να κατασκευάσουν παρόμοιο κοινωφελές έργο. Πραγματικά το κατασκεύασαν με λαμπρά μάρμαρα και καλλιτεχνικές θρύσες. Μα όταν τις άνοιξαν, για να αντίλησουν νερό, τότε διαπίστωσαν πώς δεν έτρεχαν, γιατί άπλούσιατα δεν είχαν φροντίσει να τις συνδέσουν με κάποια πηγή. Ένας τέτοιος άβδηρτισμός φανερω-νεται δυστυχώς, όταν δεν συνδέουμε τις διάφορες μορφωτικές και πολιτιστικές μας προσπάθειες με την πηγή του έλληνορθόδοξου ιδεώδους. Ἀσφαλώς είναι αναγκαία και άξιεπαίνα τα λαμπρά σχολικά κτίρια, τα νέα εκπαιδευτικά προγράμματα, οι γλωσσικές μεταρρυθμίσεις, τα νέα μουσεία, τα νέα πνευματικά κέντρα, τα κέντρα νεότητος και άθλητισμού και οι παντός είδους πνευματικές κρήνες. Μα όλα αυτά πρέπει πάντοτε να συνδέονται με το «ὄλο της παραδόσεώς μας. Πρέπει πάντοτε να διακηρύττωμε την ανάγκη της συνδέσεώς τους με το «ἕδωρο το ζῶν» και της άναγωγῆς τους σ' ένα ενιαίο ρυθμιστικό κέντρο. Το «ἕδωρο» και το κέντρο αυτό δεν μπορεί να είναι άλλο απ' το ιδεώδες του έλληνορθόδοξου ανθρωπισμού και πολιτισμού, το οποίο τόσο λαμπρά προβάλλεται απ' τη ζωή και το έργο του ιερού Φωτίου.

Δεν είναι σκοταδισμός ή έμμονή στο ιδεώδες του έλληνορθόδοξου πολιτισμού, το οποίο ειρωνεύονται τόσο οι Ιουδαίζοντες ή μανιχαΐζοντες στοχαστές, όσο και οι παντός είδους ψευδοπροοδευτικοί. Όπως δεν μπορούμε ν' άρνηθῶμε την έννοια της ύγιους δημοκρατίας, επειδή την δημοκρατία έχουν ως άπαιτηλό σύνθημά τους οι μελαγχίτωνες ή ερυθροχίτωνες ή κvanoχίτωνες φασίστες, έτσι είναι άπαραδέκιο να υπονομεύουμε το ιδεώδες του έλληνορθόδοξου πολιτισμού, επειδή τοῦτο χρησιμοποιήθηκε απ' την Έπιετία ως ένα απ' τα άπαιτηλά βεγγαλικά της. Ποτέ δεν άρνούμεθα το γνήσιο, επειδή το πλαστό, για να κυκλοφορήσει, μιμείται τη μορφή του γνήσιου.

Έπομένως τίποτε δεν πρέπει να μᾶς εμποδίσει ν' ακολουθῶμε στα ίχνη του ἱ. Φωτίου. Ο πατριάρχης, καθηγητής, πρωτοσπαθάρχης, διπλωμάτης, πολιτικός, στοργικός αδελφός και άπλός μοναχός Φώτιος καλεῖ τον καθένα απ' τους κατ' ειδικότητα συναδέλφους του, δηλαδή καλεῖ όλους μας ανεξαιρέτως να συνενώσουμε τις δυνάμεις μας ως μέλη ενός και του αυτού οργανικού όλου. Πρέπει να συνειδητοποιήσωμε, ότι οι προσπάθειές μας δεν πρέπει ν' αποτελούν τρόπον τινά διαφορετικά φυτά, που είναι χωρισμένα το ένα από το άλλο, μα πρέπει να συναποτελούν τα κλαδιά ενός και του αυτού πνευματικού δένδρου, που προσέρχονται σε άλληλοδιάδοχα στάδια ανάπτυξεως απ' την ίδια μυστική ρίζα κι' απ' τον ίδιο κεντρικό κορμό, με τον οποίο έχουν οργανική προσωπική σύνδεση κι' απ' τον οποίο άντλούν την ίδια ζωτική δύναμη. Η μυστική αυτή ρίζα κι' ο κορμός αυτός είναι ο Χριστός. Δοιπόν «τά πάντα και εν πᾶσι Χριστός». Γένοιτο!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΑΙ ΑΝΤΙΑΛΗΨΕΙΣ ΤΟΥ Ι. ΦΩΤΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ο καθορισμός της θέσεως του πατριάρχου Κων) πόλεως Φωτίου έναντι της Δυτικής Έκκλησίας δεν είναι τόσο ευχερής, όσον εκ πρώτης όψεως φαίνεται. Η δυσχέρεια όφειλεται εις τὸ γεγονός ὅτι οὔτε ἡ Δύσις ἠκολούθησε πάντοτε τὸν πάπαν Ρώμης Νικόλαον εις τὰς ἀκραίας ἀξιώσεις του, οὔτε ὁ ἴδιος ὁ Ι. Φώτιος ἐταύτιζε τὴν ἑναντί του συμπεριφορὰν τοῦ παπικοῦ θρόνου πρὸς τὴν θέσιν ὀλοκλήρου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι βέβαιον εις τὴν περίοδον αὐτὴν τῶν ὀξυτάτων σχέσεων τῶν θρόνων Πρεσβυτέρας καὶ Νέας Ρώμης, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι τόσοσιν αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς, ὅσον καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Δύσεως μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἠδύναντο νὰ παρακολουθοῦν τὰ γεγονότα. Ἡ παρακολούθησις τῶν γεγονότων ἦτο ἄλλως τε δυσχερής, διότι αἱ μὲν Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς εἶχον χάσει τὴν στενὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τὴν πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας ἕνεκα τοῦ ἀραβικοῦ ζυγοῦ, αἱ δὲ Ἐκκλησίαι τῆς Δύσεως ἐνημεροῦντο κατ' ἀραιὰ διαστήματα ὑπὸ τοῦ παπικοῦ θρόνου μόνον ἐπὶ τῶν κρισιμωτέρων γεγονότων.

* * *

Ἡ θέσις τοῦ παπικοῦ θρόνου ἦτο κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ἐνισχυμένη ὄχι μόνον εις τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ καὶ εις τὴν Δύσιν. Εἰς τὴν Ἀνατολήν ἐξετιμᾶτο σοβαρῶς ἡ σταθερὰ θέσις τοῦ παπικοῦ θρόνου κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῆς εἰκονομαχικῆς ἑρίδος. Οἱ εἰκονόφιλοι τοῦ Βυζαντίου, ἰδίᾳ οἱ Στουδίται, ἐτόνιζον ἰδιαίτερος τὴν ἀνάγκην συμφωνίας τοῦ παπικοῦ θρόνου διὰ τὸ κῦρος τῶν ἀποφάσεων τῶν συνοδικῶν ὀργάνων τῆς Ἀνατολῆς ἐπὶ σοβαρῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξουδετέρωνον τὴν σημασίαν τῶν ἀποφάσεων τῶν εἰκονομαχικῶν συνόδων καὶ ἐνίσχυσον τὴν ἀγωνιστικὴν διάθεσιν τῶν εἰκονοφίλων εις τὸν ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀγῶνα. Ἡ σταθερότης καὶ ἡ ἐμμονὴ τοῦ παπικοῦ θρόνου εις τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ἰ. εἰκότων ἐξεδηλώθη ὄχι μόνον εις τὴν σύγκρουσίν του μετὰ τοὺς εἰκονομάχους αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ καὶ εις τὴν δυναμικὴν παρέμβασίν του πρὸς τοὺς ἀρνούμενους νὰ δεχθοῦν τὰς ὑπὲρ τῶν ἰ. εἰκότων ἀποφάσεις τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς συνόδου Φράγκους. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἦσαν γνωστοὶ εις τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ ἐξετιμῶντο δεόντως, διὸ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κῦρος τοῦ παπικοῦ θρόνου οὐδέποτε κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπῆρξεν τόσοσιν ἰσχυρὸν εις τὴν Ἀνατολήν, ὅσον κατὰ τὸν Η' καὶ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ Θ' αἰῶνος. Εὐνόητον λοιπὸν ὅτι μέχρι τῆς ἀνάδοδος τοῦ Ι. Φωτίου εις τὸν θρόνον τῆς Κων) πόλεως ὁ παπικὸς θρόνος ἐθεωρεῖτο εις τὴν Ἀνατολήν ὡς ὁ ἀσθεντικώτερος ἐκφραστής τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως ὀλοκλήρου τῆς Δύσεως. Τὴν θε-

τικὴν αὐτὴν ἀξιολόγησιν τοῦ κῦρους τοῦ παπικοῦ θρόνου εις τὴν Ἐκκλησίαν εἶχον πάντες οἱ εἰκονόφιλοι, ὁ δὲ Ι. Φώτιος, ἀνήκων ἐνσυνειδήτως εις τὴν τάξιν τῶν εἰκονοφίλων, δὲν διεφώνει πρὸς αὐτὴν. Ὁ παπικὸς θρόνος ἦτο κατὰ τὴν μακροαῖωνα κανονικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ π ρ ῶ τ ο ς θρόνος, τὰ δὲ κανονικὰ πρεσβεῖα τιμῆς ἀπετέλουσιν ἀσφαλὲς ἔρεισμα τῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀγῶνων του. Εὐνόητον λοιπὸν ὅτι ὁ Ι. Φώτιος ἐθεώρει τὸν παπικὸν θρόνον ὡς τὸ πρῶτον θρόνον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνέτασσεσιν αὐτὸν εις τὴν ἐμπρέπουσαν κατὰ τὴν κανονικὴν παράδοσιν θέσιν ἐν τὸς τῶν πλαισίων τοῦ κανονικοῦ θεσμοῦ τῆς πενταρχίας τῶν πατριαρχῶν. Ὁ παπικὸς θρόνος ἦτο ἡ διοικητικὴ κεφαλὴ ὀλοκλήρου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, διὸ καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ συμφωνία ἐπὶ τῶν γενικωτέρων ἐνδιαφερόντων ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἐνότητος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

* * *

Ἐν τούτοις ἡ Εἰκονομαχία συνερῶρεσε σοβαρὰ προβλήματα εις τὰς σχέσεις Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, διότι οἱ εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες ἔφερον βαρέως τὴν παπικὴν ἀντίδρασιν εις τὴν εἰκονομαχικὴν των πολιτικὴν καὶ ἐπεχείρησαν διὰ σπασμοδικῶν πολιτικῶν μέτρων νὰ τὴν ἀποδυναμώσουν. Ἡ ὑπὸ τοῦ Λέοντος Γ' ἀπόσπασις ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ παπικοῦ θρόνου τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἀν. Ἰλλυρικοῦ καὶ τῆς Ν. Ἰταλίας (732/3) καὶ ἡ ὑπαγωγή αὐτῶν εις τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ θρόνου τῆς Κων) πόλεως ἐθεωρήθη εὐλόγως ὡς ἀπροκάλυπτος ἐχθρική ἐνέργεια κατὰ τοῦ παπικοῦ θρόνου καὶ συνετέλεσεν εις τὴν προϊούσαν ἀπομάκρυνσίν του ἀπὸ τὸ Βυζάντιον. Πράγματι ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἔκοψε τὴν γέφυραν ἐπικοινωνίας, διηκώλυε τὴν ἀπομόνωσιν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ ἔστρεψε τὸν παπικὸν θρόνον πρὸς τὸ Φραγκικὸν κράτος.

Ἡ συνάντησις παπικοῦ θρόνου καὶ Φραγκικοῦ κράτους κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Η' αἰ. ἦτο ἀποφασιστικῆς σημασίας γεγονός ὄχι μόνον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς σχέσεις τοῦ παπικοῦ θρόνου μετὰ τὴν Ἀνατολήν. Ἡ συνάντησις αὐτὴ ἐσήμαινε διὰ μὲν τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν τὴν εἴσοδον εις τὴν μακρὰν διαδικασίαν ἐναρμονίσεως τῆς πατερικῆς λατινικῆς θεολογίας μετὰ τὴν περιωρισμένην εις τὴν Αὐγουστίνειον αὐθεντίαν φραγκικὴν θεολογίαν, διὰ δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν τὴν προϊούσαν ἐνταξιν τοῦ παπικοῦ θρόνου εις τὸ δῆξ ἄνθελ-ληνικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον συστηματικῶς ἐκαλλιεργήθη ἤδη κατὰ τὸν Η' αἰ. εις τὸ Φραγκικὸν κράτος διὰ πολιτικῶς κυρίως σκοποῦς. Ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνι-

σμός Βυζαντιού και Φραγκικού κράτους διεπότισε ταχέως τους θεολογικούς προσανατολισμούς της Φραγκικής Εκκλησίας και ήδύνατο να αποτελέσει δυσμενή προϋπόθεση εις οίανδήποτε τάσιν αναθεωρήσεως των σχέσεων του παπικού θρόνου με την Ανατολήν.

Η επί του πατριάρχου Φωτίου σύγκρουσις παπικού θρόνου και Ανατολικής Εκκλησίας κατέστησε σαφή την συντελουμένην εις την Δύσιν βαθειάν διαφοροποίησιν πνεύματος, ή όποία έτροφοδοτείτο συνεχώς από πολιτικές, εκκλησιαστικές και θεολογικές ανακατατάξεις δυνάμεων. Κατά την σύγκρουσιν αυτήν ανεδύθησαν εις τό προσκήγιον όλαι αι άπωθημένα προγενέστεραι πολιτικο - εκκλησιαστικάι αντιθέσεις και έπηρέασαν σοβαρώς την εξέλιξιν των γεγονότων, διότι ό παπικός θρόνος ήναγκάσθη να προσφύγη τελικώς εις τον φραγκικόν άνθελληνισμόν διά να συσπειρώση εις τον άγωνά του όλόκληρον τον δυτικόν χριστιανικόν κόσμον. Η διά της συνθήκης όμως του Βερντέν (843) τριχοτόμησις του Φραγκικού κράτους ενίσχυσε μόν εις την Δύσιν την έπιρροήν του παπικού θρόνου, άλλ' άπεδυνάμωσε τον προγενέστερον φραγκικόν άνθελληνισμόν και παρέσχε την δυνατότητα εις την βυζαντινήν διπλωματίαν να έπωφεληται εκ των περιστατικών αντιθέσεων των παπών με τους Φράγκους ήγεμόνας ή τους εκκλησιαστικούς ήγέτας της Δύσεως.

* * *

Ο πατριάρχης Φώτιος, ήτο γνώστης των πολιτικο - εκκλησιαστικών διαφοροποιήσεων εις την Δύσιν, διότι ή πρό της χειροτονίας του ύψηλή πολιτική θέσις παρέιχεν εις αυτόν την δυνατότητα στενής συνεργασίας με τους ύπευθύνους φορείς της βυζαντινής διπλωματίας. Ο ι. Φώτιος έγνωρίζε καλώς ότι τό υπό του πάπα Νικολάου τεθέν ζήτημα της κανονικότητας της χειροτονίας του ήτο άπλοον πρόσχημα διά την ύπερ των συμφερόντων του παπικού θρόνου έπίλυσιν των από μακροϋ έκκρεμουσών διαφορών εις τον χώρον της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας, ήτοι της έπανυπαγωγής των έπαρχιών της Ν. Ιταλίας και του Ά. Ήλλυρικού υπό την δικαιοδοσίαν του παπικού θρόνου. Η μεθόδευσις των στόχων αυτών θα ήτο άνέφικτος χωρίς την άμφισθέτησιν της κανονικότητας της εκλογής του ι. Φωτίου ή τουλάχιστον της δημιουργίας εντάσεως εις τάς σχέσεις Ανατολής και Δύσεως. Η καρδιά της όλης άλληλογραφίας μεταξύ παπικού θρόνου, βυζαντινού αυτοκράτορος και πατριάρχου Κων) πόλεως διά τό θέμα της εκλογής του ι. Φωτίου είναι συνδεδεμένη άρρήκτως με την παπικήν διεκδικήσιν επί των έπαρχιών αυτών. Καί αυτό εισέτι τό παπικόν πρωτεϊον συνεδέθη με τά γεγονότα διά να θεμελιώση την παπικήν ανάμειξιν εις τά έσωτερικά ζητήματα του θρόνου της Κων) πόλεως και να ύπηρετήση εις τον άπώτερον δικαιοδοσιακόν στόχον. Ο πατριάρχης Κων) πόλεως, Φώτιος ή Ίγνάτιος άδιαφόρως, θα άνεγνωρίζετο ως κανονικός αναλόγως της ευαισθησίας ή ύποχωρητικότητας εις την συγκεκριμένην παπικήν δικαιοδοσιακήν αξίωσιν, άλλ' ή έπιτυχής διεξαγωγή του άγώνος αυτού προϋπέθετε θεμελιώσιν της παπικής εξουσίας, διά της όποίας ό πάπας θα καθίστατο άπόλυτος ρυθμιστής του έσωτερικού αυτού

εκκλησιαστικού θέματος της Εκκλησίας Κων) πόλεως. Η μακρά παράδοσις περί του παπικού πρωτεϊου ήδύνατο να χρησιμοποιηθή εύχερώς και λόγω του κτηθέντος κατά την περίοδον της Εικονομαχίας κύρους, διό και επί τη βάσει της παραδόσεως αυτής προεβλήθησαν τά παπικά δικαιώματα εις την κρίσιν της κανονικότητας εκλογής και χειροτονίας του πατριάρχου Φωτίου.

* * *

Τό πρόβλημα όμως των εκκλησιαστικών δικαιοδοσιών δεν ήτο αποκλειστικώς και μόνον εκκλησιαστικόν πρόβλημα, διότι ή κατά την περίοδον της Εικονομαχίας σύνδεσις παπικού θρόνου και Φραγκικού κράτους καθίστα εν τελευταία αναλύσει τό όλον πρόβλημα πολιτικόν και ενέτασσεν αυτό άμέσως ή έμμέσως εις τον γενικώτερον βυζαντινοφραγκικόν πολιτικόν ανταγωνισμόν εις την Κεντρικήν Ευρώπην και την Ιταλίαν.

Αί έμπειρία της πολιτικοποίησεως της ιεραποστολικής δράσεως Βυζαντινών, Παπικών και Φράγκων εις την Μοραβίαν και την Βουλγαρίαν άποδεικνύουν ότι κατά την περίοδον αυτήν τά εκκλησιαστικά γεγονότα ήσαν πολυσήμαντα διά την όλην έξωτερικήν πολιτικήν όχι μόνον του Βυζαντιού, αλλά και των Φράγκων. Έκάστη των δυνάμεων τούτων είχε ιδίας βλέψεις, άλλ' ή ίκανοποίησις των παπικών αξιώσεων ενίσχυεν έμμέσως την φραγκικήν έπιρροήν. Εύνόητον λοιπόν ότι τά περί την κανονικότητα της εκλογής του ι. Φωτίου γεγονότα και ή έναντι τωδ παπικών διεκδικήσεων στάσις του θρόνου της Κων) πόλεως καθωρίζετο όχι μόνον από την πατριαρχικήν σύνοδον, αλλά και από την έκτίμησιν των έξ αυτών πολιτικών συνεπειών υπό της βυζαντινής διπλωματίας.

Η παπική αξίωσις επί των έπαρχιών της Ν. Ιταλίας και του Ά. Ήλλυρικού ήτο κατ' αρχήν εύλογοφανής, διότι υπό άκραιφνώς εκκλησιαστικά κριτήρια ό παπικός θρόνος ήδύνατο να διεκδικήση επί των όρθόδοξων αυτοκρατόρων την υπό αίρετικών - εικονομάχων αυτοκρατόρων άφαιρθείσαν δικαιοδοσίαν του. Η πτυχή αυτή του δικαιοδοσιακού θέματος προεβάλλετο με έμφασιν από τον παπικόν θρόνον, οι δε Βυζαντινοί δεν θα είχαν ίσως σοβαράς έπιφυλάξεις, εάν ή ίκανοποίησις των παπικών αξιώσεων είχε μόνον εκκλησιαστικές συνεπείας. Τά πράγματα όμως είχαν μεταβληθή διά της δυναμικής παρουσίας εις την Κεντρικήν Ευρώπην του Φραγκικού κράτους, με τό όποιον συνεργάζετο πλέον στενώς ό παπικός θρόνος. Αί εκκλησιαστικά δικαιοδοσία: είχαν λάθει έφεξής έντονον πολιτικόν χρώμα, διότι ήδύνατο να διαταράξουν την ισορροπίαν και των πολιτικών δυνάμεων. Ούτως, ένθ αι παπικά αξιώσεις άπεσκόπων εις την διεύρυσιν κυρίως της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας του παπικού θρόνου, εις την Κων) πολιν έξετιμώντο υπό της βυζαντινής διπλωματίας αναλόγως προς τάς πολιτικές των προεκτάσεις, διό και ή σταθερά άρνησις ίκανοποίησεως των ήτο μάλλον πολιτική παρά εκκλησιαστική πράξις. Ο ι. Φώτιος ήτοι φορέας της πολιτικο - εκκλησιαστικής αυτής θεωρήσεως των παπικών δικαιοδοσιακών διεκδικήσεων, διό και παρέκαμψε την εκκλησιαστικήν πλευράν του θέμα-

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ ΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ*

Φώτιον, «αὐτὸ τῆς χάριτος ὄργανον, τὴν κηθάραν τοῦ Πνεύματος, στυλὸν τὸν ἀκράδαντον θείας Πίσσεως, ὁρθοδοξίας τὸν πρόμαχον»¹, Φώτιον. Τὸν «α-

* Λόγος πανηγυρικός, ἐκφωνηθείς κατὰ τὸν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Μεγάλου Φωτίου τελεσθέντα μέγαν πανηγυρικὸν ἑσπερινόν, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ, περιστοιχουμένου ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Σиноδικῶν Ἀρχιερέων.

1. Κωνσταντίνου Τυπάλδου, Μητροπ. Σταυρουπόλεως, Ἀκολοιουθία τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν καὶ ἰσαποστόλου Φωτίου, Πατριάρχου Κων/πόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ, Ἐν Κων/πόλει 1848, σ. 2.

καταμάχῃον καὶ πολυμήχανον πρόμαχον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τῆς ἐθνότητος»², «οὗ τὸ κλέος πληροῖ τὴν Ἱστορίαν, τὴν Γραμματολογίαν καὶ τὴν Θεολογίαν τοῦ μεσαιῶνος»³, Φώτιον τὸν Μέγαν, «Φωτολόγον καὶ Φωτόνυμον»⁴, τιμῶμεν σήμερον, ἐπόμενοι μακροῦς παραδόσεως.

2. Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, Ἀθήναι 1887, τ. Γ', σ. 727 ἐ, τ. Δ', σ. 327.

3. Σ. Ζαμπελίου, Βυζαντιναὶ μελέται, Ἀθήναι 1857, σ. 454-463.

4. Κωνσταντίνου Τυπάλδου, μν. ἔργ. σ. 5.

τος. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἢ σχετικὴ δήλωσις τοῦ ἱ. Φωτίου πρὸς τοὺς παπικούς ἀντιπροσώπους κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Κων) πόλει συνόδου (879-880). Ἡ παπικὴ ἀξίωσις πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς «ὅπως ἐν τῇ τῶν Βουλγάρων χώρα μήτε ὠμόφορον ἀποστείλητε μήτε χειροτονίαν ποιήσητε» παρεκάμφθη ὑπὸ τοῦ ἱ. Φωτίου διὰ τῆς δηλώσεως ὅτι ὁ ἴδιος θά ἦτο πρόθυμος «καὶ ἰὰ οἰκεία... ὅσον εἰς ἡμῶν ἀνῆκε γνῶμην, θεσμῶν παλαιῶν οὐ λυομένων, τοῖς φίλοις χαρίζεσθαι. Τί γὰρ ἂν εἴη πλατυσμός ὀρίων, τῆς θεομοθεσίας οὐ συναναγκαζούσης, ἀλλ' ἢ αὔξησις φροντίδος καὶ προσθήκη μείζονος μερίμνης καὶ ἐπιπονωτέρας». Αἱ διεκδικούμεναι ὅμως ὑπὸ τοῦ παπικοῦ θρόνου ἐπαρχίαι «τῇ τῆς βασιλικῆς ἀνατολῇ ἐμπεριέχονται ἀρχῇ», διὰ καὶ ὁ πατριάρχης ἀπέκρουσε τὸ παπικὸν αἴτημα, ὑπαινιχθεὶς τὰς πολιτικὰς δυσχερείας: «εἰ δέ... μὴ ταῖς βασιλικαῖς ἐστεινοχωρεῖτο ἀγαθὰς, μηδὲ τις ἄλλη με κανονικὴ ἀνεχαίτιζε δίκη, εἶχον δὲ καὶ τὸ ὑποτελοῦν ἱερατικὸν συμπέρον ἐπὶ τούτῳ, οὐχ οὐστὶνας λέγεις ὑπὸ τὸν Ρώμης θρόνον τελέσαι ποτέ, ἀλλὰ καὶ οἱ μηδέποτε ὑπ' ἐκεῖνον γεγονάσι, καὶ τούτους ἔτοιμος ἂν κατέστην... αἰτουμένῳ σοι παρασχεῖν». Τὴν καρδίαν τοῦ θέματος ἀπέδωσε σαφέστερον ὁ μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας Προκόπιος, τονίσας «ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ὑποταγῆναι ἔχουσι τῷ εὐσεβεῖ κράτει τῶν θεοπροβλήτων καὶ μεγάλων βασιλέων ἡμῶν, καὶ τούτου γενομένου, τότε, ὡς κελεύει ἡ κραταιοτάτη αὐτοῦ βασιλεία, ποιεῖται καὶ ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ τὰς οἰκείας ἐνορίας ἀκαινοτομήτους». Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὠμίλησε καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἐφέσου Γρηγόριος, τονίσας ὅτι «ὁ περὶ ἐνοριῶν λόγος οὐκ ἔχει νῦν χώραν, μὴ συγκεφαλαίουμένων εἰς μίαν βασιλείαν ὁμοιό-

τροπον πάντων τῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων...». Ἡ σύνοδος τελικῶς ἔκλεισε τὸ θέμα διὰ τῆς διακηρύξεως ὅτι «οὐκ ἐπὶ τῷ διαστέλλειν ἐνορίας ἢ σύνοδος αὐτῇ συνηθροίσθη ταῦτα καιρὸς ἕτερος δοκιμάσει» (Mansi XVII, 417-420). Ἡ ὄλη αὐτὴ συνοδικὴ διαδικασία διὰ τὴν κυριωτέραν ἀξίωσιν τοῦ παπικοῦ θρόνου κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ἐντάσεως καὶ ὁμοιόμορφος τρόπος ἀντιμετωπίσεως τόσον ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου εἰς τὴν παπὸφίλον ἐν Κων) πόλει σύνοδον (869-870), ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Φωτίου εἰς τὴν δικαιοσύσαν αὐτὸν σύνοδον τῆς Κων) πόλεως (879-880) ὑποδηλοῦν ὅτι τὸ θέμα αὐτὸ ἐχειρίζετο πρωτίστως ἢ βυζαντινῇ διπλωματία. Ὁ παπικὸς θρόνος, μὴ ἀνήκων πλέον εἰς τὰ ὄρια τῆς αὐτοκρατορίας, δὲν παρεῖχε τὰς πολιτικὰ ἐχέγγυα προνομιούχου μεταχειρίσεως, ἰδίᾳ δὲ ἔνεκα τοῦ ἐναγκαλισμοῦ του μὲ τὸ Φραγκικὸν κράτος, τὸ ὁποῖον καὶ θά ἐπωφελεῖτο ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὴν διεύρυσιν τῆς παπικῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας.

Βεβαίως ὁ παπικὸς θρόνος ἐν προκειμένῳ ἐνήργει ὄχι ὡς ὄργανον τῶν φραγκικῶν φιλοδοξιῶν, ἀλλ' ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ἐπιζητοῦσα τὴν ἀνάγκησιν ἀπολεσθείσης δικαιοδοσίας, καίτοι δὲν ἔχει, καθ' ἡμᾶς, εἰσέτι διευκρινηθῆ πλήρως ὁ ρόλος τοῦ κυρίου παπικοῦ συμβούλου Ἀναστασίου τοῦ Βιβλιοθηκαρίου μεταξὺ παπικοῦ θρόνου καὶ Φράγκων.

Ὁ δικαιοδοσιακὸς ὁμοῦς αὐτὸς ἀγὼν ἀνέσυρε καὶ ἕτερα παλαιὰ ἢ νέα προβλήματα εἰς τὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Παλαιὰ ἦσαν, ὡς γνωστὸν, τὰ προβλήματα περὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου καὶ τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων ἢ παραδόσεων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, νέα δὲ ἦσαν ἢ διδασκαλία κυρίως περὶ τῆς ἐκ τοῦ Υἱοῦ (filioque) ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

(Συνεχίζεται)

ΒΛ. ΙΩ. ΦΕΙΔΑΣ

Ἡ ἐνώπιον ἡμῶν προβαλλομένη σήμερον μορφή, Μακαριώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, Ἐλλογιμώτατοι Καθηγηταὶ καὶ συνάδελφοι Ὑψηλοὶ, εὐσεβῆς Ἐκκλησίασμα, δὲν ἀνήκει ἀπλῶς εἰς τὴν χορείαν τῶν μυριάδων, τῶν ἀγιότητι βίου καὶ ἀρεταῖς διαλαμπάντων τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας μελῶν, ἀλλὰ συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν ὀλίγων, τῶν μεγάλων τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Τῷ ὄντι, ὁ σήμερον τιμώμενος ἱερός ἀνὴρ ὑπερπληροῖ τὰς προϋποθέσεις ἐκείνας, δι' ἃς ἡ ἀδέκαστος καὶ φειδωλὴ Ἱστορία ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ «Μεγάλου», καθόσον ὡς δευθῶς παρετηρήθη, «Ὁ Φώτιος θὰ ἦτο μέγας καὶ μόνον ὡς ἐκκλησιαστικός (ἐὰν δὲν ἦτο συγγραφεὺς) καὶ μόνον ὡς συγγραφεὺς (ἐὰν δὲν ἦτο ἐκκλησιαστικός), σπουδαῖος δὲ ὡς λόγιος καὶ ὡς διδάσκαλος καὶ συντελεστής τῆς ἀναβιώσεως τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων κατὰ τὸν Θ' αἰ., μετὰ τὰς εἰκονομαχικὰς ἐριδας καὶ τὴν λεγομένην «μεγάλην σιγήν»⁵. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, τὰ σπανιώτατα χαρίσματα ταῦτα δὲν θὰ ἦσαν ἱκανὰ νὰ ἀναβιβάσουν τὸν Φώτιον εἰς τὴν θέσιν, ἣν ἐπαξίως κατέχει οὗτος εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ χριστιανοῦ Ἔθνους ἡμῶν, ἐὰν ταῦτα δὲν ἐξεφράζοντο μετ' ἐπίσης σπανίας ἀγωνιστικότητος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο διακρίνομεν εἰς πάσας τὰς σιγμὰς τῆς πολιταρχοῦ αὐτοῦ ζωῆς, εἶναι τὸ ἀγωνιστικὸν αὐτοῦ φρόνημα καὶ ἡ ἀνυποχώρητος διάθεσις διὰ τὴν διασφάλισιν καὶ προβολὴν τῆς πατρογονικῆς κληρονομίας καὶ παραδόσεως, μεθ' ὧν ὁ Φώτιος ἠορᾶνετο ἐαντὸν ἀρρηκτικῶς συνδεδεμένον. Τὸν Φώτιον, λοιπόν, ὡς ἀγωνιστὴν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἔθνους θὰ διαζωγραφήσωμεν δι' ὀλίγων σήμερον, φειδόμενοι τοῦ τε χρόνου καὶ τῆς περισιτάσεως.

Τῷ ὄντι, ἐνῶ πολλοὶ καὶ ποικίλοι ὑπῆρξαν οἱ ἀγῶνες τοῦ Μεγάλου Φωτίου, διότι ἀνάλογα ἦσαν τὰ μέτωπα καὶ αἱ ἀφορμαί, ὡς συνισταμένη τῆς πολυπλεύρου ἀγωνιστικότητος αὐτοῦ δύναται ἐνκόλως νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ἔντονον ἐνδιαφέρον του πρὸς περιφρούρησιν, κατοχύρωσιν καὶ διασφάλισιν τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς συνειδήσεως καὶ ταυτότητος τοῦ λαοῦ.

Γεννηθεὶς περὶ τὸ 820 ἐκ γονέων ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς καὶ εἰς ἀνάλογον περιβάλλον ἀνατραφεὶς, ταχέως περιεβλήθη οὗτος διὰ τιμῶν καὶ ἀξιωματίων οὐ τῶν τυχόντων⁶, ἐμπνέων καὶ κατευθύνων συγχρόνως τὴν τε διπλωματικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βυζαντίου καὶ τὴν καθόλου ἐκπαιδευτικὴν αὐτοῦ πολιτικὴν. Διδάσκων εἰς τὴν ἀνωτέραν σχολὴν τῆς Μαγναύρας, οὗτος συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξύψωσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἐλ-

5. Ν. Β. Τωμαδάκη, Φώτιος, ἐν ΘΗΕ 12, στ. 29.

6. Βλ. Ἰ. Βαλέτα, Φωτίου τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Κων/πόλεως Ἐπιστολαὶ, Λονδίνον 1864, σ. 145.

ληρικῶν γραμμάτων, ἴσους διὰ τοῦ διδακτικοῦ καὶ συγγραφικοῦ ἔργου, ὅσον καὶ διὰ τῆς ἐνθέρου συμπαροστιάσεως του πρὸς τὸν Βάρδαν διὰ τὴν ἴδρουν διαφόρων σχολῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Αὐτοκρατορίας.

Σπανίας μορφώσεως καὶ παιδείας, Γραμματικῆς τε (μὲν γὰρ) καὶ ποιήσεως, ρητορικῆς τε καὶ φιλοσοφίας, καὶ δὴ καὶ ἱατρικῆς, καὶ πάσης ὀλίγου δεῖν ἐπιστήμης τῶν θύραθεν⁷, ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ οὐ μόνον ἐθαύμαζε τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν πνευματικὴν κληρονομίαν, ἀλλὰ καὶ ἐθεώρει ταύτην ἀπαραίτητον βοήθημα τῆς Θεολογίας, ἣν ἐκάλει «πρώτην σοφίαν»⁸. Οὕτω, χάριν τῶν πρακτικῶν ἀναγκῶν τῶν πολυπληθῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ δὴ πρὸς διευκόλυνσιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ κατανόησιν τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν κειμένων καὶ τῶν ἀγίων Γραφῶν, ὁ Φώτιος συνέταξε τὸ ἔργον αὐτοῦ «Δέξεον Συναγωγὴν» ἢ «Δεξικόν», ἐν τῷ ὁποίῳ ἠρμήνευσε τὰς δυσνόητους καὶ δυσχρηστούς καὶ ἀνεπλήρωσε καὶ διέσωσε τὰς ἀπολεσθείσας λέξεις τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης. Κατὰ τὸν Φώτιον, «ἡ τῶν λογῶν λέξεων μελέτη, τὴν ἐπὶ τοῖς ῥήμασι δύναμιν σοφωτέραν μᾶλλον ἐπιμαρτυροῦσιν»⁹.

Παράλληλως πρὸς τὴν διάσωσιν καὶ ἀποθησαύριον τῆς ἀρχαίας ἐθνικῆς γλωσσικῆς κληρονομίας, ὁ Φώτιος λαμβάνει μέρος καὶ ὑπὲρ τῆς καθόλου ἐλληνικῆς διανοήσεως καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὸ περίφημον ἔργον του «Μυροῦδίβλον» ἢ «Βιβλιοθήκην», τὸν ἀτίμητον τοῦτον ἀδάμαντα τῆς φιλολογικῆς τοῦ Φωτίου δόξης¹⁰, ἐξετάζονται, ἀναλύονται καὶ κρίνονται 280 συγγράμματα ποικιλοτάτης ὕλης ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐθνικῆς καὶ χριστιανικῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας. Γραμματικοὶ καὶ λεξικογράφοι, ρήτορες καὶ ἱστοριογράφοι, φιλόσοφοι, φυσιολόγοι καὶ ἱατροί, μυθογράφοι καὶ διηγηματογράφοι, δραματικοὶ καὶ λυρικοί, παρατίθενται ἀναμῆξ μετὰ ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ διδασκάλων, πράξεις συνόδων καὶ μαρτύρων, βιογραφίας ἀγίων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν. Δυσκόλως, πράγματι, ὅ ἀνεύρη τις τοιαύτην ἀρμονικὴν σύζευξιν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς πνευματικῆς κληρονομίας ἐν τῷ αὐτῷ ἔργῳ. Ὁ Φώτιος οὕτω τοποθετεῖ ἐαυτὸν ἐπὶ τὴν σειρὰν τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν μορφῶν τοῦ παρελθόντος, Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος, Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζην-

7. Νικήτα Δαυὶδ τοῦ Παφλαγῶνος, Βίος, ἦτοι ἄθλησις τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου, Ἀρχιεπισκόπου Κων/πόλεως, PG, 105,504.

8. Κ. Παπαρηγοπούλου, μν. ἔργ. Πρὸβλ. Χρυσ. Παπαδοπούλου, Περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ Μεγάλου Φωτίου, Πατριάρχου Κων/πόλεως, Ἀθήναι 1912, σ. 11.

9. Βλ. Photii Patriarchae Lexicon, ἐκδ. S. A. Naber, Amsterdam 1965, σ. 200 (Πρόλογος).

10. Χρυσ. Παπαδοπούλου, μν. ἔργ. σ. 17.

Η Α΄ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ*

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 23.11.76 ὁ πρόεδρος τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου κ. Φιλάρετος, ἀνέγνωσε πρακτικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, δι' οὗ παρουσιάζοντο αἱ θέσεις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρακτικὸν αὐτὸ ἐπεκρίθη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων σχεδὸν ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τοῦτο ἀπεσύρθη καὶ δὲν συμπεριελήφθη εἰς τὰ πρακτικά, θεωρηθὲν ὡς ὑποχρεωτικὸν μόνον διὰ τὴν ἐκδοῦσαν αὐτὸ ἀρχήν, ἀλλ' ἀπαράδεκτον διὰ μίαν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, ὅπου διὰ τῆς ἐν ἀμοιβαίότητι ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων διαμορφούται ἡ μία γνώμη τῆς μιᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 58 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

νοῦ, κ.ἄ. ἐν τῷ ἔργῳ τῶν ὁποίων ἐξεκολάφθη καὶ ἠνδρώθη τὸ ἀρμονικὸν δίδυμον τῆς ἐλληνικῆς διανοήσεως καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως¹¹, τὸ ἀποτελοῦν τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῆς ἐλληνικῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ μεσαιωνικοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Φωτίου προσλαμβάνει μείζονα ἀξίαν ἐὰν ἀναλογισθῆ τις, ὅτι βαίνομεν πρὸς τὴν μεταβατικὴν περίοδον τῆς μεταγραφῆς τῶν χειρογράφων ἐκ τῆς μεγαλογραμμάτου εἰς τὴν μικρογράμματον, δι' ἣν μεταβολὴν καὶ ἀπωλέσθησαν πολλὰ κείμενα, γνωστὰ καὶ εἰς τὸν Φώτιον, μὴ μεταγραφέντα¹².

«Ἐπρεπεν ὁ Φώτιος νὰ θέσῃ τὴν βάσιν τῆς ἀναγεννημένης ἐλληνικῆς παιδείας», γράφει ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, «ὅθεν ἔστρεφεν ἰδιάζουσαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν γλῶσσαν, ὑπῆρξε δὲ οὐ μόνον ἀριστοτέλης τοῦ λόγου γλαφυρὸς καὶ περίκοιμος ἀλλὰ καὶ δεινὸς Γραμματικὸς, πολλαχοῦ τῶν συγγραφεῶν αὐτοῦ ἐγκατασπεύρας σπουδαίας γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις, ἀδυστηρῶς δ' ἐπικρίνας τὰ γραμματικὰ λάθη καὶ τὰ ἀσυνταξίας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ»¹³. Εἶναι τῷ ὄντι ἐξόχως χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁ θεμελιωτὴς καὶ βασικώτερος οὗτος συντελεστὴς τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἐλληνικῆς καθόλου παιδείας, δὲν ἀντιλαμβάνεται ταύτην ὡς ἀποκοπὴν καὶ ἀποξένωσιν ἐκ τῆς ἀρχαίας γλωσσικῆς καὶ πνευματικῆς κληρονομίας, ἀλλ' ὡς ἀναβατισμὸν εἰς αὐτὴν καὶ ὡς κοινωνίαν τοῦ ἐλληνικοῦ θαύματος τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος.

Βεβαίως, ἡ σοφία τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὁ ἐνθερμος ζῆλος αὐτοῦ πρὸς ἀναθίωσιν καὶ μετάδοσιν τοῦ ἐλληνικοῦ παρελθόντος, τῶν γραμμάτων, τῆς σκέψεως καὶ

Ἐπηκολούθησε ἡ ἀνάθεσις εἰς τρεῖς ἐπιτροπὰς τοῦ ἔργου τῆς Διασκέψεως πρὸς ταχύτεραν αὐτοῦ μελέτην.

Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται ἦσαν αἱ ἐξῆς:

ΕΠΙΤΡΟΠΗ Α΄.

Θέμα:

Ἀναθεώρησις τοῦ καταλόγου θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Ἐξέτασις τῆς μεθοδολογίας προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου ὡς πρὸς τὰ θέματα.

τοῦ πολιτισμοῦ, προσεπόρισαν αὐτῷ τὸ μῖσος καὶ τὰς κατηγορίας τῶν ἐχθρῶν του, ὅτι κατὰ τὴν λειτουργίαν ἀντ' εὐχῶν, ἀπήγγειλε στίχους τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν¹⁴. Ἄλλ' ἡ κατασκευαστικὴ ὑπῆρξε πάντοτε ἡ κοινὴ μοῖρα τῶν μεγάλων, διὸ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξαιρεθῆ ὁ Φώτιος. Οὐχ ἦτιον ὅμως, ἡ τελικὴ δικαίωσις τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἤρρησε, καὶ οἱ καρποὶ τῶν μόχθων αὐτοῦ ὑπῆρξαν καὶ πολλοὶ καὶ χυμώδεις, καθόσον εὐαριτμοὶ μαθηταὶ ἐσυνέχισαν καὶ ἐπεξέτεινον τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου, διαλάμψαντες εἴτε εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν Θεολογίαν, εἴτε εἰς τὴν λοιπὴν δημοσίαν ζωὴν τῆς Αυτοκρατορίας.

Τὸ ἀναγεννητικὸν τοῦτο ἔργον τοῦ Φωτίου ἐπέπρωτο ν' ἀνακοπῆ πρὸς σιγμὴν διὰ τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἀναρρήσεως αὐτοῦ, ὅποτε ἄλλοι ἀγῶνες, σφοδρότεροι καὶ ποικιλώνυμοι, καλοῦν αὐτὸν εἰς τὰς ἐπάλλξεις, πρῶτιστος τῶν ὁποίων τυγχάνει ἡ εἰρήνευσις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐνόητος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας: «Ποιμένος πρὸς ἀπάντων ἐπιζητούμενον», γράφει ὁ ἴδιος, «αὐτὸ καὶ τὰ διεσπασμένα μέλη τῆς Ἐκκλησίας συνάφαι δυναμένου καὶ τὴν τῶν πραγμάτων κατενόησιν ταραχὴν (ἦσαν γὰρ, ἦσαν ποικίλοι τε καὶ παντοδαποὶ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν σάλιοι καὶ κλύδωνες), ...σχεδὸν εἰπεῖν, πρὸς ἀλλήλους διαφερομένων ἀπάντων καὶ ἀλλήλων ἀποτέμνεσθαι, καὶ ἀπορρηγνύσθαι φιλονεικούντων», ὁ Φώτιος ἐνδίδει εἰς τὰς πιέσεις καὶ ἀποδέχεται τὴν ἐκλογὴν, ὅποτε «ὁμοφροσύνη τις καὶ δημογνωμοσύνη ταῖς αὐτῶν ἐμφυεῖσα ψυχαῖς, τὰ διεσκορπισμένα συνῆγε καὶ τὰ διερωγῶτα συσφίγγουσα, τὴν προτέραν ὁμόνοιαν ἐχαρίζετο»¹⁵.

(Συνεχίζεται) ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ

Ἐπιτεταλμένος ὀφηγητὴς Παν/μίου Ἀθηνῶν

11. Πρβλ. Μ. Α. Σιώτου, Ἑλληνικὴ διανοήσις καὶ χριστιανικὴ πίστις, Ἀθήναι 1971.

12. Ν. Β. Τομαδάκη, ἐν ΘΗΕ 12, στ. 23.

13. Μν. ἔργ. σ. 13.

14. Χρυσ. Παπαδοπούλου, μν. ἔργ. σ. 14.

15. Ἰ. Βαλέτα, Φωτίου... Ἐπιστολαί, σ. 145 ἔ.

Μέλη:

Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σουηδίας κ. Παῦλος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀζώμης κ. Μεθόδιος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πέτρας κ. Γερμανός
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλικίας κ.
Φιλάρετος

Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Στόγιαν Γκόσεβιτς
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Στάρας - Ζαγόρας κ.
Παγκράτιος

Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Ἀλέξαν-
δρος

Πανοσιολογιώτατος Ἡγούμενος κ. Συμεών
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πράγας κ. Δωρόθεος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἑλσινκίου κ. Ἰωάννης
Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Βλάσιος Φειδᾶς

Σύμβουλοι:

Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Ἰ. Ζηζιούλας
Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοερέυς ὕψηγ. κ. St. Dymsha
Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρ. Καθ. κ. Ἰ. Ρωμανίδης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ Β'.

Θέμα:

Γενική ἐπισκόπησις καὶ ἀξιολόγησις τῆς πορείας τῶν
σχέσεων καὶ τῶν διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκ-
κλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλη-
σιῶν καὶ Ὁμολογιῶν ὡς καὶ μετὰ τοῦ Παγκοσμίου
Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Μέλη:

Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Ἐμ. Φωτιάδης
Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλευσίνος κ. Τιμόθεος
Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Γ. Γαλίτης
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τούλας καὶ Παλέφσκι
κ. Ἰουβενάλιος

Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Πλοεστίου κ. Ἀντώνιος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βράτσης κ. Καλλίνικος
Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Ἀ. Μητσίδης
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρε-
στιάδος κ. Ἀγαθάγγελος

Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Παῦλος
Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρ. N. Lenczewski
Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβ. Ἰωάννης Seppälä

Σύμβουλοι:

Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Μ. Ἀγεωργόσης
Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Κ. Ἀργέντης
Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωθ. Καθ. Gundyayev

ΕΠΙΤΡΟΠΗ Γ'.

Θέμα:

Ἐξέτασις τοῦ θέματος τοῦ κοινοῦ ὕφ' ἀπάντων τῶν χρι-
στιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐν ὀρισμένῃ Κυ-
ριακῇ.

Μέλη:

Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βαυλῶνος κ. Πέτρος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὁρους Λιθάνου κ.
Γεώργιος

Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Vyborg κ. Κύριλλος
Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Ααλματίας κ. Στέφανος
Αἰδεσιμώτατος Καθηγητῆς κ. Δημ. Ποπέσκου
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σλίβεν κ. Νικόδημος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυρηνείας κ. Γρηγόριος
Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου κ. Χρυσόστομος
Αἰδεσιμολογιώτατος κ. Εὐγένιος Πάγκο
Ἐλλογιμώτατος Δρ. N. Σουβάρσκυ

Σύμβουλοι:

Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρ. κ. B. Bobrinskoy
Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Γ. Μπεμπῆς
Αἰδεσιμολογιώτατος Καθηγητῆς κ. N. Σιδάρωφ

Αἰ ὡς ἄνω ἐπιτροπαὶ ἐργασθεῖσαι μετὰ πολλῆς ἐπι-
μελείας παρουσίασαν τὰ κάτωθι κείμενα:

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΝ

ΤΗΣ Α' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗΣ

ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

Σεβασμιώτατε Ἄγιε Πρόεδρε,

Ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας τῆς Α' Προσυν-
οδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως Α' Ἐπιτροπῇ, πρὸς
α) Ἀναθεώρησιν τοῦ καταλόγου θεμάτων τῆς Ἁγίας
καὶ Μεγάλης Συνόδου καὶ β) Ἐξέτασιν τῆς μεθοδο-
λογίας προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, ὡς πρὸς τὰ θέμα-
τα, συνελθοῦσα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου
Μητροπολίτου Μολδαβίας κ. Ἰουστίνου, γραμματεῦον-
τος δὲ τοῦ Ἐλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Στ. Γκόσεβιτς, καὶ
ἐπιληφθεῖσα τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῇ ἔργου, ὑποβάλλει
τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ δι' αὐτῆς τῇ Ὁλομε-

λεία τής Διασκέψεως τὸ πόρισμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἔχον ὡς ἀκολούθως:

Α'. Ὡς πρὸς τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ καταλόγου θεμάτων τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπὴ προέβη εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς, κατόπιν ἀναζητήσεως μεθόδου, ἣτις θὰ ἐπέτρεπε τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν κριτηρίων, βάσει τῶν ὁποίων θὰ ἐγένετο ἡ ζητούμενη ἐπιλογὴ φλεγόντων καὶ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν καθ' ἑλοῦ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν θεμάτων, ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

Συνεκροτήθησαν πρὸς τοῦτο ἀλεπάλληλοι, συνεδρίασι τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐγένετο διεξοδικὴ συζήτησις, εἰς ἣν μετέσχον ἅπαντες οἱ σύεδροι ἐκφράσαντες τὰς ἀπόψεις τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν, καὶ τελικῶς ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐκάστη ἀντιπροσωπεῖα ὑπόβλη ἑπιγραφικῶς ἴδιον κατάλογον ἐπιλεγέντων θεμάτων.

Ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως καὶ μελέτης τῶν ὑποβληθέντων καταλόγων προέκυψαν τὰ ἑξῆς:

α) Πρὸς κατάρτισιν τοῦ Καταλόγου θεμάτων τῆς Μελλούσης Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἐγένοντο ἀποδεκτὰ ὑφ' ἑλοῦ τῶν ἀντιπροσώπων τὰ κάτωθι θέματα:

1) Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ Νηστείας Ἐκκλησιαστικῶν Διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

2) Κωλύματα γάμου.

3) Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ἐξεύρεσιν τρόπου πρὸς ἀποκατάστασιν συμπράξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

4) Ὁρθοδοξία καὶ Διασπορά. Ἐνεστώσα κατάστασις καὶ κανονικὴ θέσις τῆς Ὁρθόδοξου Διασπορᾶς.

5) Σχέσεις Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον.

α) Ὁρθοδοξία καὶ ἐλάσσονες Ἀρχαῖαι χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι.

β) Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία.

γ) Ὁρθοδοξία καὶ αἱ ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως προελθοῦσαι Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογία.

δ) Ὁρθοδοξία καὶ Παλαιοκαθολικισμὸς.

ε) Ὁρθοδοξία καὶ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία.

6) Δίπτυχα.

7) Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τὸ Αὐτόνομον ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ.

8) Καθορισμὸς τῶν ὅρων τῆς ἀναγνωρίσεως Ἐκκλησίας τινὸς ὡς αὐτόνομου.

9) Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις.

10) Συμβολὴ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφосοῦνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.

Ταῦτα συνιστῶσιν τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς συγκληθησομένης Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

β) Πλὴν τῶν ὡς ἄνω θεμάτων προετάθησαν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἄλλα θέματα ἔχοντα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμητικοῦ κριτηρίου τῶν προτεινουσῶν ταῦτα Ἐκκλησιῶν, ὡς ἀκολούθως ἐξ ἐπόψεως προτεραιότητος:

6 Ἐ κ κ λ η σ ί α ι.

1. Σχέσεις τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱστορίαν.

2. Τρόπος ἀνακηρύξεως Αὐτοκεφάλου.

3. Ὁ γάμος τῶν κληρικῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν, ὁ β' γάμος τῶν κληρικῶν.

4 Ἐ κ κ λ η σ ί α ι.

1. Αἱ πηγαὶ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.

2. Ἡ Ἱερὰ Παράδοσις - καθορισμὸς τῆς ἐνοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς.

3. Ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας.

4. Κοινὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας.

5. Τὸ ἀλάθητον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀποφαινομένη διὰ τῆς ἱεραρχίας αὐτῆς ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ.

6. Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ὁρθοδοξία καὶ ἄλλαι θρησκείαι.

8. Ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν καὶ ἡ Ὁρθόδοξος θεολογία.

3 Ἐ κ κ λ η σ ί α ι.

1. Ἀγία Γραφή.

2. Θεοπνευστία τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

3. Αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας.

4. Ὁρθοδοξία καὶ Βίβλος.

5. Ἀνακατανομή τῶν λειτουργικῶν καθόλου περι-
κοπῶν.

6. Κωδικοποίησις ἱερῶν κανόνων καὶ κανονικῶν
διατάξεων.

7. Ἡ Ὁρθοδοξία ἐν τῷ κόσμῳ.

8. Οὐσία καὶ ἔννοια τῶν ὄρων «ἀκρίβεια» καὶ «οἰ-
κονομία».

9. Ἡ εὐθανασία καὶ ἡ Ὁρθόδοξος θεολογία.

2 Ἐ κ κ λ η σ ί α ι.

1. Κῦρος τῶν διδλίων τῆς Π. Διαθήκης ἐν τῇ Ὁρ-
θοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

2. Ὁμοιομορφία Τυπικοῦ καὶ λειτουργικῶν κει-
μένων ἐν τῇ λατρείᾳ καὶ ἐν τῇ τελέσει τῶν μυστηρίων.
Ἀναθεώρησις καὶ ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις αὐτῶν.

3. Μοναχικὸς βίος.

4. Εἰρηνικὰ Γράμματα.

5. Ἁγιον Μύρον.

6. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Νεολαία.

7. Τήρησις τῶν ἐκ τῶν ἰδρυτικῶν Τόμων ἀπορ-
ρευσῶν ὑποχρεώσεων.

8. Ἀνακήρυξις Αὐτοκεφάλου.

9. Τίς ὁ ἀνακηρύσσων;

10. Προϋποθέσεις καὶ ὄροι.

1 Ἐ κ κ λ η σ ί α.

1. Καθορισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ δόγματος ἐξ ἐπό-
ψεως ὀρθοδόξου.

2. Συμβολικὰ κείμενα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

3. Αὐθεντικὰ κείμενα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

4. Διοργάνωσις τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων.

5. Τὰ κατὰ τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμόν.

6. Τίνας αἱ σήμερον ἀνεγνωρισμένοι αὐτοκέφαλοι
Ἐκκλησίαι.

7. Μελέτη τρόπων προσεγγίσεως καὶ ἐνότητος τῶν
Ἐκκλησιῶν ἐν προοπτικῇ Συνόδου.

8. Κοινωνικὰ προβλήματα.

9. Γάμος καὶ οἰκογένεια.

10. Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ τὰ προβλήματα τῶν χριστιανῶν
εἰς τὰς περιοχὰς τῶν ραγδαίων κοινωνικῶν μετα-
βολῶν.

11. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἔθους ἱερῶν ὀδοιποριῶν πρὸς
τὰ ἑκασταχοῦ ἱερά προσκυνήματα.

(Ὡς πρὸς τὰς προτεινούσας τὰ ὡς ἄνω θέματα
Ἐκκλησίας, ἰδὲ συνημμένον ἀναλυτικὸν κατάλογον).

γ) Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων θεμάτων ἀπεσύρ-
θησαν, συζητήσεως γενομένης, τὰ ἀκόλουθα:

1. Συμβολικὰ κείμενα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

2. Διοργάνωσις τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων.

3. Τὰ κατὰ τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμόν.

4. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ νεολαία.

5. Σχέσεις τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ὁρθο-
δόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ Οἰκου-
μεικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν
ἱστορίαν.

6. Κοινωνικὰ προβλήματα.

7. Γάμος καὶ οἰκογένεια.

8. Ὁρθοδοξία καὶ τὰ προβλήματα τῶν χριστιανῶν
εἰς τὰς περιοχὰς τῶν ραγδαίων κοινωνικῶν μεταβολῶν.

9. Ἀνάπτυξις τοῦ ἔθους τῶν ἱερῶν ὀδοιποριῶν πρὸς
τὰ ἑκασταχοῦ ἱερά προσκυνήματα.

δ) Τὰ ὑπόλοιπα θέματα παραπέμπονται εἰς τὴν κατ'
ἰδίαν μελέτην τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ἰδιαιτέ-
ρως δὲ τὰ:

1. Αἱ πηγαι τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.

2. Κωδικοποίησις ἱερῶν Κανόνων καὶ κανονικῶν
διατάξεων.

3. Οἰκονομία καὶ ἀκρίβεια.

4. Ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας.

5. Μοναχικὸς βίος,
προκειμένου ἐνδεχομένως νὰ τύχῃσι ταῦτα μελλοντικῆς
διορθοδόξου ἐξετάσεως.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ*

ΖΗΝ ΤΟ ΔΟΓΜΑ

Η Ὁρθόδοξος Λειτουργική Θεολογία δὲν διακρίνει εἰς μεγαλύτερας καὶ μικρότερας σπουδαιότητας γεγονότα εἰς τὸ λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἀντιμετωπίζει αὐτὸ τὸ ἔργον ἄτμητον καὶ ἀδιαιρέτον ἐν τῷ συνόλῳ του. Καὶ κατὰ τοῦτο ἡ Λειτουργία εἶναι ἐπίσης ἐν ὅλῳ «τὸ μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας», ὅπως λέγει ὁ Μ. Βασίλειος εἰς τὸ τέλος τῆς ὁμωνύμου Λειτουργίας του. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς δυτικῆς σκέψεως ἡ ἀντίληψις τῆς Λειτουργίας ὡς προεκτάσεως τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ συνέπεια τοῦ διαχωρισμοῦ τῆς Θουσίας ἀπὸ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ στοιχεῖον τῆς Ἀναστάσεως εἶναι πολὺ ἔντονον εἰς τὰ λειτουργικὰ κείμενα καὶ διάχυτον παντοῦ ὥστε οἱ Ἀναστάσιμοι ὕμνοι νὰ ἐπικρατοῦν. Μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ζοῦμε ἤδη εἰς τὴν Βασιλείαν κατὰ τὴν Λειτουργίαν. Ἀκόμη κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου ἀναμνησκόμεθα καὶ «τῆς εἰς οὐρανὸς ἀναβάσεως καὶ τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν Παρουσίας», δηλαδὴ ἀνακεφαλαιώμενον ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς θείας οἰκονομίας ὅπου ὁ χρόνος, παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον, ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς φθορᾶς, μᾶς εἰσάγει ἤδη εἰς τὴν κατάστασιν τῆς αἰωνιότητος.

Τὸ ὅτι ἡ Λειτουργία μας ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου ὅλων τῶν ἐποχῶν δὲν πρέπει νὰ μειώνη τὴν αἴσθησιν τῆς ἀνάγκης μιᾶς προσαρμογῆς εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν νοοτροπίαν καὶ τὸν τρόπον ζωῆς ὅπως διαμορφώνεται ἐκάστοτε εἰς τοὺς διαφόρους τόπους καὶ τὰς διαφόρους ἐποχάς.

Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς λατρείας εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἀντίπους μιᾶς αὐστηρᾶς θεολογίας, μιᾶς καθηκοντολογίας. Εἶναι ἡ μετοχή εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἡ ὁποία ἀγιάζει τοὺς πιστοὺς, καὶ ὄχι ἡ τήρησις τῆς α' ἢ β' ἐντολῆς. Ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν καὶ ἡ συνέπεια ἐναντι τῶν καθηκόντων ἔρχεται ὡς ὁ φυσικὸς καὶ ἀναγκαῖος καρπὸς τοῦ κλάδου ὁ ὁποῖος ἔχει ἐγκεντρισθῆ εἰς τὸν κορμὸν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ φῶς δὲν εἶναι τὰ ἠθικὰ διδάγματα τῆς Λειτουργίας ὅσον ἡ στενὴ σχέσις τῆς μετὰ τὴν ζωὴν.

Ἡ ἐπίγειος Λειτουργία εἶναι συμμετοχὴ εἰς τὴν οὐράνιον καὶ εἰκὼν μετὰ ἐσχατολογικὴν ἔννοιαν. Πρὸς αὐτὴν κατευθυνόμεθα ὡς προσκυνηταί. Κατ' ἐξοχὴν «Λειτουργός» τῆς (Ἐβρ. 8, 2) καὶ ἀναγκαζομένου εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ εὐρισκόμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς. Ἦδη εἰς τὴν ἐπίγειον Λειτουργίαν ψάλλομεν μετὰ τῶν οὐρανίων ταγματῶν τὸν ὕμνον τῆς μεγαλειότητος, καὶ ἀναφερόμενοι πρὸς τοὺς κεκοιμημένους Ἁγίους ἐπιτυγχάνομεν τὴν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν.

Αἱ ἀλήθειαι αὗται ἐκφράζονται κατὰ τὸν ἐναργέστερον τρόπον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Λειτουργίαν. Ἦδη ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν Ναῶν προσδίδει εἰς τὰς λειτουργικὰς τελετὰς χαρακτηριστὰ ἐξεικονίσεως οὐρανοῦ πραγματικότητος. Διὰ τοῦ ἐλαφρῶς κυρτοῦ θόλου τῆς Ἀγίας Σοφίας, δίδεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι αἰωρεῖται ἐπὶ τῶν πολυαριθμῶν παραθύρων, ἐξεικονίζεται ὁ οὐρανός. Μεταγενέστεροι Ναοὶ μετὰ θόλου εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ τὴν Ρωσίαν ἠκολούθησαν τὸ πρότυπον τῆς Ἀγίας Σοφίας. Εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ θόλου, κατὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ ναοῦ διὰ μωσαϊκῶν καὶ τοιχογραφιῶν, εἰκονίζεται ὁ Παντοκράτωρ. Μετὰ τὴν μεγαλοπρέπειάν του, συμφώνως πρὸς τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ Φωτίου εἰς μίαν ὁμιλίαν αὐτοῦ κατὰ τὰ ἐγκαίνια Ναοῦ, «ὡς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ παρατηρεῖ ἐπὶ τῆς γῆς». Ἡ παρουσία τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ Κυρίου τῶν κυριευόντων καθίσταται οὕτως ἐντόνως συνειδητὴ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πιστῶν κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Τὰ λειτουργικὰ κείμενα ἐπίσης μετὰ διαφόρους ἐκφράσεις χαρακτηρίζουν τὴν ἐπίγειον Λειτουργίαν ὡς εἰκόνα τῆς οὐρανοῦ. Ἡ εὐχὴ τῆς Μικρᾶς Εἰσόδου ἐκφράζει τὴν παράκλησιν, ὅπως «σὺν τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν, εἴσοδον ἀγγέλων γενέσθαι». Αἱ εὐχαὶ τοῦ Τρισαγίου ὡς καὶ τὸ «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος...» τῆς Ἀναφορᾶς (συμφώνως πρὸς τὸ ὄραμα τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου) ἐκφράζουν ἀγγελικὸς ὕμνος πρὸς τοὺς ὁποίους ἐνοῦται ψάλλουσα καὶ ἡ ἐπίγειος τῶν λυτρωθέντων Κοινότης. Ἰδιαιτέρως σημαντικὴ εἶναι ἡ μνεῖα τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου ἀκριβῶς κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου, ὅπου ἡ παρουσία καὶ ἡ ἐλπίς τῶν μελλόντων βιοῦται εἰς τὴν πορείαν τοῦ πιστοῦ καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του.

Πρὸς τὸ θέμα τῆς Λειτουργίας ὡς εἰκόνα τῆς οὐρανοῦ πραγματικότητος συνδέεται καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου εἰς τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν τιμίων Δώρων. Ἡ πραγματικὴ παρουσία τοῦ αἰωνίου Λειτουργοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ὁποῖου τελεῖται ἡ θυσία καὶ τὸ μυστήριον, καὶ ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ, θεοδιοῦνται διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Κυρίου: «ὃ γὰρ εἰσὶν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμῶν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18, 20). Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφέρεται ἡ εὐχὴ τοῦ τρίτου Ἀγτιφώνου. Ἐκεῖ ἀναφέρονται οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Κυρίου, ἢ οἱ ἀποχαιρετιστήριοι λόγοι ἐν τῷ φιλήματι τῆς ἀγάπης: «Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν», «καὶ ἔστι καὶ ἔσται». Ἡ παρουσία ἀφ' ἑτέρου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ἐσορτάζεται ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Λειτουργίαν κατὰ τὴν Μικρὰν Εἴσοδον. Ἡ Ὁρθόδοξος Λειτουργία μαρτυρεῖ οὕτω τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Εὐχαριστίας, διὰ πλῆθους συμβολικῶν τελετῶν καὶ εἰκόνων, ἐκ τῶν ὁποίων πλεῖστα παραδείγματα δύνανται ν' ἀναπτυχθοῦν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 60 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ΧΑΡΙΣΙΑΔΟΥ)

Λ Ο Γ Ο Σ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΣΕΠΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩ ΝΑΩ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ (30ῆ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1977)
ΕΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚῃ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚῃ ΣΥΓΧΟΡΟΣΤΑΣΙΑ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεπτή τῶν Ἱεραρχῶν Χορεία,

Τέκνα τῆς Ἐκκλησίας ἀγαπητά,

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τιμᾷ καὶ γεραίρει σήμερον «τοὺς τρεῖς κήρυκας τῆς μεγάλης Τριάδος» τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίον Θεότητος «τοὺς μελωδήσαντας ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας μέλος ἐναρμόνιον Θεολογίας» συνδέουσα ἡμᾶς ἀνεκδοκίμως καὶ ἀμέσως πρὸς ἕνα σοβαρὸν καὶ ἀναγεννητικὸν παρελθόν, τὴν ἐποχὴν τῶν Ἁγίων καὶ τῶν μεγάλων, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔσχον τὸ σθένος καὶ τὴν δύναμιν νὰ δώσουν τὸ ἰδικόν των ὄψος, τὸ ἰδικόν των χροῶμα, τὴν ἰδικὴν των πνοὴν εἰς τὸ Κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὸ καταστήσουν μεταδοτικὸν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς καὶ νὰ ἐναποθέσουν τὴν σφραγίδα των.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀσπασμοῦ τῶν εἰκόνων, ὅπου πραγματοποιεῖται ἡ πρώτη συνάντησις μετὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἰδρυθέντος Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μέχρι τῆς κλάσεως τοῦ ἄρτου καὶ τῆς μίξεως τῶν τιμίων Δώρων πρὸ τῆς Θείας Κοινωνίας, τὰ πάντα συνδέονται μεταξὺ των καὶ ἀποτελοῦν κατὰ τρόπον εἰκονικὸν καὶ συμβολικὸν τὴν πραγματικότητα τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, ἐπαληθεύοντα τοὺς λόγους τοῦ Παύλου (Α΄ Κορ. ια΄, 26): «ὁσάκις γάρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ».

Ἡ ἀξία τῶν συμβόλων φαίνεται ἀκόμη ἐντονώτερον εἰς τὰς ἡμέρας μας ὅποτε ἡ Κριτικὴ Βιβλικὴ Θεολογία τείνει νὰ ἀπογομύσῃ ἐκ τῆς Βίβλου πᾶν τὸ πνευματικὸν καὶ ἀκατάληπτον, δῆθεν χάριν τῆς κριτικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Διότι τὸ σύμβολον εἶναι ἕνα μέσον γνωριμίας καὶ εἰσόδου εἰς τὴν πραγματικότητα ἐνὸς διαφορετικοῦ κόσμου. Μέσον τὸ ὅποσον ὑπερβαίνει τὴν σφαῖραν τοῦ λογικοῦ. Τὸ μυστήριον παραμένει ὅ,τιδήποτε καὶ ἐὰν συμβῆ, εἰς τὴν βάσιν τῆς Λατρείας καὶ συγιστᾷ ἱεράν ἐκδήλωσιν. Δὲν μᾶς καθιστᾷ λογικῶς καὶ ἀναλυτικῶς «καταληπτὴν» μίαν ἀλήθειαν. Μᾶς μεταφέρει πρὸς αὐτὴν καὶ παραδόξως μᾶς καθιστᾷ μετόχους αὐτῆς. Οὕτως, εἰς τὴν προφητείαν τοῦ Δανιήλ, εἰς τὴν συμβολικὴν εἰκόνα τοῦ χαλκίνου ἀγάλματος προλέγεται ἡ ἱστορικὴ πτώσις τῆς

Σήμερον, ὅποτε ἡ Ἐκκλησία ἐπιδιώκουσα τὴν ἀνανεώσιν τῆς, ὑπὸ τὸ πρῶμα τῶν συγχρόνων καιρῶν καὶ περιστάσεων βαδίζει με σταθερὸν βῆμα καὶ γνώμονα τὴν Ἁγίαν Γραφήν, τὴν Ἱεράν Παράδοσιν καὶ τὸν Πατρικὸν πλοῦτον πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, καλούμεθα ποιμένες καὶ ποιμενόμενοι, οἱ κατασιάντες ὑπεύθυνοι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν ἀπολύτῳ συνεργασίᾳ καὶ συνυπευθυνότητι, μετὰ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, νὰ διερευνήσωμεν ὅποιον δέον νὰ εἶναι σήμερον τὸ κήρυγμα ἡμῶν διὰ νὰ ἔχη ἀπήχησιν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ κόσμου, νὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του, αὐτὸ τὸ κήρυγμα τὸ ὅποσον ἀποτελεῖ τὴν ἔκφρασιν τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἀπαντήσῃ κατὰ τὸ ἐνὸν τὸ Ἱερόν τοῦτο βῆμα.

* * *

Εἶναι βέβαιον διὲν ἡ Ἐκκλησία σήμερον, καίτοι ἐν μέσῳ ποικίλων ἀντιξοοτήτων, ζῆ καὶ πειραματίζεται

Βαδυλῶνος. Ἡ ἐποχὴ μας ἔχει ἀνάγκη, ἰδιαίτερως εἰς τὴν Δύσιν, μεταβάσεως ἀπὸ τὴν DEMYTHISATION εἰς τὴν REMYTHISATION. Ἄλλως τε, ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν Κολλοσ. ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπιγνώσεως μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, «ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι» (2, 3-4).

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐπανεύρῃ τὴν προέλευσιν του, τὰς ρίζας του. Σήμερον δίδει τὴν εἰκόνα ἐνὸς παραπλανωμένου, ἐκριζωμένου, μετὴν ἀσυλλόγιστον μαγίαν ἀποφιλώσεως παντός ὅ,τι εἶναι μυστήριον, ἀκατάληπτον. Πρέπει νὰ ἐπανεύρῃ τὰς σχέσεις του μετὰ τὸ περιβάλλον, μετὰ τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὸν κόσμον, τὸν κόσμον τῶν πνευμάτων καὶ μετὰ τὸν Θεόν του. Εἶναι καιρὸς νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν σημασίαν τῶν διαφόρων λατρευτικῶν κινήσεων, γονυκλισίας, θυμιάματος, λυχνάφιας, ἀνθήων, ἀναθημάτων, INCANTATION, ὡς μέσων κοινωνίας μετὰ τὸν θεῖον. Ὅταν τὸ γήϊνον στοιχεῖον καθήσυχασῃ καὶ ὑποταχθῇ, τότε πράγματι ἐλεύθερος διὰ τῆς Λατρείας ἐπιτρέπεται εἰς τὸ πνεῦμα νὰ ἀνέλθῃ πρὸς τὸ θεῖον. Τότε ἱκανοῦται εἰς τὴν «ἀδιάλειπτον προσεσχῆν» τῶν μεγάλων ἀσκητῶν τῆς Νηπτικῆς θεολογίας, καὶ τοῦ Ψαυχασμοῦ, ἐντὸς τοῦ κλίματος τοῦ ὁποίου ἀπερίσπαστος ἡ ψυχὴ συναντᾷ τὸν Θεόν, ἐνοῦται μετὰ τὸν Θεόν.

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΑΙΑΝΟΣ

τὴν ἀνακαινιστὴν τῆς διὰ μιᾶς ἐπιστροφῆς εἰς τὰς πηγὰς. Ἦδη ἀπὸ ἀρκείων δεκάδων εἰδῶν ὁ προσανατολισμὸς πρὸς μίαν ἀνανέωσιν, ἔχουσαν μορφήν καὶ σχῆμα πλέον συγκεκριμένον διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐμβαθύνσεως εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν Ἀγίων Γραφῶν, τὸν Πατερικὸν καὶ Λειτουργικὸν πλοῦτον, ἀποδίδει ὠρίμους καὶ εὐχύμους καρπούς. Ὁρισμένα θεολογικά καὶ χαρακτηριστικά στοιχεία ἐν τῇ δομῇ αὐτῆς ὡς εἶναι ἢ ἐμβαθύνσεις, εἰς τὸ ἐσώτερον περιεχόμενον τῆς ἱστορίας τῆς Ἀπολυτρώσεως, τονιζομένων τοῦ Πάσχα ὡς κέντρον τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς ἐσχολογικῆς ἐλπίδος, τῆς ἀναδιώσεως τῆς μυστηριακῆς Κοινότητος, τῆς ἱεραποστολικῆς κλήσεως τῶν Χριστιανῶν κ.ἄ., εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε δοθῆ πολὺ ὀλίγη προσοχὴ ἢ σημασία κατὰ τὸ παρελθόν, ἐπανέρχονται εἰς τὸ προσκλήριον καὶ ἐπανακιοῦν τὴν ἐπικαιρότητά των.

Κατὰ ταῦτα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν δεόν νὰ ἀποβλέπη πάντοτε εἰς τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν Πίστιν. Ὁ Χριστιανὸς καθ' ἑαυτὸν ἔχει διαρκῶς ἀνάγκη ἐπιστροφῆς, ἐπιστροφῆς, κατὰ τρόπον διάφορον, ἐκείνης τοῦ εἰδωλολάτρου. Τὸ κήρυγμα ἡμῶν ὡς κλήσις πρὸς μετάνοιαν ἀνάγεται εἰς τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου συνιστῶντος τὸ ἱεραποστολικὸν κήρυγμα: «Καὶ κηρυχθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη» (Λουκ. 24, 47). Ἐπομένως ἡ πρακτικὴ θερηκεντικὸτης, ἡ ἀσκησις τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς, ὁ σεβασμὸς τῶν θείων Ἐπιτολῶν, ἡ κοινωνία τῶν Μυστηρίων, θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς οἱ γνήσιοι καρποὶ τῆς Μετανοίας μᾶλλον, παρὰ ὡς ἡ ἐπιστροφή καθ' ἑαυτήν. Ἡ Ἐπιστροφή τῆς καρδίας εἶναι ἡ πραγματικὴ ἐπιστροφή πρὸς τὸν Θεόν. Ἐπιστροφή, τὴν ὁποῖαν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκφράσωμεν μὲ μίαν μόνον φράσιν: «Τοῦ λοιποῦ ἐναποθέτω τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν». Αὕτη ἡ θαθεῖα πίστις εἰς τὴν Σωτηρίαν, εἶναι ἀκριβῶς τὸ κέντρον, ἡ καρδιά, ἡ ψυχὴ τῆς Χριστιανικῆς ἐπιστροφῆς. Ἄλλοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν μιᾶς ἀποκλειστικῆς ἀνθρωπιστικῆς καὶ ἠθικολογούσης πνευματικότητος ἰσως ὑπερετονίσθη ἐν τῷ κηρύγματι, τῇ κατηχήσει καὶ τῇ ποιμαντικῇ ἢ σημασία τῆς ὁμολογίας καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως καὶ ἡ ἀναμόρφωσις τῶν ἠθῶν, ἐνῶ ἐν τῇ πράξει ἀντιθέτως περιορίσθη ἢ σημασία καὶ σπουδαιότης μιᾶς προσωπικῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος διὰ τὴν Σωτηρίαν. Ἡ θερηκεντικὴ πραγματικότης ἐν τῷ κόσμῳ σήμερον ἐπιβάλλει τὴν στροφήν εἰς τὴν πίστιν. «Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἢ νικῆσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α' Ἰωάν. 5, 4). Ἐπομένως ὁ Χριστιανισμὸς δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐκλίπη οὔτε εἰς μίαν ἐπιφανειακὴν δραστηριότητα, οὔτε εἰς ἄνηρον ὑπηρεσίαν τοῦ κατεστημένου. —Πρέπει νὰ γίνῃ ἐκλογὴ μεταξὺ τοῦ συνειδητοῦ καὶ τοῦ παρηγμασμένου Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἐπιστροφή θὰ εἶναι πραγματικὴ, εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς. Θὰ εἶναι αἰσῆτις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη» (Γαλ. 5, 6). Μόνον ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ἀνθρώπου: «Ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσων ἑαυτῷ... καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπερ Χρι-

στοῦ οὖν προσευόμεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν» (Β' Κορ. 5, 19-20). Οὐδεὶς δύναται νὰ γνωρίσῃ ἐκ τῶν προτέρων ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ θερίσῃ. Διὰ τὰ κρίνωμεν περὶ τῆς ποιότητος ἐνὸς κηρύγματος δὲν θὰ ἐπαναπανθῶμεν εἰς τὸ κριτήριον μιᾶς ἐπιφανειακῆς ἐπιτυχίας, τῆς ὑποδοχῆς ἢ ὁποῖα γίνεται εἰς τὴν μορφήν καὶ τὸ εἶδος του. Σημασίαν καὶ θαυμάσια ἔχει ἡ πιστότης μὲ τὴν ὁποῖαν τὸ κήρυγμα μᾶς μεταδίδει τὸ μήνυμα τῆς Σωτηρίας, τὸ ἀποκαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ δυναμότης μεταδόσεως αὐτοῦ ὑπὸ νέα σχήματα εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ Λόγος οὗτος τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς συμφιλίωσεως, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν φροντίδα μας δὲν εἶναι ἀπλῶς μία διδασκαλία ἀποκεκαλυμμένη. Εἶναι ἡ ἀγγελία ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Στανρωθέντος καὶ Ἀναστάντος Χριστοῦ μᾶς καθιστᾷ δωρεὰν μετόχους τῆς αἰωνίου Του ζωῆς καὶ ἡ ἴσον καταπληκτικῶς ἀπλῆ ἀποκάλυψις ὅτι «ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη». Κατὰ συνέπειαν οὔτε ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐποχῶν, οὔτε αἱ πράξεις καὶ τὰ καθήκοντα τῶν Χριστιανῶν, οὔτε ἀκόμη αἱ ἀπειλαὶ ἢ αἱ θείαι τιμωραὶ δύνανται νὰ ἀποτελέσουν τὸ κέντρον τοῦ Χριστιανικοῦ κηρύγματος περὶ ἐπιστροφῆς. Σήμερον ἓνα κήρυγμα ἀνανεωμένον ὀφείλει νὰ ἐπαναθέτῃ συστηματικῶς καὶ κρατερῶς εἰς τὴν πραγματικὴν τῶν ἀξίαν τὰς προοπτικὰς τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ ἀναγγέλλῃ τοῦτέστι τὰ μυστήρια καὶ τὰ θαυμάσια, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Χριστοῦ. Δὲν θὰ ἀρκεσθῇ οὔτε εἰς τὴν ἀπολογητικὴν ἢ τὴν ἠθικὴν. Ἡ καρδιά κάθε κηρύγματος θὰ εἶναι πιστῶς ἀναμεταδιδόμενη ἢ χαρμόσυτος ἀγγελία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀποκατασταθεῖσα ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀπολεσθείσης ἀνθρωπότητος. Πρὸς αὐτὸν τὸν νέον καὶ συστηματικὸν προσανατολισμὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν «ἐπανασυγκέντρωσιν» τὴν ἐπιμένουσιν ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς Σωτηρίας, ἰδιαίτερος ἐπὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Πάσχα (τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου) εὐρίσκειται ὁ πόλος τοῦ σχήματος τοῦ Κηρύγματος, πρὸς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τείνωμεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἐναπομένει νὰ παρουσιάσωμεν κατὰ τρόπον πλέον ἀνάγλυφον ὠρισμένα οὐσιώδη χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Εὐαγγελικοῦ αὐτοῦ κηρύγματος.

Ἐκεῖνος ὅστις προσωποποιεῖ τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ὁ Χριστὸς. Δι' ἡμᾶς εἶναι καὶ παραμένει ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος ἢ Βασιλεία καὶ ἡ Σωτηρία τοῦ Θεοῦ, τὸ Κέντρον. Τοῦτο εἶναι ἀλήθεια, ἢ ὁποῖα ἐξυπακούεται δι' ὅποιονδήποτε λαμβάνει σοβαρῶς τὸν τίτλον τοῦ Χριστιανισμοῦ. «Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγγήγρηται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν» (Α' Κορ. 15, 14) τοῦτέστι χωρὶς θεμέλιον οὐδὲ περιεχόμενον. Ἐν τῷ Χριστῷ εὐρηται προσωποποιημένα ἐν ταῦτῳ ἢ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀπάντησις τῶν ἀνθρώπων. Ἐν τῷ στανρωθέντι καὶ ἀναστάντι Χριστῷ ἐμφανίζονται κατὰ τὸν πλέον συγκεκριμένον τρόπον ἢ ἀπελειωτικὴ κατάσταση τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἡ σωτηριώδης ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἀναστὰς εἶναι ὁ Κύριος τῆς Οἰκουμένης. Τὸ πασχάλιον μυστήριον του περιλαμβάνει ἤδη τὸ

σώμα και την γῆν, την ἀγάπην και την ἐργασίαν, την δδύνην και τον θάνατον, τον χρόνον και το διάστημα. Ἐκεῖθεν ἀπορρέει ἡ Ἀποστολή μας ἐν σχέσει πρὸς τον κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σήμερα και εἰς τους αἰῶνας εἶναι αὐτὸς «ὁ λόγος τῆς σωτηρίας» τον ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ κηρύξωμεν κατὰ προτίμησιν μὲ περισσότερον ζῆλον και κατὰ τον πλέον ἐπίμονον τρόπον. Κατὰ συνέπειαν τὰ πάντα: Θεὸς και ἄνθρωπος, ἁμαρτία και σωτηρία, θάνατος και κρίσις, μυστήρια και ἐντολαὶ πρέπει νὰ κηρύττονται ὑπὸ τὸ φῶς του Χριστοῦ, πράγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι δὲν θὰ ἀρκῆ νὰ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα του Χριστοῦ εἰς την ἀρχὴν ἢ νὰ διανθίζονται αἱ ὁμιλίαι διὰ τῆς παραθέσεως τούτων ἢ ἐκείνων των λόγων του Κυρίου ἀλλ' ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐξετάζωμεν προσεκτικῶς τὰ ἴδια αὐτὰ θέματα και νὰ τὰ παρουσιάζωμεν ὑπὸ τὸ πρῶτον του μυστηρίου του Πάσχα. Οὕτω ὁ Χριστὸς θὰ εἶναι ἐν ταῦτῳ «ὁ κῆρυξ και τὸ θέμα». Ἐν τῇ πλήρει ἐννοίᾳ τῆς λέξεως τὸ κήρυγμα ἡμῶν πρέπει νὰ ξαναγίνῃ τὸ ἐπίμονον «Κήρυγμα του Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἐνέχει μεγάλην σημασίαν τὸ γεγονός ὅτι διὰ τους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας ἀκόμη και Ὁρθόδοξους, συχνὰ ὁ Θεὸς ἐκλαμβάνεται ὡς μία ἐννοια ἀπρόσωπος, ἕνα ἄγνωστον ἀπειλητικόν. Ἐνεκα τούτου εἰς τὸ βάθος κάθε ἁμαρτίας θὰ εὔρωμεν βιωσάποτε κάποιαν ἐπιφυλακτικότητα ἐναντι του Θεοῦ και τῆς θελήσεώς Του νὰ μᾶς σώσῃ. Ἀντιθέτως ὁ ἁμαρτωλὸς θὰ κάμῃ τὸ πρῶτον του βῆμα πρὸς ἐπιστροφήν μὲ ἀνακτῆσιν τὴν ἐμπιστοσύνην του και ἐπανεύρη τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀπειρῳ εὐσπλαχνίᾳ και παντοδυναμίᾳ αὐτοῦ ἀπευθύνεται πρὸς αὐτὸν και θέλει τὴν σωτηρίαν του. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀπὸ τον Θεόν, ἡ καρδιά του δὲν θὰ εὔρη τὴν εἰρήνην παρὰ ἀναπανομένη πλησίον του Θεοῦ. Εἰς ἡμᾶς ἀνήκει νὰ κηρύξωμεν αὐτὸν τον «ἄγνωστον Θεόν». Κατὰ συνέπειαν διὰν θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ του Θεοῦ δὲν θὰ κηρύξωμεν οὔτε τον ἀφηρημένον Θεόν των φιλοσόφων, οὔτε τον ἀπειλητικόν «Θεὸν τῆς ὁργῆς». Θὰ κηρύξωμεν τον ζῶντα Θεὸν τῆς Ἀποκαλύψεως, τον Ἅγιον Θεὸν τῆς Ἀγάπης και τῆς Σωτηρίας, τον Πατέρα του Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ Εὐαγγέλιον του Χριστοῦ εἶναι «τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης» (Πρβλ. Ἐφ. 1, 13) «ὁ λόγος τῆς σωτηρίας» (Πράξ. 13, 26). Ἡ σωτηρία περὶ τῆς ὁποίας πρόκειται ἐνταῦθα, δὲν εἶναι μόνον σωτηρία προσωπικῆ τῆς ψυχῆς μας ἐν τῷ οὐρανῷ. Εἶναι αὐτὴ «ἡ παγκόσμιος ἀνακαίνισις» ἡ ὁποία ἀνεμένετο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς των Προφητῶν (Πρβλ. Πράξ. 3, 21), ἡ σωτηρία του Χριστιανοῦ, τῆς Ἐκκλησίας και του κόσμου.

Σπανίως Χριστιανικὸν κήρυγμα τῆς Σωτηρίας ἐπέπρωτο νὰ παρουσιασθῇ τόσον ἐπίκαιρον, ὅσον εἰς αὐτὸν τον αἰῶνα τῆς γιγαντιαίας θεοποιήσεως του ἐγὼ και του ἀτομικοῦ φόβου, ὡς ἕνα ἐπιτακτικὸν καθῆκον διὰ τους Χριστιανούς νὰ συνεισφέρουν διὰ τὴν σωτηρίαν του κόσμου. Μὲ αὐτὴν τὴν προσωπικὴν τῆς Σωτηρίας θὰ δώσωμεν εἰς τὸ κήρυγμα ἡμῶν και ἀκριβείαν σκοπεύσεως και δύναμιν διεισδύσεως, ὥστε

οἱ ἀκροαταὶ νὰ ὀδηγηθοῦν νὰ εἴπουν καθ' ἑαυτοὺς χαμηλοφώνως: «Πῶς δύναμαι ἀκόμη νὰ διαφύγω τὴν τιμωρίαν, ἐὰν περιφρονῶ ἕνα τοιοῦτον μήνυμα Σωτηρίας; (Πρβλ. Ἐβρ. 2, 3-4 και 10, 26-31). Μόνον ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀκατανοήτου ἀγάπης του Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν μίαν ἰδέαν τῆς τρομακτικῆς συμφορᾶς τῆς ἁμαρτίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ ἀγάπη αὐτὴ μᾶς ἐλευθερώνει. Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς τὸ ἀποδεικνύει καθαρώς και οἱ ἅγιοι τὸ μαρτυροῦν ὅλοι: «Ὅσον περισσότερο ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει συνείδησιν τῆς θανασιᾶς ἀγάπης του Θεοῦ, πλέον περισσότερο συναισθάνεται τὰς ἁμαρτίας του και τὴν ἀμνηχανίαν ἀπὸ τὰς ὁποίας μόνον ἡ Χάρις θὰ τον σώσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ἐκ πείρας τὴν εὐσπλαχνικὴν ἀγάπην του Θεοῦ, πρέπει νὰ θεωρῆ ἐαυτὸν ἐκλεγμένον και ἀπεσταλμένον πρὸς μετάδοσιν τῆς Σωτηρίας εἰς τους ἄλλους ἀνθρώπους, τους ἀδελφούς του και νὰ συνεργάσῃ διὰ τὴν σωτηρίαν του κόσμου.

Ὅλοι ὅσοι ἔχουν δεχθῆ τὴν Χάριν ὀφείλουν νὰ γίνουν Ἱεραπόστολοι. «Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς και ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν» (Α' Ἰωάν. 4, 11). Χριστιανικὴ ζωὴ στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀγάπης. Παντοῦ πρόκειται νὰ ἀκολουθηθῇ ἡ ὁδὸς τῆς ἀγάπης κατὰ τὸ παράδειγμα του Κυρίου ὅστις «ἠγάπησεν ἡμᾶς και παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν» (Ἐφ. 5, 2).

Ὁ κόσμος σήμερα ἔχει ὅλως ἰδιαιτέρως ἀνάγκην αὐτῆς τῆς ἀκτινοβολούσης ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη ἔχει δύναμιν ἱεραποστολικήν. Ἐὰν τὰ Χριστιανικὰ καθιδρύματα εἰς ὅλον τον κόσμον δὲν προοδεύουν ὅσον θὰ ἔπρεπε, εἶναι διότι δὲν ἔχουμεν ἀληθινὰς «Κοινοτήτας ἀγάπης». «Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. 13, 35).

Ἡ Ἀγάπη και ἡ Ἱεραποστολή εἶναι ἡ πραγματικὴ ἐφαρμογὴ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Τὸ σύνολον των καθηκόντων του Χριστιανοῦ και τῆς Κοινοτήτος πρέπει νὰ κηρύττεται ὡς μαρτυρία ἀγάπης. Ἡ πρὸς τον πλησίον ἀγάπη δὲν εἶναι μία ἀπορις, ἕνα τιμῆμα μίας ἐπιτολῆς ἀλλὰ ἡ περιλήψις πασῶν των ἐπιτολῶν, «τὸ πλήρωμα του Νόμου (Ρωμ. 13, 8-10, Γαλ. 5, 14 και ἴδια Α' Κορ. 13), ὁ «σὺνδεσμος τῆς τελειότητος» (Κολοσ. 3, 14).

Τὸ Εὐαγγέλιον κηρύττει τὴν Βασιλείαν του Θεοῦ και τὴν Σωτηρίαν ἐν Χριστῷ. Ἀλλ' ἡ πραγματοποιήσις των δὲν θὰ ὀλοκληρωθῇ δι' ἡμᾶς παρὰ εἰς ἕνα καιρὸν προσεχῆ.

«Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου». Ἐχει σημασίαν νὰ υἰοθετήσωμεν τὴν προσωπικὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ συμβῇ τὴν τελειότητα ἡμέραν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐν συνδυασμῷ ἡμέρα θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν παρουσίαν του Χριστοῦ. Αὐτὴ ἡ Παρουσία καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἡ «τελειωθεῖσα» Ἀνάστασις του

«ΤΡΙΩΔΙΟΥ ΚΑΙΡΟΣ»

Ἦδη ζῶμεν τὸν χρόνον τοῦ Τριωδίου καὶ ἡ υπέρροχος τοῦ ἀντιστοίχου τῆς Ἐκκλησίας λειτουργικοῦ βιβλίου ὑμνωδία πληροὶ τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν Ἱερῶν Ναῶν. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τῆς Ἐκκλησίας, τῷ Τριωδίῳ, περιέχονται θησαυροὶ τῆς Βίβλου καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, προσφέρει δὲ τοῖς πιστοῖς μοναδικὰ θρησκευτικὰ διώματα καὶ «μετ' ἀπαραμίλλου δυνάμεως συντελεῖ οὐ μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς διανοίας τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν μετὰ κατανοήσεως δέωσιν τοῦ καθ' ὅλου χριστιανικοῦ μυστηρίου, ὅπερ εἶναι τὸ ἔσχατον θεμέλιον τοῦ ὀρθοδόξου κατηχητικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἔργου»¹.

Ὁ πνευματικὸς κόσμος τοῦ Τριωδίου καλεῖ τοῦ ἀνθρώπου τὴν σκέψιν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς βιωτικὰς μερίμνας καὶ τὸν μακρὰν τοῦ Θεοῦ χῶρον καὶ ἀπομακρυνθεῖσα αὕτη ἀπὸ «ραθυμίας νυσταγμῶ ἐπὶ κλίνης ἡδονῶν»², παιδευθῆ εἰς νῆψιν ψυχῆς καὶ καρδίας, εἰς ὑπάντησιν τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ, εἰς ἐνατένισιν καὶ

ἀκοήν τῶν λόγων τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ λόγοι δὲ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀναφέρουν ἀπλῶς τὰ σωτήρια γεγονότα, οὐδὲ ἐνθυμίζουσι μόνον τὴν ἱστορικὴν αὐτῶν πραγματοποίησιν εἰς μίαν μακρὰν ἀφ' ἡμῶν χρονικὴν στιγμήν. Τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ψαλλόμενα, ἀναγιγνωσκόμενα, τελούμενα καὶ δρόμενα, καθ' ἃ ὁ Ἰησοῦς «Χριστὸς ἔρχεται ἵνα συνεορτάσῃ μεθ' ἡμῶν τὸ Πάσχα»³, θιοῦνται ἐντὸς τοῦ λειτουργικοῦ τῆς Ἐκκλησίας χρόνου» ὡς σήμερον συμβαίνοντα. Ἡμεῖς δὲ διὰ τῶν ἑορτῶν ἀτενίζοντες εἰς Αὐτὸν ὡς τὴν «προσοχίαν τῶν Ἐθνῶν»⁴, ὀδηγοῦμεθα εἰς μύσιν τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἐντόνως προβάλλεται κατὰ τὴν παρούσαν τοῦ Τριωδίου χρονικὴν περίοδον.

1. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἕως τῆς τελευταίας σελίδος εὐρίσκομεν ἐν τῷ Τριωδίῳ κυρίαν ἰδέαν, τὴν τῆς «δεούσης προπαρασκευῆς πρὸς ἄξιον ἑορτασμὸν τοῦ τε Σταυρωσίμου καὶ Ἀναστασίμου»⁵ Πάσχα μετὰ κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν μετάνοιαν. «Ἤηστεία τὴν ψυχὴν λαμπρύναντες λευκανθῶμεν ὑπὲρ χιόνα καὶ καθαροὶ λοι-

1. Ε. Θεοδώρου, «Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ισχύοντος Τριωδίου». Ἐν Ἀθήναις 1958, σελ. 163.

2. Τριωδίου, ἔκδοσις Ἀπ. Διζκονίτζ, ἐν Ἀθήναις 1960, σελ. 3236.

3. Ε. Θεοδώρου, ἔ.δ. σελ. 52.

4. Γεν. μθ' 10.

5. Ε. Θεοδώρου, ἔ.δ. σελ. 24.

Χριστοῦ. Καὶ ἐδῶ ἀκόμη τὰ πάντα πρέπει νὰ ἔχουν ὡς ἄξονα τὸ Πάσχα, τὸ κεντρικὸν μυστήριον. Ἐπὶ πλέον πρόκειται οὐσιαστικῶς δι' ἓνα μήνυμα χαρᾶς. Ὁ Κύριος ἐπανέρχεται διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν Πασχάλιον Ἀπολύτρωσιν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Αὕτη ἡ πλήρης θρασις τῶν ἐσχάτων ἔχει σήμερον δι' ἡμᾶς μίαν σημασίαν ἀποφασιστικὴν. Αὕτη θὰ δημιουργήσῃ Χριστιανούς «ἐν ἐγοργόρῳ» ἀνθρώπους γνωρίζοντας τὴν σοβαρότητα τῆς παρουσίας ζωῆς, διότι εἰς κάθε μίαν ἀπὸ τὰς στιγμὰς τῆς, ἰδιαίτερος τὴν τελευταίαν ἐκπληροῦται ἡ «Κρίσις», ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι μέσα εἰς τὴν παρούσαν ἀτμόσφαιραν τὴν ἀναγγέλλουσαν καταστροφᾶς, κτίζουσι ἀκόμη δι' ἓνα μέλλον διασκέες, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀναμένουν τὴν Παρουσίαν Του, «προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Τιτ. 2, 13).

* * *

Ἀδελφοί μου! Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας περισσότητες παρὰ ποτὲ τὸ κήρυμά μας πρέπει νὰ εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ οὐσιαστικῶς ἡ φύσις του, τοιῦτον ἓνα κήρυγμα τοῦ Ἐὐαγγελίου, κήρυγμα χαριόμονον, συγκλονιστικὸν τοῦ πασχάλιου μηνύματος, τοῦ Χριστοῦ, ἀγγέλματος ἱκανοῦ νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν πίστιν εἰς τὰς καρδίας, νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς πιστοὺς εἰς Κοινότητα συνειδητὴν καὶ νὰ τοὺς ἀποστείλῃ εἰς τὸν κόσμον ὡς μάρτυρας τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Τὸ κήρυγμα τῶν σήμερον ἑορταζομένων Ἁγίων ἀνδρῶν ὑπερέβαλε τὴν ἐποχὴν του. Ἐξ αὐτοῦ ἠντλησαν αἱ Σύνοδοι, οἱ συγγραφεῖς, οἱ ἱεροκήρυκες, οἱ ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ἐγένετο «παγὰ λαλέουσα» διὰ τὴν Χριστιανικὴν Νεολαίαν ὅλων τῶν γενεῶν.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις:

Σήμερον τὸ κήρυμά μας καλεῖται νὰ προοιωνισθῇ κατὰ τὸ ὑπόδειγμα ἐκείνων, ἐγκαινιάζον πνεῦμα συνοδικόν, οὕτως ὥστε νὰ ζήσωμεν οἱ πάντες καὶ νὰ προοιωνισθῶμεν ἐν ἀγαμῶν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἐξ ἧς θὰ προκύβουν ἀποφάσεις, αἵτινες θὰ δονήσουν τὰς καρδίας τῶν πιστῶν, ὅπως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀποφάσεις ἐπὶ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ φωτίσουν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν νεωτέρων καὶ εὐρίσκων τὰς δεούσας ἀπαντήσεις εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα αὐτοὺς σοβαρὰ προβλήματα καὶ ἐπὶ τὸ πρῶτον τῶν συγχρόνων καιρῶν καὶ περιστάσεων. Τοῦτο εἶναι ἓνα καθῆκον, μὴ ἀποστολὴ δύσκολος, τραχεῖα, μὴ ἀπαίτησις ἐπιτακτικῆ τῶν σημείων καὶ τῶν καιρῶν, ἀλλὰ ὡσαύτως μὴ ἀποστολὴ ἐνθουσιαστικὴ. Νὰ κηρύξωμεν εἰς τὴν ἐποχὴν μας καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς ὅσα θάυμαστὰ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Του. Ἀ μ ἡ ν.

πόν νυμφίω Χριστῷ μετασχεῖν τοῦ Πάσχα τοῦ μυστικοῦ καὶ τῆς λαμπρᾶς καὶ θείας ἀναστάσεως»⁶.

Ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ Ἀσώτου εὐρίσκομεν κλασικὸν παράδειγμα μετανοίας κατὰ ζωηρὸν καὶ καταληπτόν τρόπον καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἁμαρτίας, ἐνθα ὑπάρχει «οἴστρος ἀκολασίας, ζοφώδης τε καὶ ἀσέλγητος, ἕως τῆς ἁμαρτίας»⁷. Ἄλλ' ἤδη ἀπὸ τῆς Α' Κυριακῆς τοῦ Τριωδίου ὁ πιστὸς βιώνει τὴν μετάνοιαν ἐντὸς τῆς ὑμνωδίας, «τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας ζωοδότα»⁸. Ζωηρότατα ὁ ὑμνωδὸς παριστᾷ τὸν μετανοοῦντα πρὸ τῆς στενῆς τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου πύλης, ὀδηγούσης⁹ εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν. Ἡ ἰδέα αὕτη διέπει δλόκληρον τὸ Τριώδιον, ἐμφανίζεται καὶ ἐναλλάσσεται ποικιλοτρόπως ἐν τῷ ἀσματικῷ πλούτῳ καὶ τοῖς βιβλικοῖς ἀναγνώσμασιν.

Ἐν τῷ Μ. Κανόνι ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης ὁ Ἱεροσολυμίτης, μὲ ὑπερόχους στίχους, συμβολισμοὺς καὶ ἀναφορὰς εἰς τὰ Εὐαγγέλια τῶν Παθῶν εἰς μίαν ἄνευ προηγουμένου τάξιν καὶ σειρὰν τῶν τροπαρίων, τῶν ὑμνούμετων τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς μετανοίας, θά προσπαθήσῃ ν' ἀφυπνίσῃ καὶ τὴν πλέον πεπωρωμένην συνείδησιν. «Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάστα τί καθυεύεις»¹⁰, ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῷ Μ. Κανόνι, ἵνα διώκῃ τὴν ἀσυνειδησίαν καὶ διεγείρῃ ἐκ τοῦ ὕπνου τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ὁ βιώνων τὸ Τριώδιον ὀδηγεῖται ἐνώπιον τῆς πύλης τῆς μετανοίας καὶ στρέφει ὅλας τὰς ψυχσοματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα, ἀναμείνοντα τὴν ἐπιστροφήν ἐκαστοῦ ἀσώτου.

Τὰ εὐαγγέλια τῆς Μ. Ἑβδομάδος θὰ ἐμφανίσουν τοῖς πιστοῖς τὰ ὠραιότερα αὐτῶν γεγονότα, διδάσκοντα τὴν μετάνοιαν. «Καὶ ἰδοὺ γυνή, ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός... κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου... κλαίουσα... ἤρξατο θρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειψε τῷ μύρῳ»¹¹. Διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ τούτου ἀναγνώσματος κατὰ τὸν ἕρθρον τῆς Μ. Τετάρτης καλεῖται ὁ βιώνων τὸ Τριώδιον διὰ μίαν εἰσέτι φοράν, μιμούμενος τὴν ἡρωίδα τῆς εὐαγγελικῆς σκηνῆς, ὅπως μὴ ἐορτάσῃ ἄνευ μετανοίας τὸ τε Σταυρώσιμον καὶ Ἀναστάσιμον Πάσχα, διότι «δεινὸν ἢ ῥαθυμία μεγάλη ἢ μετάνοια»¹².

Ἐν τῷ Τριωδίῳ ἐξαίρεται ἡ εἰλικρινῆς μετάνοια, ἥτις «θραύει τὰ τυραννικὰ δεσμὰ τοῦ παρελθόντος, ἐκδιώκει τοὺς ἐφιάλτας αὐτοῦ καὶ παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν»¹³ καὶ θέτει ὅλην

τὴν τε πνευματικὴν καὶ σωματικὴν τοῦ ἀνθρώπου δυναμικότητα εἰς τὴν διάθεσιν καὶ διακονίαν τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς ἠθικὴν τελείωσιν καὶ ἄνοδον αὐτοῦ. Ὁ τὴν μετάνοιαν βιώνων δὲν ἔρχεται εἰς λήθην μόνον τοῦ ἁμαρτωλοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ «τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκων ἐπὶ τὸ θραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»¹⁴, ἵνα ἔχῃ «χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηγνικά»¹⁵.

2. Ὁ λειτουργικὸς κύκλος τοῦ Τριωδίου φέρει ἀδιαλείπτως πλησίον ἡμῶν τὴν αἴσθησιν τῆς Θείας Παρουσίας.

Μὲ τὰς ἀκολουθίας τῶν λειτουργιῶν τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τῶν Προηγιασμένων, τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου Ἀποδείπνου, τῶν ἔρθρων καὶ τῶν κατανοητικῶν ἐσπερινῶν, τοῦ Μ. Κανόνος, τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου καὶ μὲ ὅλον ἐν γένει τὸ ἀσματικὸν καὶ βιβλικὸν πλοῦτον, τὸ Τριώδιον προβάλλει τὴν βίωσιν τοῦ Ἁγίου καὶ Τριαδικοῦ Θεοῦ ὡς τὸν φιλόστοργον Πατέρα «τὸν σώζοντα καὶ τὸν δυνάμενον συγχωρεῖν ἁμαρτίας» πολλὰς. Ἐν τῷ Τριωδίῳ ἀπεθησαύρινται μογαδικὰ καὶ ἀνεπανάληπτα διώματα θείας παρουσίας. «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή, τὴν σὴν αἰσθημένη Θεότητα»¹⁶ θ' ἀποθανάτισῃ ἡ Ἁγία Κασσιανή. Ἡ ἱερὰ ὑμνογράφος ἐκφράζει θαυμασίως ἕνα θεϊκὸ δῖωμα, ἠλεκτρίζον τὴν ψυχὴν τῆς καὶ ἀναλαμβάνει νοερώς μύρου τάξιν, ἵνα τύχῃ τοῦ Θεοῦ ἐλέους, ἐμπνεομένη ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος τῆς ἡμέρας, (Λουκ. 7, 36-38).

3. Ἐν τῷ Τριωδίῳ προβάλλεται τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀσκήσεως, δι' ἧς «τὸ σῶμα τὸ δισήμιον τῷ λόγῳ ὑποτάσσεται δι' ἐγκρατείας καὶ δεήσεως»¹⁷.

Ἦδη ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ Τριωδίου δι' εὐστόχου ἐπιλογῆς καταλλήλου βιβλικοῦ χωρίου, ἥτοι τῆς παραβολῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, (Λουκ. ιη', 10-14) ὑποδεικνύεται τοῖς πιστοῖς ὁ ἀληθὴς καὶ πραγματικὸς τρόπος τοῦ προσεύχεσθαι, ἐξαιρουμένης ἅμα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς μετανοίας, ἥτις, ὡς ἐλέχθη, δεσπόζει δλόκληρον τὴν ὕλην τοῦ Τριωδίου. Τὸ εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀπόκρεω (Ματθ. κε', 31-46) ἀφυπνίζει καὶ προτρέπει ἐντόνως εἰς τὴν ἄσκησιν ἔργων ἀρετῆς, ἐνῶ τῷ Σαββάτῳ τῆς Τυρινῆς «μνήμηγν ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἐν ἀσκήσει λαμπάντων ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν»¹⁸, οἵτινες «τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» κατὰ τὸ ἀποστολικὸν τῆς ἡμέρας ἀνάγνωσμα (Γαλ. 3, 22-26), καταλιπόντες ἡμῖν τὸν βίον αὐτῶν ὡς πρότυπον μιμήσεως, ὡς «ὑπογραμμῖον τινα καὶ ὀδηγόν», δρᾶμωμεν δὲ καὶ ζηλώσω-

6. Κανὼν Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν.

7. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 376β.

8. Τρ. σελ. 6α.

9. Λουκ. 13, 24.

10. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 280β.

11. Λουκ. 7, 37-38.

12. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 376α.

13. Ε. Θεοδώρου, ἔ.α. σελ. 159.

14. Φιλ. 3, 13.

15. Δέλτος Θείας Λειτουργίας.

16. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 376β.

17. Τρ. σελ. 333α.

18. Τρ. σελ. 55β.

μεν αὐτῶν τὸ τῆς «ἀγγελίας κειμήλιον» «ἵνα εὐρωμεν ἐκεῖ πλημμυλημάτων τὴν συγχώρησιν».

Ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου (Ματθ. 6, 64-21) προβάλλει ἡ νοσταλγία τοῦ ἀπωλεσθέντος παραδείσου καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐξορία τῶν πρωτοπλάστων συνεργία τοῦ σατᾶν μὲ τὰ γνωστὰ διὰ τὸ ἀνθρώπινον ἀποτέλεσμα. Τὸ ἐσπέρας ἡ Ἐκκλησία, καταλλήλως ἐνδεδυμένη, ἀναγγέλλει τοῖς πιστοῖς «τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠγέωνται»¹⁹, «ἔφθασε καιρὸς ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή»²⁰ καὶ «ὁ καλὸς τῆς νηστείας ἀγών», «ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός»²¹.

Τὸ ἀσκητικὸν ἰδεῶδες τοῦ Τριψίδιου κορυφῶται ἐν τῷ Μ. Κανόνι τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης, τοῦ Ἱεροσολυμίτου, ὅστις κανὼν ἀρχεται ψαλλόμενος τμηματικῶς ἀπὸ τῆς Α' ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν. Ἐξαιρεται, ἐπίσης, ἡ ἀσκητικὴ ζωὴ μὲ τὴν μνήμην δύο γιγάντων ἐκ τοῦ ἀσκητικοῦ κόσμου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου συγγραφέως τῆς «Κλίμακος τοῦ Παραδείσου» καὶ τῆς Ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Ὁ μὲν κατέλιπεν ἡμῖν θησαυρὸν πολυτίμου τὴν κλίμακα τῶν τριάκοντα κεφαλαίων, ὁδηγοῦσαν διὰ τῆς κατ' ἀσκησιν ἀπαλλαγῆς ἐκ τοῦ νέφους τῶν παθῶν καὶ διὰ τῶν βαθμίδων τῆς κατ' ἀρετὴν τελειότητος εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἡ δὲ λαμπρύνασα τὴν ἔρημον διὰ 47ετοῦς πραγματικῆς ἀσκήσεως μακρὰν τοῦ κόσμου καὶ ὑπομείνασα πολλὰς καὶ ποικίλας δοκιμασίας προσφέρει ἡμῖν λαμπρὸν παράδειγμα ὑπομονῆς, καρτερίας καὶ ἴδιου ἀσκητικοῦ.

Πλήθος ἀγίων μορφῶν, Προφητῶν, ἀποστόλων, Ἱεραρχῶν ὡς ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν, Ὁσίων, Ἐγκρατευτῶν ὡς ὁ Πάγκalos Ἰωσήφ» παρελάνει εἰς τὰς ἱεράς σελίδας τοῦ Τριψίδιου, δι' ὧν ἐξαιρεται τὸ ἀσκητικὸν ἰδεῶδες. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕμνολογία αὐτοῦ θὰ ἀφιερῶσθαι ἐξόχους ὕμνους καὶ ὑπέροχα τροπάρια ὕμνοντα τὴν ἀσκησιν. Δι' ὧν αὐτῶν τῶν μέσων, τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς διαμορφώσεως, τῶν πολλῶν καὶ καταλλήλων διβλικῶν περικοπῶν, ἐν αἷς ἀφθονεῖ ὁ συμβολισμὸς τῶν εἰκόνων καὶ τῶν παραβολῶν, τοῦ νέφους τῶν Ἁγίων καὶ Ἀσκητικῶν μορφῶν, δι' ὧν κοσμεῖται ἐκάστη σχεδὸν ἡμέρα τοῦ Τριψίδιου, τοῦ σπανίου καὶ μοναδικοῦ ἀσματικοῦ πλούτου, πληροῦτος κατάνυξιν τὰς καρδίας, τὸ Τριψίδιον σκοπεῖ ν' ἀφυπνίσῃ καὶ διεγείρῃ τὰς συνειδήσεις ἡμῶν εἰς μετάνοιαν καὶ προσευχὴν καὶ ἀσκησιν, εἰς πλήρη καὶ πραγματικὴν προετοιμασίαν, εἰς χριστιανικὴν ὑπάντησιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, εἰς ἄξιον ἑορτασμὸν τῶν Παθῶν Αὐτοῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως, «κεκαθαρμέναις διανοαῖς συμπορευθῶμεν αὐτῷ καὶ συσταυρωθῶμεν καὶ νεκρωθῶμεν δι' αὐτόν, ταῖς τοῦ θείου ἡδοναῖς, ἵνα συζήσωμεν αὐτῷ»²².

4. Ἐν τῷ Τριψίδιῳ ἐξαιρεται καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου καὶ διὰ διαφόρων τύπων καὶ συμβολισμῶν προβάλλεται ἡ ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀνάστασις τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Δικαίου Λαζάρου εἶναι ὁ τύπος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐρχομένης ἵνα συναγῆται ἡμῖν. «Βηθανία προανακηρύττει τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τοῦ ζωοδότου τῆ ἐγέρσει Λαζάρου»²³. Ἡ ἔγερσις τοῦ Λαζάρου ἐξυμνεῖται εἰς ὁλόκληρον τὴν ὕμνολογίαν τῆς ἡμέρας «ὡς τὸ λυκόφως τοῦ ἀνατέλλοντος Ἡλίου τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐνδόξως θὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ τάφου»²⁴. Ἐν τοῖς διβλικαῖς ἀναγνώσμασιν τῆς ἡμέρας, τῷ εὐαγγελικῷ καὶ τῷ ἀποστολικῷ, ὁ Ἰῖδος τοῦ Θεοῦ ἐμφανίζεται ὡς «ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ», ἧς οἰκειοποιεῖται «ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν»²⁵.

Πασχάλιον χαρακτῆρα ἔχει καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω, καθ' ἣν «τῆς δευτέρας καὶ ἀδεκάστου Παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μυστήριον ποιούμεθα»²⁶. Ἐν τῷ ἀναγνώσματι τοῦ Εὐαγγελίου ἔρχεται «ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ»²⁷. Ὁ Χριστὸς καθήμενος «ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ», εἶναι ὁ θριαμβευτὴς καὶ ὁ νικητὴς τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους καὶ τοῦ θανάτου, ὁ κύριος τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, ἡν, ἀθανασίαν, συμφώνως ταῖς ὑποσχέσεσιν αὐτοῦ, μεταδίδει τοῖς εὐλογημένοις τοῦ Πατρὸς Του δικαιοῖς. Ἐπίσης πασχάλιον τόνον φέρουν καὶ τὰ εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα τῆς Κυριακῆς τῶν Βαῖων καὶ τῆς Μ. Τρίτης διὰ τῆς παραβολῆς τῶν δέκα Παρθένων κατὰ τὸν ὄρθρον, καθ' ἣ τὰ «Βαῖα τῶν ἀρετῶν» φέροντες καὶ ἐν ἐγρηγόρσει ἔχοντες τὰς φωτεινάς τῶν χαρισμάτων λαμπάδας καὶ ἐτοίμη τὴν ἐκ τῆς τοῦ δρόμου νηστείας καὶ ἀσκήσεως ἐσωτερικὴν κάθαρσιν καὶ ἔλλαμψιν, ἴδωμεν τὴν «φαιδρὰν καὶ ζωηφόρον Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ».

Κατὰ τὸ Μ. Σάββατον ἐν τοῖς ἁσμασιν ἐξυμνεῖται ὁμοίως ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ὅστις «τὸν ἄδην ἐνέκρωσεν τῇ ἀστραπῇ τῆς Θεότητος»²⁸. Τὸ προφητικὸν ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας (Ἱεζεκ. λζ' 1-14) περιγράφει τὴν ζωοποίησιν τῶν νεκρῶν ὀστέων, ὡς τὸν τύπον τῆς ζωοποιήσεως καὶ ἀναστάσεως τοῦ τεθανατωμένου τῆ ἀμαρτίας ἀνθρώπου. Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Μ. Σαββάτου «τὸ βλέμμα τῆς θεωρούσης Ἐκκλησίας στρέφεται πάντοτε ἐκ νέου ἀπὸ τοῦ σταυροῦ πρὸς τὸν τάφον καὶ τὸν Ἄδην, ἀπὸ τοῦ τάφου καὶ τοῦ Ἄδου πρὸς τὴν Ἀνάστασιν... Ὅλον ἐν σαφέστερον καὶ δυναμικώτερον ἐκ σπᾶ ἐν τοῖς ἁσμασιν ἡ θεοῦ τῆς Ἀναστάσεως»²⁹.

23. Τρ. σελ. 343α.

24. Ε. Θεοδώρου, ἔ.δ. σελ. 52.

25. Ἰωάν. 6, 25.

26. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 31α.

27. Ματθ. 25, 31.

28. Ἀπολυτίκιον Κυριακῆς Β' Ἡχου.

29. Fr. Heiler, Urkirgche und Ostkirke, München 1937, σελ. 350.

19. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 706.

20. Τρ. σελ. 71α.

21. Ρωμ. 13, 12.

22. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 362α.

Ἐν τῇ ὑμνολογίᾳ τῆς ἡμέρας ἀφοῦ ἐξυμνεῖται ὁ «δλθιος τάφος ἐν ἑαυτῷ γάρ δεξάμενος ὡς ὑπνοῦντα τὸν Δημιουργόν»³⁰ καὶ ἀναγγέλλεται «ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ ἀγαλλιάσονται»³¹ ἀκούεται ἐν τοῖς θόλοις τῆς Ἐκκλησίας:

«Ὁ Θεὸς ἔσθη ἐν συναγωγῇ Θεῶν...

Ἄ ν ά σ τ α ὁ Θεός,

Ἔως πότε κρίνετε ἀδικίαν...

Ἄ ν ά σ τ α ὁ Θεός,

Οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται,

Ἄ ν ά σ τ α ὁ Θεός, κρίνον τὴν γῆν,

ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι»³².

Τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ Ἀποστόλου θὰ τονίσῃ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ κράτους τῆς ἁμαρτίας κατ' ἀκολουθίαν καὶ συνέχειαν τῆς Θείας Ἀναστάσεως, ὑμνουμένης ἐν τοῖς ἄσμασι, «ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν», ἵνα «σύμφυτοι... τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσώμεθα»³³ καὶ εὐθὺς μὲ πανηγυρικὸν τόνον ἢ εὐαγγελικὴ περικοπή θ' ἀναγγεῖλῃ τὴν πρώτην Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ στόματος τοῦ ἀγγέλου «οὐκ ἔστιν ὄδω ἠγέρθη γάρ»³⁴.

Τέλος τὸ Τριῶδιον θὰ κλείσῃ ἐπίσης μὲ ἀναστάσιμον ἀντίλαλον διὰ τὴν δέξιξη τοῖς πιστοῖς ὅτι τὰ πάντα ὁδηγοῦν εἰς τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν Θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου, διότι «Ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος καὶ ἀνέστη, σ ὡ ζ ω ν ἡ μ ᾱ ς. Ἀλληλούϊα».

5. Ἐν τῷ Τριῶδιῳ εὐρίσκομεν ὄλους τοὺς σταθμοὺς τῆς Θείας οἰκονομίας. Τὰ δραματικὰ γεγονότα τῆς πτώσεως καὶ τῆς ἐξορίας τῶν πρωτοπλάστων ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς Ἐδὲμ καὶ ἡ μετὰ ταῦτα περιπλάνησις καὶ ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ προφητικὸς λόγος, ὁ «Ἐθαγγελισμὸς» καὶ ἡ «Ἐναόρκωσις», ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἡ Σταύρωσις καὶ ἡ Ἀνάστασις ἐκτυλίσσονται εἰς τὰ ἀδόμενα, τὰ ἀναγιγνωσκόμενα, εἰς τὰ τελούμενα καὶ τὰ ὀρόμενα κατὰ τὸν πλέον ζωηρὸν καὶ κατανοητὸν τρόπον οὕτως, ὥστε ἐνώπιον ἡμῶν προβάλλει ἡ μετὰ τὸν «Γολγοθᾶν» ἀνάστασις, ἐκδιώκουσα ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πᾶσαν ἀπόγνωσιν καὶ ἀπελπισίαν καὶ πληροῦσα αὐτὴν ἐλπίδων καὶ ἀνεκφράστου χαρᾶς. Ὁ βιώνων τὸ Τριῶδιον γνωρίζει, ὅτι ὁ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστὰς Κύριος συνέτριψε τὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ οὕτω δύνουν αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους. Νέος αἰὼν ἀνατέλλει, ὁ αἰὼν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας, ἡττις, Ἐκκλησία, θεμελιωμένη εἰς τὸ αἶμα τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

ἀποκαλύπτει τὴν νέαν ζωὴν, τὴν ζωὴν τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας.

Οὕτω ἐμφανίζεται ἐν τοῖς διώμασι καὶ προβάλλει ἡ σπουδαιότερα καὶ θαυτέρα ἀξία τοῦ Τριῶδιου ὡς λειτουργικοῦ καὶ κατηχητικοῦ διδλίου τῆς Ἐκκλησίας, ἡττις εἶναι ἡ «μέθεξις τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ»³⁵ καὶ ἡ «διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας παροχή — τοῖς πιστοῖς — τῆς ἀκτίστου καὶ ζωοποιῶ ἑνεργείας τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος»³⁶. Τὰ πάντα ἐν τῷ Τριῶδιῳ διοῦνται εἰς ἀτμόσφαιραν οὐρανοῦ χαρᾶς καὶ θείας εὐλογίας. Δι' αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς γίνεται γῆ καὶ ἡ γῆ οὐρανός, ἡ Κυριακὴ προσευχὴ ὕλοποιεῖται «ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς»³⁷, μηδενίζονται αἱ ἀποστάσεις τῶν αἰθέρων.

Ὁ Θεὸς εἶναι «πανταχοῦ παρών», ἵνα ἀναβιβάσῃ «εἰς ὕψος τὸ ἀνθρώπινον»³⁸. Ἡμεῖς δὲ ἀπαλλαγέντες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν παθῶν τῇ ἀσκήσει καὶ τῇ διδασχῇ τοῦ Τριῶδιου καὶ φωτιζόμενοι ἄνωθεν διὰ τῆς τῶν θείων μυστηρίων πολιτείας, ἔλθωμεν εἰς ἀναγέννησιν, εἰς καινότητα ζωῆς, «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»³⁹, ὑπερκοσμίως καὶ ὑπερφυῶς πολιτευόμενοι.

Ἐγινε μία μικροτάτη ἀναδρομὴ εἰς τὸ Τριῶδιον, εἰς σύντομος περίπατος εἰς τὸν λειμῶνα του μὲ τὸν οὐράνιον καὶ θεῖον χαρακτήρα.

Διὰ τὸν βιώνοντα τὸ Τριῶδιον διώγει τὴν πληρότητα τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου, τὸ σύνολον τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, διότι τὸ Τριῶδιον, ὡς δημιουργημὰ μακρᾶς χρονικῆς περιόδου, περιέχει ὅ,τι ἐκλεκτὸν ἐκ τῆς τε Ἱεράς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Βίβλου.

Ἡ πολυμορφία τῶν στίχων καὶ τῶν τροπαρίων, τὸ πλῆθος τῶν ἑορταζομένων Ἁγίων ἡρώων τῆς πίστεως καὶ τὰ διδασκικώτατα προφητικὰ καὶ διδλικά ἀναγνώσματα προκαλοῦν ρίγη συγκινησεων, ἐμπειρίας πνευματικᾶς καὶ μοναδικὰ θρησκευτικὰ διώματα. Διὰ τοῦ περιεχομένου δὲ αὐτοῦ λαμβάνομεν ἕκαστος τὸ δώρημα κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀναλογίας καὶ τῆς ψυχικῆς ἡμῶν δεκτικότητος. Δι' αὐτοῦ, τέλος, «ἐρχόμεθα εἰς ἐπαφήν πρὸς τὴν αἰωνιότητα, πρὸς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

35. Ε. Θεοδώρου, ἔ.ἀ. σελ. 88.

36. Ι. Ρωμανίδου, «Τὸ Προπατορικὸν Ἀμάρτημα Β' ἔκδ. Θεσ)νίκη 1971, σελ. 85.

37. Σ. Ἀγουρίδου, «Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς», ἐν Ἀθήναις 1958, σελ. 21.

38. Πρβλ. Vladimir Lossky «Ἡ Μυστικὴ Θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας», Μετάφρ. Στ. Πλευράκη, Θεσ)νίκη 1964, σελ. 158, ἐνθα ἰδὲ πλείονα καὶ Ἀγίου Μαξίμου «Πρὸς Θαλάσσιον» 60, Ρ. Γ. 90, 261 Α. Β. «Ἡ ἰδέα τῆς κατ' ἀρετὴν τελειότητος, ἀνακαινίσεως, ἀνυψώσεως ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν καὶ θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύσσεται ὑφ' ὄλων τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἣν ὁ Θεός, κλίνων οὐρανούς, κατέρχεται ἐπὶ τῆς γῆς γενόμενος ἄνθρωπος, ἵνα ὁ ἄνθρωπος γίνῃ θεός (Μ. Ἀθανάσιος), ἰδὲ πλείονα καὶ Ι. Ρωμανίδου, ἔ.ἀ. σελ. 84 κ.έ.

39. Ἐφεσ. 4, 11.

30. Κανὼν Μ. Σαββάτου, «Κύματι Θαλάσσης», Ὁδὴ ζ'.

31. Κανὼν Μ. Σαββάτου, ἔ.ἀ., Ὁδὴ ε', εἰρμός.

32. Τρ. Ἀπ. Δ. σελ. 4426.

33. Ρωμ. 5, 5.

34. Ματθ. 28, 6.

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΚΑΙ ΙΟΡΔΑΝΟΥ ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ*

Β'.

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΙΟΡΔΑΝΟΥ κ. ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ

Αὕτη ἐτελέσθη τὴν 26ην Ὀκτωβρίου / 8ην Νοεμβρίου, ἡμέραν Δευτέραν, ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῶ τῆς Ἀναστάσεως, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καισαρείας - Πρώτης Παλαιστίνης κ. Βασίλειου, συνιερουργούντων αὐτῷ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν Πέτρας - Τρίτης Παλαιστίνης κ. Γεργαίου, Κίτρος κ. Βαρνάβα, Νεαπόλεως - Σταυρουπόλεως κ. Διονυσίου, Γαρδικίου κ. Χρυσόστομου, Σιναίου κ. Δαμιανοῦ, Πέλλης κ. Κλαυδίου, Νεαπόλεως κ. Ἀρτεμίου, Γάζης κ. Στεφάνου, Γεράσων κ. Σίμωνος, Ἐλευθερουπόλεως κ. Χρυσάνθου, Ἱεραπόλεως κ. Διοδώρου, Λύδδης κ. Ὑμεναίου, Διοκαισαρείας κ. Ἰακώβου, Κυριακουπόλεως κ. Κωνσταντίνου καὶ Σεβαστείας κ. Κορνηλίου, ὡς καὶ πολλῶν κληρικῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 70 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

Ἐψὲ καὶ θάθη γεφυροῦνται, οὐρανὸς καὶ κόσμος ἐνοῦνται⁴⁰, «ὑπερπηδῶνται τὰ σύνορα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἤδη ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ ἔχομεν εἴσοδον εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς οὐρανόθεν Ἐκκλησίας, ἔνθα κυριαρχεῖ ἡ αἰωνία χαρὰ καὶ ἔνθα περιβάλλει ἡμᾶς ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ φωτεινοῦ ἐνδύματος τῆς ἀθανασίας»⁴¹.

Ἄρχιμ. ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΑΘΑΝΑΤΟΣ

40. J. Casper, Weltverklärung im Liturgischen Greiste der Ostkirche (Ekklesia Orans, τόμ. 22) Freiburg im Br. 1939. σελ. 2.

41. J. Tycias, die Liturgie als Quelle Östlicher Frömmigkeit (Ekklesia Orans, τόμ. 20), Freiburg im Br. 1937, σελ. 77, πρβλ. καὶ Ε. Θεοδώρου σελ. 89.

Προσφωνῶν τὸν Θεοφιλέστατον ἐψηφισμένον κ. Παλλάδιον, ὁ προεξάρχων Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Βασίλειος εἶπεν αὐτῷ τὰ ἑξῆς:

«Θεοφιλέστατε Πρεσβύτερε Παλλάδιε,

Ἦ Α.Θ.Μ. ὁ σεπτὸς Πατὴρ ἡμῶν καὶ Πατριάρχης κ.κ. Βενέδικτος, μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, Ἦς τίμιον Μέλος ἡ Ὑμετέρα περισπούδαστος Θεοφιλία τυγχάνει, ἐν τῇ πατρικῇ αὐτοῦ στοργῇ καὶ μερίμνῃ, ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν Αὐτοῦ τέκνων, λαθὼν ὑπ' ὄψιν τὴν μέχρι τοῦδε μακρὰν Σου καὶ εὐδόκιμον διακονίαν ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Ἀδελφότητι, τὴν ἀείποιτ' ἐπιδεικνυμένην ἐν ἔργοις ἀγάπῃν, ὑπακοῇν καὶ ἀφοσιώσιν Σου τῷ παιδιόθεν ἐκθρέψαντί Σε Ἱερῷ ἡμῶν Κοινῷ, ἀπιδῶν δ' εἰς τὴν Θεολογικὴν Σου μόρφωσιν, τὴν ἀκραιφνῆ Ὁρθόδοξον πίστιν, τὸ Ἀγιοταφτικόν Σου φρόνημα, τὸν σεμνὸν καὶ ἐνάρετόν Σου βίον καὶ τὰς περικοσμούσας Σε ποικίλας ἀρετάς, προφρόνως καὶ ὁμοθύμως ἐξελέξατό Σε Ἀρχιεπισκοπὸν τῆς πάλαι ποτε διαλαμψάσης Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἱορδάνου, εἰς διαδοχὴν τῆς Ἡμῶν Ταπεινότητος.

Χαρᾷ οὖν ἀνεκλαλήτῳ καὶ ἀγαλλιάσει πεπληρωμένη διακατέχομαι τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, ὅτι παρηκολούθησα ἐκ νεότητός Σου τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τῇ ἀφοσιώσει, τῇ ἐπιμελείᾳ, τῇ εὐγενείᾳ καὶ ἡξιώθην, ἐλεηθεὶς παρὰ Κυρίου, ἴν' ἀγάγω Σε ἐπὶ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην, τὴν καὶ ὑψίστην νῦν βαθμίδα τῆς Ἱερωσύνης.

Βαθυτάτῃ ὅθεν συγκινήσει καὶ ὅτι πλείστῳ δέει συνέχομαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εὐγνωμοσύνης ἀρρήτου πληροῦται ἡ ταπεινὴ μου ψυχὴ πρὸς τὸν Οὐράνιον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Νυμφίον καὶ Δομήτορα, ὅτι ἐμοὶ τῷ ἐλαχίστῳ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου ἔλαχεν ὁ τιμητικὸς καὶ πανίερος κληρὸς τοῦ ὑποδέ-

ξασθαί Σε μετὰ τῶν συλλειτουργούντων μοι Ἀγίων Ἀδελφῶν Ἀρχιερέων, πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου, ἵνα ἡ Θεία Χάρις, ἡ πάντοτε τ' ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίσῃταί Σε Ἀρχιεπίσκοπον καὶ οὕτως ἀναβίβασῃ Σε εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν Ὑπόργημα τῆς Ἀρχιερωσύνης.

Πρόσελθε, τοίνυν, εἰς τὴν καλοῦσάν Σε φωνὴν τῆς Ἀγιωτάτης Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν, ἵνα λάβῃς τὸ πνευματικὸν γέρας τῶν πόνων Σου καί, οὕτως ἐκπληρωθῇ τὸ ἠδύ Σου ὄνειρον καὶ θελκτικὸν ὄραμα τῶν ἀγαθῶν Σου πόθων, ἀποδιδούς ἅμα τὰς εὐχάς Σου τῷ Κυρίῳ ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ Αὐτοῦ, ἐν μέσῳ Ἱερουσαλήμ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πλάσματος Αὐτοῦ οἰκονομῶν καὶ εὐλογημένον τὸ ὑπερύμνητον Αὐτοῦ ὄνομα, ἐπὶ τῇ θείᾳ ταύτῃ βουλῇ Αὐτοῦ, καὶ τῷ ἀπείρῳ ἔλεει, ἐπεὶ καὶ αὐθις ἐπιμαρτυρεῖται, ὅτι «οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ» (Ρωμ. 9, 16).

Πρόσελθε, Θεοφιλέστατε, ἵνα λάβῃς τὸ χρῖσμα τῆς Ἀρχιερατικῆς Χάριτος, τὸ ἐγκαινισθῆναι Σοι ἐν τοῖς ἐγκάτοις Σου, ἐνισχυθῆναι Σε καὶ καθαγιασθῆναι Σε, ὅτι Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ Σε καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει Σοι.

Μέγα ὄντως τὸ ὑπόργημα καὶ βαθυτάτη ἡ εὐθύνη «Δεῖ γὰρ τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τῶν ἁμαρτιῶν κωλυτὴν διὰ τῆς νοουθεσίας γίνεσθαι καὶ τῆς δικαιοσύνης σκοπὸν καὶ τῶν ἡτοιμασμένων ἀπὸ Θεοῦ ἀγαθῶν κήρυκα καὶ τῆς μελλούσης γῆς ἐν τῇ κρίσει διαγγελτῆρα, ὅπως μὴ καταφρονήσας τῆς τοῦ Θεοῦ φυτουργίας, ἀκούσῃ δι' ἀμέλειαν τὸ ἐν τῷ Ὁσῆ εἰρημένον «ἵνα τί παρεσιωπήσατε ἀσέβειαν καὶ τὸν καρπὸν αὐτῆς ἐτρύγησατε;».

Πολλῷ μᾶλλον τῷ Ἀγιοταφίτῃ Ἀρχιερεῖ βαρὺ καὶ δυσβάστακτόν ἐστι τὸ ὑπόργημα, ἀλλὰ καὶ πλέον τιμητικὸν καὶ ἐπίζηλεν, ὅτι συμπάρεδρος τῷ Προκαθημένῳ τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας καὶ ἐπίλεκτον Μέλος τῆς Γεραρᾶς Ἀγιοταφικῆς Ἡμῶν Ἀδελφότητος, πρὸς τοῖς Ἀρχιερατικοῖς αὐτοῦ καθήκουσιν ὑπέχει καὶ βαρυτάτας εὐθύνας καὶ ὑποχρεώσεις, ὡς ἄγρυπνος φύλαξ τοῦ Ὁρθοδόξου Πληρώματος τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ τούτου Θρόνου, ὡς ἀκοίμητος φρουρὸς τῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γῆ Παναγίων Προσκυνημάτων καὶ τῶν ἐπ'

αὐτῶν δικαίων καὶ προνομίων τοῦ Εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους.

Ἄλλ' ἄνω τὴν καρδίαν Σου σκοῦ καὶ τὸ ὄμμα τῆς διανοίας Σου ἀνάτεινον, θαρρῶν εἰς τὸ πέλαγος τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ καὶ πιστεύων ἀκραδάντως, ὅτι ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν Ἡμῶν ταπείνωσιν, ἐπιβαλεῖ τὴν Δεξιὰν Αὐτοῦ ἐπὶ Σέ, καὶ ἀναστήσει Σε καὶ στήσει εἰς τοὺς πόδας Σου, ἵνα ζώσης ὡσπερ ἀνὴρ τὴν ὄσφυν Σου καὶ ἀναλάβῃς ὕψος καὶ δύναμιν, δόξαν τε καὶ τιμὴν ἀμφιεσθῆς (Ἰὼβ μ', 7-10) καὶ οὕτως ἐν τῷ ἔλεει τοῦ Ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῆς, ἀναβήσει εἰς τὸ ὄρος Κυρίου καὶ στήσεις ἐν τόπῳ ἀγίῳ Αὐτοῦ, πορευόμενος ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ῥωσθεῖς σωτηρίῳ χάριτι καὶ πῦρ ἔνδον ἀγάπης θεϊκῆς λαμβάνων καὶ θερμαῖς τῶν πόνων ταῖς ἐπιδόσεις, οκிரτώσῃ δὲ καὶ γηθομένη ψυχῇ σπουδάσεις οὐρανῶσαι τὴν γῆν διὰ τῶν ἀγώνων Σου τῶν καλῶν καὶ οὕτω καταστής «Φρουρὸς» καὶ «Πρωρεὺς», ἵνα εἶπω κατὰ τοὺς Θεοφόρους Πατέρας Ἰσιόλυτον καὶ Κλήμεντα Ρώμης, τῆς Ἐκκλησίας, ἧς Κυβερνήτης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστός.

Ἀνδρίζου, ὅθεν, καὶ κραταιούσθω Σου ἡ καρδία, μηδὲν ἀμφιβαλλέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων, ἀλλὰ θαρρῶν ἐπὶ τὸ ἄπειρον τοῦ Κυρίου ἔλεος, πρέσελθε ἐν συντριβῇ καὶ ἐν κατανύξει καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ, ὅτι ἡ Θεία Αὐτοῦ Χάρις, ἀναδείξει Σε «καλὸν οἰκονόμον ποικίλης χάριτος Θεοῦ» καὶ ὡς ἄχρι τοῦδ' ἐμπληροφόρησας τὴν διακονίαν Σου, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν τῇ νέᾳ Σου ὑψίστῃ σκοπιᾷ φυλάξεις τὴν Ἀρχιερατικὴν Σου Παρακαταθήκην «διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν Ὑμῖν», τὸν Θεὸν δοξάσεις, τῇ Ἐκκλησίᾳ τελεσοφόρως διακονήσεις, τῆς Ἱερᾶς Ἡμῶν Ἀδελφότητος τὰς προσδοκίας ἐπαληθεύσεις, τὸν σεπιτὸν ἡμῶν Πατέρα καὶ Πατριάρχην τιμήσεις, τὸ Εὐσεβὲς Ἡμῶν Ἔθνος ἐπαξίως ἐκπροσωπήσεις, σεαυτὸν καὶ τοὺς ἀκούοντάς Σου σώσεις, ἵνα οὕτω πραγματοποιηθῇ τὸ τοῦ Ἱεροῦ Ψαλμωδοῦ «Εὐφρανθήτωσαν, ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ» (Ψαλ. 66, 4) ἐπὶ τοῖς ἔργοις καὶ κόποις αὐτῶν, λάβῃς δ' ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον, «ὃν ἀποδώσει ὁ δίκαιος Κριτὴς πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν Αὐτοῦ. Ἄ μ ἦ ν».

Ἀντιφωνῶν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐψηφισμένος Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου κ. Π α λ λ ἄ δ ι ο ς, εἶπεν:



† Ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου κ. Παλλάδιος

«Σεβασμώτατέ μοι Γέροντα,

Ἄγιοι Ἀρχιερεῖς,

Τίμιον Πρεσβυτέριον,

Λαὸ τοῦ Κυρίου περιούσιε.

Δόξα τῷ Παναγὰθῳ Θεῷ, οὕτω τὰ περὶ ἐμὲ εὐδοκήσαντι.

Ὁ Πανάγαθος καὶ παντεπίσκοπος Κύριος Ἰησοῦς, ὁ ἐν τῇ ἀπειρῷ Αὐτοῦ συγκαταβάσει, πανόφως διέπων καὶ κυβερνῶν τὰς τύχας πάντων ἡμῶν, ἐν ἀνοχῇ καὶ μακροθυμίᾳ καὶ ἰλέῳ ὄμματι ἐπαβλέψας σήμερον διὰ τῆς ἐπιτακτικῆς τῆς Ἐκκλησίας φωνῆς, ἐμὲ τὸν ἀνάξιον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐπὶ τὸν παμμέγιστον βαθμὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἐκάλεσε. Καὶ ἰδοὺ ἐγώ, ἀφάτω Αὐτοῦ βουλῇ καὶ κρίμασιν ἀνεξιχνίαστοις, εὐμενεῖα καὶ προστασίᾳ τοῦ Σεπτοῦ τῆς Σιωνίτιδος Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας Προκαθημένου, Μακαριωτάτου καὶ Θεοτιμήτου Πατρὸς ἡμῶν καὶ Πατριάρχου κ.κ. Β ε ν ε

δικτοῦ, εὐλογία καὶ προκρίσει τῆς ἀγ. καὶ Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, βαδίζω μὲ ὑποτρέμοντα τὰ βήματα, πρὸς τὸν οὐράνιον Νυμφῶνα, ὅπου ἦχος καθαρὸς ἐορταζόντων καὶ ἀπέραντος ἡδονῆ, τῶν καθορώντων τὸ κάλλος τοῦ Θεοῦ τὸ ἄρρητον.

Μεγάλη ὄντως δι' ἐμὲ ἡ τιμὴ καὶ βαρεῖα ἡ εὐθύνη, διότι, ἵνα κατὰ Ἰσίδωρον τὸν Πηλουσιώτην εἶπω «Τὸ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ ὄνομα καὶ πρᾶγμα θεῖον ὄν καὶ κρεῖττον πάσης πολιτείας καὶ ἀξίας ἐστίν» (Ἰσίδ. Πηλ. Βιβλ. Β'. ἐπιστ. Γρηγ.), τὴν δὲ φωνὴν τοῦ Χρυσολόγου ἐνωτίζομαι τὴν λέγουσάν μοι «Σὺ δὲ ὁ τὴν ἐπισκοπὴν λαχὼν, ὅσῳ πρὸς μείζονα ὄγκον ἀναβέβηκας, τόσῳ πλείονα ἀπαιτηθῆσθαι λόγον οὐχὶ διδασκαλίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πενήτων προστασίας καὶ χειροτονιῶν δοκιμασίας καὶ μυρίων ἄλλων» (Χρυσοστ. Γ' τόμος, σελ. 6).

Ἄλλὰ συνέχει μου τὴν καρδίαν φόβος μέγας καὶ ἰδρῶς περιλούει μου τὸ πρόσωπον καὶ κλυδονιζομένοις ἐν θαλάσῃ ὄμοιος εἰμί, ὅτι περικεῖμαι σῶμα θνητόν, παντοίαις εὐόδοτον ἁμαρτίαις καὶ ἰλιγγίῳ κατανοῶν τὰ περὶ τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν καὶ μηδαμνότητα σήμερον φρικτῶς τελεσιουργούμενα.

Ἐν λογιμοῖς λοιπὸν πολλοῖς ἐκύκλωσάν με, ὥσπερ μέλισσαι κηρίον, τὰ βάρη τὰ δυσβάστακτα, αἱ εὐθύναι αἱ ἄμετροι, οἱ πόνοι οἱ τραχεῖς, αἱ φροντίδες αἱ πλήθουσαι, αἱ ὑποχρεώσεις αἱ ἱεραὶ, τὰ καθήκοντα τὰ ἀπαράβατα, αἱ μέριμναι αἱ ἄγρυπνοι, τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος οἱ σύντροφοι οὗτοι καὶ συνοδοί.

Σύνομιδα τῇ ἱερατικῇ φωνῇ τῇ λεγούσῃ «Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς, προσέρχεσθαι ἢ προσεγγίζεῖν ἢ λειτουργεῖν τῷ Βασιλεῖ τῆς δόξης» (Εὐχὴ ἐκ τῆς Θεῆς Λειτουργίας).

Τῆς ἐν εὐαγγελίοις φωνῆς τοῦ Κυρίου ἀκήκοα «Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστίν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. Θ', 62).

Οὕτως, ὁ τάλας ἐγώ, οἴμοι τί πέπονθα, ὅτι μικρὸς ὢν καὶ ὡσεὶ χνοὺς ὄν ἐπυρρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἐν ᾧ ἡ δίψοταται τῶν Ἁγίων ἰδεῖν, ἐφιέμενος τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν Κυρίου Σαβαῶθ τοῦ Παντοκράτορος καὶ κατατροφᾶν αὐτοῦ τῷ ψάλλει ἀνευδότης.

Τίς μου τὴν ἐν τῷ νοῖ νέφωσιν τῶν λυπηρῶν διασκεδάση καὶ γε ρῶν; Τίς ἀφελεῖ μου τὰς ἀνομίας καὶ ὡς χιόνα λευκανεῖ; Τίς μου τὰς ἁμαρτίας

περικαθαριῆ τῷ ἄνθρακι τῷ ἁγίῳ, ἵνα παραθήσομαι ἑμαυτὸν ἄμωμον ἱερεῖον, προσφορὰν καὶ θυσίαν εὐ-πρόσδεκτον; Τίς ἱκανὸς καταπαύσασθαι τὸν σάλον τῆς πολυαμαρτηίου καὶ ταλαιπώρου μου ψυχῆς καὶ ὡς ἐν βακτηρίᾳ ὑποβαστάσαι καὶ διεγερεῖν τὴν ἐσκοτισμένην μου διάνοιαν, ἵνα ἐν καθαρῷ συνειδῶτι, ἀνεπαισχύντῳ προσώπῳ καὶ πεφωτισμένη καρδιά προσέλθω εἰς τὸ Μυστήριον, Τίς ἄλλ' εἰ Αὐτὸς ὁ καλέσας με ἐπὶ τὴν προκειμένην Διακονίαν καὶ πιστὸν θέμενος Κύριος, ὁ δυνατὸς ἐν ἐλέει καὶ ἀγαθῷ ἐν ἰσχύϊ, εἰς τὸ βοηθεῖν καὶ παρακαλεῖν καὶ σώζειν πάντας τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, ἐλλάμπῃ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ μου νῦν, τὸ τῆς θεογνωσίας Αὐτοῦ ἀκέραιον φῶς καὶ καταρτίσῃ τὰ διαβήματά μου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι.

Ἐπὶ τὸν Κύριον, ὅθεν, τὴν πᾶσαν ἀνατιθέμενος ἐλπίδαν μου, προσέρχομαί σοι, πολυσέβαστέ μοι Γέροντα, ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ φρονήματος ταπεινώσει καὶ ἔτοιμον παρέχω ἑμαυτὸν τοῦ ἀκολουθεῖσαι Σοι, εἰς τὰ ἅγια τῶν Ἀγίων.

Στήριξόν με ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ Σοί. Ἐνίσχυσόν με τῷ βραχίονί Σου τῷ κραταιῷ, τῇ δεξιᾷ Σου σκέπασόν με.

Μαθητευθεὶς παρὰ τοὺς πόδας Σου ἐν πολυχρονίῳ δοκιμασίᾳ, γνωρίσας εἴπερ τις καὶ ἄλλος τὸ πέλαγος τῆς πατρικῆς Σου στοργῆς, καὶ τὰ καλὰ διδαχθεὶς ἀπὸ τὴν πολλῆν καὶ πολύτιμόν Σου πειραν, σχεῖν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου τὰς ὑπολοιπούς, ἀντιλήπτορα θερμὸν καὶ ὀδηγὸν σωτήριον τὰς θεοτιμήτους Σου εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Πρὶν ὅμως ὀδηγηθῶ, ἵνα τὸ πλήρωμα λάβω τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διὰ τῶν τιμίων Ὑμῶν χειρῶν, χαρίσατέ μοι στιγμῆς καιρὸν ὅπως ἐκφράσω κατὰ τὴν εὐσημον καὶ ἱερὰν τοῦ βίου μου ταύτην στιγμὴν τὰ πληροῦντα καὶ αὐθις τὴν καρδίαν μου ἀγαθὰ αἰσθήματα, τὴν αἰωνίαν μου εὐγνωμοσύνην, τὰς ἀπείρους μου εὐχαριστίας καὶ τὸν ἄκρον μου σεβασμὸν τῷ Σεπτῷ Πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ κ.κ. Β ε ν ε δ ί κ τ ω, τῇ Ἀγίᾳ καὶ Ἱερᾷ ἡμῶν Συνόδῳ, τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Ἀδελφότητι τῇ ἐκ παιδῶν παραλαβούσῃ με καὶ ἐς δεῦρο ἀναδειξάσῃ με καὶ Ὑμῖν Σεβασμιώτατε Δέσποτα τῷ σεβαστῷ μοι Γέροντι, τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Καισαρείας καὶ Γέροντι Ἀρχιεραγματεῖ κ.κ. Βασιλείῳ.

Μνημονεύω μετὰ πολλῆς εὐγνωμοσύνης καὶ βαθείας συγκινήσεως τῶν ὀνομάτων τῶν σεβαστῶν μου γονέων, οἵτινες, διὰ τοῦ λαμπροῦ παραδει-

γματος τῆς εὐσεβείας καὶ ἐναρέτου ζωῆς αὐτῶν ἔδωκαν τὴν πρώτην ὠθησιν ἐν τῇ χριστιανικῇ μου ζωῇ.

Εὐγνωμῶνως μιμηκόκομαι καὶ πάντων ἐκείνων, οἵτινες μετ' ἀγάπης καὶ στοργῆς ἔσπειραν «ἐπ' εὐλογίας» ἐν τῇ παιδικῇ καὶ νεανικῇ μου ψυχῇ τὰ ρήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ ἐκαλλιέργησαν ἐπιμελῶς ταῦτα. Οὗτοι μοι ἐνέπνευσαν τὰ τοῦ Μακαρίου Ἀποστόλου «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος» (Φιλιπ. δ', 8).

Ὡσαύτως ὀλόθυμον ἀποδίδω τὴν εὐχαριστίαν τοῖς σεβασμίσις ἁγίοις Ἀρχιερεῦσι, τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς καὶ πατρῶσι καὶ πᾶσι τοῖς φίλοις καὶ τῷ περισσιῶτι λαῷ καὶ παρακαλῶ δεηθῆτε μετ' ἐμοῦ, ἵνα συναγωνισθῆτε ἐμοὶ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν προσευχαῖς μου καὶ δεήσεσι, δεήθητε, ὅπως καταστῶ, ὁ ἐλάχιστος ἐγὼ τῇ πασθενεῖ καὶ πνευματοφόρῳ Θεῷ Χάριτι, ἄξιος, κεχαριτωμένος τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, ἐν Ἐπισκόποις Διάκονοις, ὀρθοτομῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ τὸν Λόγον τῆς Αὐτοῦ ἀληθείας, ἐν ἀμετακινήτῳ πιστότητι καὶ ἀφοσιώσει τῇ ἱερᾷ ἡμῶν Παρακαταθήκῃ τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ Θεοβαδίστῳ ταύτῃ Γῆ καὶ πρόμαχος τῶν δικαίων καὶ προνομίων τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους ἐν αὐτῇ, γινόμενος τῶν πιστῶν τῇ Χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, «τύπος... ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεῖα» (Α' Τιμ. δ', 12).

Σεβασμιώτατε Δέσποτα,

Διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, τῆς διανοίας μου τὴν ὄσφυν ἐν ἀληθείᾳ περικύβησον με τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ τοὺς πόδας μου ὑπόδησον ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης καὶ τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως περιβάλε με καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου ἐπιθέε μοι καὶ μάκαιραν τοῦ Πνεύματος δός μοι, ἵνα οὕτω κατηρητισμένος τοὺς πόδας μου, πορευθῶ ἔνθα ἡ φωνὴ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ καθήκοντος με καλεῖ.

Καὶ νῦν, Κύριε, ἐν ὑποκλήσει αὐχένος ψυχῆς τε καὶ σώματος καὶ συντριβῇ καρδίας παραδίδομαι τῷ ἀπείρῳ ἐλέει Σου καὶ τῇ Ἀγιαζούσῃ καὶ Σωτηριώδει Χάριτι Σου, ἐκείνην τὴν χάριν τῆς προφητείας βρούσαν, τὴν τελειοῦσαν ἱερεῖς, τὴν τὸν θεομὸν τῆς Ἐκκλησίας πάντα συγκροτοῦσαν.

Σὺ δὲ Πνεῦμα Πανάγιον καὶ Ζωαρχικόν, χειρὶ σεπτῇ καὶ ἀγίᾳ τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρός, Πνεῦμα σοφίας Σου τοῖς ἐμοῖς παράσχου διαλογισμοῖς. Πνεῦμα συνέσεως τῇ ἀφροσύνῃ μου δώρησαι. Πνεῦμα φόβου Σου τοῖς ἐμοῖς ἐπισκίασον ἔργοις καὶ Πνεύματι ἡγεμονικῶ τὸ τῆς διανοίας μου στήριξον ὀλισθηρόν. Κυβέρνησόν μου τὴν ζωὴν Τριάς ὑπεράγαθε.

Τοῦτο τὸ πέρας τοῦ λόγου. «Τόπος μηδένα φυσιοῦτω» (Ἱγνατίου, πρὸς Σμυρν., 7). Φόβῳ κινούμενος πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου ἀλλὰ καὶ θεῖῳ ἔρωτι πυρπολούμενος, τρόμῳ συνέχομαι καὶ συστέλλω τὰς πτέρυγας τῆς ψυχῆς μου καὶ γόνυ κλίνω καὶ τῷ Σωτῆρι καὶ Λυτρωτῇ μου προσπίπτω σιγῇ. Καὶ σιωπῇ προσερχόμενός Σοι, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, προσκαρτερῶ τὴν τοῦ Πνεύματος αὔραν, ἐκείνην τὴν τοῖς Ἀποστόλοις τὸ πάσαι γενομένην «βίαίαν πνοήν».

«Ὁ Κύριε, σῶσον δὴ. Ὁ Κύριε, εὐδώσον δὴ» (Ψαλμ. ριζ')».

Γ'.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

1. Τοῦ Ἀρχιεποκόπου Σεβαστείας κ. Κ ο ρ ν ἡ λ ί ο υ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας κ. Κ ο ρ ν ἡ λ ί ο ς, κατὰ κόσμον Ἐ μ μ α ν ο υ ἡ λ Ρ ο δ ο υ σ ά κ η ς, ἐγεννήθη ἐν Μαγαρικαρίῳ Ἡρακλείου Κρήτης ἐν ἔτει 1930. Τὰ ἐγκύκλια γράμματα ἐδιδάχθη ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ Πατρίδι. Ἀκολούθως μετέβη εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰσῆχθη ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Σχολῇ ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν κατὰ τὸ ἔτος 1958. Τῇ 20ῃ Μαΐου 1958 ἐκάρη Μοναχὸς καὶ ὠνομάσθη Κ ο ρ ν ἡ λ ί ο ς. Τῇ 30ῃ Ἰουνίου 1959 ἐχειροτονήθη Διάκονος καὶ ἀπεστάλη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας κατ' Αὐγουστον τοῦ 1963 καὶ τῇ 29ῃ Ἰουνίου 1964 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος ἐπὶ τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ καὶ τῇ 24ῃ Μαρτίου 1965 ὠνομάσθη Ἀρχιμανδρίτης. Κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1967 ἀπεστάλη διὰ σπουδὰς εἰς τὸ ἐν Μπωσὲ τῆς Γενεύης Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτοῦτον. Ὑπηρέτησεν εἰς διαφόρους θέσεις ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ ἐχρημάτισεν Ἀρχιουντάκτης καὶ Διευθυντὴς τοῦ Περιοδικοῦ «Ν έ α Σ ι ώ ν», Σχο-

λάρχης τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ 1972 Συνοδικὸν Μέλος. Μετέσχεν εἰς διαφόρους Πατριαρχικὰς Ἀντιπροσωπεῖας καὶ διετέλεσεν ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ ἐν τῇ Ε' Γενικῇ Συνελεύσει τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας, ἐξελέγη τὴν 16ην / 29ην Ὀκτωβρίου 1976 καὶ ἐχειροτονήθη ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως τὴν 24ην Ὀκτωβρίου / 16ην Νοεμβρίου 1976 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Πέτρας κ. Γερμανοῦ συμπαραστατουμένου ὑπὸ πολλῶν Ἱεραρχῶν.

2. Τοῦ Ἀρχιεποκόπου Ἰορδάνου κ. Π α λ λ α δ ί ο υ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου κ. Π α λ λ α δ ί ο ς, κατὰ κόσμον Β α σ ί λ ε ι ο ς Ἀ ν τ ω ν ί ο υ, ἐγεννήθη ἐν Ἀμαλιάδι Ἠλείας κατὰ τὸ ἔτος 1935. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἐν Ἀμαλιάδι. Ἀκολούθως εἰσῆχθη εἰς τὴν ἐν Πάτμῳ Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν φοιτήσας ἐπὶ τετραετίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ (18 Ὀκτωβρίου 1955) μετέβη εἰς Ἱεροσόλυμα εἰσαχθεὶς ἐν τῇ ἐκεῖ Πατριαρχικῇ Σχολῇ (1956) πρὸς συνέχισιν τῶν σπουδῶν του. Τῇ 9ῃ Μαρτίου 1957 ἐκάρη Μοναχὸς καὶ ὠνομάσθη Π α λ λ α δ ί ο ς τῇ δὲ 14ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐχειροτονήθη Διάκονος ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ ἔτος 1959 ἀπεστάλη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν κατὰ τὸ ἔτος 1964. Ἐπανελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος (10 Αὐγούστου 1964) ἐπὶ τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ. Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1968 ἀπεστάλη ἐπὶ ἐν ἔτος εἰς Ἀγγλίαν πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης. Ὑπηρέτησεν ὡς Γραμματεὺς τῶν Πατριαρχείων, Μέλος τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Τῇ 24ῃ Μαρτίου 1965 ὠνομάσθη Ἀρχιμανδρίτης. Μετέσχεν εἰς διαφόρους Πατριαρχικὰς Ἀντιπροσωπεῖας. Τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1972 διωρίσθη Μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ δὲ 23ῃ Μαΐου 1975 ἐποποθετήθη ὡς Ἐξάρχος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Ἑλλάδι. Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου ἐξελέγη τὴν 16ην / 29ην Ὀκτωβρίου 1976 καὶ ἐχειροτονήθη ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας - Πρώτης Παλαιστίνης κ. Βασιλείου τὴν 26ην Ὀκτωβρίου / 8ην Νοεμβρίου 1976, συνιερουργούντων αὐτῷ δεκαπέντε εἰσέτι Ἱεραρχῶν καὶ πολ-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Όχι μόνον εύστοχωτάτη, αλλά και λίαν
ἀναγκαία».

Εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας» ἐκτίθεται τὸ Χρονικὸν τῶν ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁργανωθειῶν πανηγυρικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὡς ἐτινίσθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐν σχετικῇ προσφωνήσει του κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου παρατεθὲν ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ τῆς Ἱεράς Μονῆς Πεντέλης πρὸς τιμὴν τῶν Καθηγητῶν, Ὑφηγητῶν καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν Συλλόγων καὶ Βοηθῶν καὶ Φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐπίσημον γεῦμα, «ὃ κατὰ τοὺς τελευταίους τοῦτους χρόνους καθιέρωσις τοῦ ἐπισημοῦ ἑορτασμοῦ κατ' ἔτος τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Φωτίου, τοῦ ὄντως μεγάλου τοῦτου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν» ὑπῆρξεν «ὄχι μόνον εὐστοχωτάτη, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀναγκαία», «ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι οὗτος δὲν ὕστερεῖ εἰς δόξαν καὶ προσφορὰν τῶν λοιπῶν μεγάλων Πατέρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι τὸ πνεῦμα τῆς μαχητικότητος καὶ θνοίας αὐτοῦ χάριν τῆς Ὀρθοδοξίας πρόκειται σωτήριον ἱάμα ἀνά πάσαν ἐποχὴν εἰς τὸν ἀμπελόνα τῆς Στρατευομένης Ἐκκλησίας, ὅπου ὁ Ἄρχων τοῦ κόσμου τοῦτου, κατὰ παραχώρησιν Κυρίου, ὑποθάλλει τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας».

λῶν κληρικῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

★

Οἱ δύο νέοι Ἀρχιεπίσκοποι τῆς Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκλήθησαν διὰ τῆς προαγωγῆς αὐτῶν ταύτης νὰ ἐπιτελέσουν, ὡς καὶ πᾶς Ἑλλην Ὀρθόδοξος Ἀρχιερεὺς, ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν καθηκόντων καὶ ἔθνικὸν καθῆκον καὶ νὰ σταθοῦν ἄγρυπνοι φρουροὶ τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων ἅτινα οἱ αἰῶνες διεφύλαξαν Ἑλληνικὰ διὰ τῶν πρὸ αὐτῶν Ἁγιοταφίτων Πατέρων, ἐν κώρᾳ, ἔνθα πανσπερμῆ λαῶν, φυλῶν, γλωσσῶν καὶ θρησκειῶν ὑπάρχει. Ἄ ξ ι ο ι!

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
Βοηθὸς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Συνελόντι εἰπεῖν, ὡς προσέθεσεν ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μέγας Φώτιος «δὲν εἶναι ὁ μόνος διαλάμπων ἀστὴρ εἰς τὸν λαμπρὸν τῆς Ὀρθοδοξίας οὐρανόν, εἶναι ὅμως μοναδικὸς ὡς ἐπονηματιότης, ὡς πρὸς τὴν δοθῆν πορείαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ πλαισίῳ καὶ τῇ οἰκονομίᾳ τῶν ἱερῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἐδέσπισαν, καὶ τοὺς ὁποίους τῶν Τοπικῶν ἐκύρωσαν αἱ Ἁγία Ἐπιτά Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι».

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπονομεύωμεν

τὸ ἑλληνορθόδοξον ἰδεῶδες.

Οἱ πρόσφατοι πανηγυρικοὶ ἑορτασμοὶ τῆς μνήμης τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ τῆς μνήμης τοῦ Μεγάλου Φωτίου κατέστησαν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν σαφές, ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἔστω καὶ ὑπαινιγμὸς περὶ τῆς ἀπομακρύνσεως τῆς καθ' ὅλον μορφωτικῆς καὶ πολιτιστικῆς προσηπαθείας ἡμῶν ἐκ τοῦ ὑπὸ τῶν Μεγάλων τοῦτου Φωστῆρων τῆς Ἐκκλησίας ἐκπεμπομένου φωτός τοῦ ἑλληνορθόδοξου ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ.

Ὡς ἐτινίσθη κατὰ τὸ κήρυγμα, ὅπερ ἐγένετο ὑπὸ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατὰ τὴν πανηγυρικὴν Θ. Δειπνογίαν, ἥτις ἐτελέσθη ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ θεωρῆται ὡς σκοταδισμὸς ἢ προσήλωσις καὶ ἐμμονὴ εἰς τὸ ἑλληνορθόδοξον ἀνθρωπιστικὸν καὶ πολιτιστικὸν ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον, ὡς μὴ ὄφελε, κατεργασθῆναι ἰσὺν μανιχαῖζοντες σιοχασταί, ὅσον καὶ παντὸς εἴδους ψευδοπροοδευτικοί. Ὡς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρηθῶμεν τὴν ἐννοίαν τῆς ὑγιούς δημοκρατίας, διότι τὴν «δημοκρατίαν» ἔχουν ὡς ἀπατηλὸν σύνθημά των οἱ μελανοχίτωνες ἢ ἐρυθροχίτωνες ἢ κvanoχίτωνες φασισταί, οὗτως δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπονομεύωμεν τὸ ἑλληνορθόδοξον ἰδεῶδες, ἐπειδὴ ἐχρησιμοποίηθη ἢ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ χρησιμοποιῆται ὡς ἀπατηλὸν πρωτέγγημα ὑπὸ ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν τῇ πράξει ἐπολιτεύθησαν ἢ πολιτεύονται ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἰδεῶδες αὐτό.

Ὀρθοδοξία καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις.

Ὁ καθηγητὴς κ. Ἀθανάσιος Κανελλόπουλος, διμλήσας ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐν τῇ Βιομηχανικῇ Σχολῇ Πειραιῶς ἀνέπτυξε τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα τῶν σχέσεων Ὀρθοδοξίας καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Κατὰ τὸν διμλητὴν, ἀπὸ τοῦ τετάρ-

του κυρίως αιώνας δια τοῦ ἔργου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἢ Ὁρθοδοξία ἠνθόνησε τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν πολὺν περισσότερον καὶ πολὺν ἐνωρίτερον ἀπὸ τὸν Προτεσιαντισμὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ὠμίλησεν ὁ κοινωνιολόγος Μὰξ Βέμπερ. Ἡ Ὁρθοδοξία συγκεκριμένως ἐπηγόρευσεν ἐνεργὸν σιάσιν εἰς τὴν ζωὴν, ὀρθολογικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, εἰσήγαγε τὰ ἠθικὰ κριτήρια εἰς τὰς συναλλαγάς, ἐξύψωσε τὸν θεομὸν τῆς ἐργασίας, ἐπέδειξε τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἐκήρυξε τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως μέτρων κοινωνικῆς πολιτικῆς διὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀνισότητος καὶ τὴν προστασίαν τῶν πτωχῶν.

Καταλήγων ὁ κ. Κανελλόπουλος ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ὑπερβάλλει τὸν προτεσιαντικὸν ἀτομικισμὸν καὶ δίδει εὐρύτερον ἠθικὸν καὶ κοινωνιστικὸν περιεχόμενον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπανέρχεται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης, προσπαθοῦσα νὰ καταστήσῃ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν πολυδιάστατον καὶ ἐμπειοποιημένην ὑπὸ ἠθικῶν ἀρχῶν.

Ὅθεν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ὁμιλία τοῦ ἐκλεκτοῦ καθηγητοῦ ἐνισχύει τὸ ὅτι, ὡς ἐτονίσθη ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει, ἐπιβάλλεται ἡ ἐμμονὴ εἰς τὸ ἐλληνορθόδοξον ἀνθρωπιστικὸν καὶ πολιτιστικὸν πνεῦμα, ὅπερ διαποτίζει πάντας τοὺς τομεῖς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ πολιτισμοῦ.

Πρέπει νὰ ἐπαινῶνται.

Ἀνακοίνωσις τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν κατέστησε γνωστὸν, ὅτι ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἐκάλεσε καὶ συνεχάρη τὸν ἀστυφύλακα κ. Κωνσταντῖνον Μανίκαν, «ὁ ὁποῖος τὰς μεσημβρινὰς ὥρας τῆς 10.1.77 ἀνεῦρεν ἔξωθι τῆς αἰθούσης τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας τοῦ Δυτικοῦ Ἀερολιμένου καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ χαρτοφύλακα μὲ ὀκτὼ χιλιάδας δολλάρια, δύο ὥρολόγια, τρεῖς στυλογράφους καὶ μίαν ἀθροιστικὴν μηχανήν, συνολικῆς ἀξίας 800.000 δραχμῶν περίπου».

Ὡς τυχάνει προφανές, εἶναι ἀξία ἐξάρσεως τὸσον ἡ εὐγενὴς χειρονομία τοῦ ἀστυφύλακος, ἥτις μαρτυρεῖ ἠθικὴν ἀνωτερότητα καὶ προσήλωσιν εἰς τὴν εὐεργετικὴν διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον ὑγιᾶ δεοντολογίαν τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐπαγγέλματος, ὅσον καὶ ἡ πρωτοβουλία τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, ἥτις ὑπογραμμίζει ὅτι αἱ κοινωνοφελεῖς πράξεις ἀληθοῦς γενναιότητος πρέπει νὰ ἐπαινῶνται καὶ προβάλλονται πρὸς μίμησιν.

Συνταρακτικὰ στατιστικὰ.

Ἐκατοντάδες χριστιανῶν νέων διαφόρων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν συνητήθησαν φιλικῶς ἐν Ἀθήναις, ἵνα προβάλουν τὸ πνεῦμα «τῆς φιλίας καὶ συνεργασίας ἀνάμεσα σὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τῆς δικαιοσύνης σὲ τὸν κόσμον».

Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην εἰς ἓκ τῶν ὁμιλητῶν φοιτητῶν παρουσίασε τὰς στατιστικὰς τῆς Οὐνέσκο, κατὰ τὰς ὁποίας «οἱ δὺο σιὸς τρεῖς ἀνθρώπους ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν πείνα. Τὸ 65ο) οἱ τῶν ἀνθρώπων διαθέτει τὸ 15ο) οἱ τοῦ πλοῦτου τῆς γῆς. Ἐνα ἀεροπλανοφόρο κοστίζει ὅσο ἡ τροφὴ 1.600.000 ἀνθρώπων ἐπὶ ἓνα χρόνον. Ἡ μισὴ ἀνθρωπότης δὲν ξέρει οὔτε νὰ γράφῃ, οὔτε νὰ διαβάσῃ. Στὸ Βιετνάμ ἀντιστοιχεῖ ἓνας ἰατρός σὲ 60.000 κατοίκους, ἐνῶ στὴ Γαλλία ἓνας ἰατρός σὲ 1.000».

Αἱ συνταρακτικὰ αὐτὰ στατιστικὰ ἀποδεικνύουν, διατι αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἠρωμένης Ἐκκλησίας τῶν Ἐπιτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἵνα συνηνωμένοι διαδώσουν τὸ χριστιανικὸν περὶ εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης μήνυμα.

Περιορίζει εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Φούλντας, ἀναφερόμενος εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτονούντων ἐν Δυτικῇ Γερμανίᾳ ἐδιπλασιάσθη μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον καὶ ὅτι εἰδικότερον κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ἐτριπλασιάσθη εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων, ἐτόνισε τὰ ἑξῆς: «Ἡ εὐμάρεια τῆς ζωῆς, ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ πρόοδος τῶν 20 τελευταίων ἐτῶν, ἡ περιφρόνησις τῶν ἠθικῶν ἀξιών, ἡ κρίσις τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, ἡ διάσπασις τῆς ἐνότητος τῆς οἰκογενείας, ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία, πάντα ταῦτα φέρουν τὸν ἀνθρώπον εἰς ἀπόγνωσιν. Τὸ ἐπόμενον θῆμα εἶναι ἡ αὐτοκτονία».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, γίνεται κατανοητὸν διατι ὁ ἐμποτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ ἀνακαινιστικοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος περιορίζει εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν τετάρτην ἐκ τῶν αἰτιῶν τοῦ θανάτου, ἥτις εἶναι ἡ αὐτοκτονία. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ ἀφ' ἐνὸς ἀποδυναμώνει πάσας τὰς αἰτίας, αἵτινες ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἀπόγνωσιν, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς περιπτώσεις ἀναποφεύκτων θλίψεων καὶ ἀπογοητεύσεων δωρεῖται καρτερίαν, ὑπομονήν, ἐλπίδα καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν ἐν νηφαλιότητι νικηφόρον ἀντιμετώπισιν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν δεινῶν τοῦ βίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

—Τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου 1977, ἡμέραν Κυριακὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ, προσκλήσει τοῦ Πρωτάνωος κ. Νικολάου Ματσανιώτου, παρέστη εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τελετὴν τοῦ Παν)μίου Ἀθηνῶν. Κατ' αὐτὴν μετὰ τὴν εἰσήγησιν τοῦ Πρωτάνωος, ὁμίλησεν ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Βλάσιος Φειδᾶς μὲ θέμα, «σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κατὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας». Μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁμιλίας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνεχάρη τὸν ὁμιλητὴν, εἰς δὲ τὸν Πρωτάνωον ἠδύχηθη εὐδόξωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Πανεπιστημίου.

—Τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Τρίτην, περὶ τὴν 08.00 ὥραν καὶ ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ ἐτελέσθη ἀγίασιμος ἐπὶ τῇ 1ῃ τοῦ μηνός. Ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἔλαβε χώραν εὐρεῖα σύσκεψις τῶν διαφόρων γραφείων τῆς Ἱεραῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Κατ' αὐτὴν ἐξετάσθησαν θέματα ὑπηρεσιακῆς φύσεως καὶ ἐλήφθησαν αἱ δέουσαι ἀποφάσεις.

—Τὴν 2αν Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Τετάρτην, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, ἐπιτροπὴν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἰπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ τὸν Στρατηγὸν κ. Γεώργιον Μπάλλαν.

—Τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Πέμπτην, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήθυσε μῆνυμα ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει 1977 εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Βορειοηπειρώτας, ἐν ᾧ μεταξὺ ἄλλων τονίζεται, ὅτι «εἰς τὰς πύλας μιᾶς νέας καμπῆς τῶν χρόνων εὐρισκόμενοι, καλούμεθα νὰ στρέψωμεν νοῦν καὶ καρδίαν πρὸς τὸ παρελθὸν μέχρι τὰ δάθη τῶν αἰώνων καὶ ἀντλοῦντες ἐκ τῆς μοναδικῆς τῶν λαῶν τῆς γῆς ἱστορίας μας πείραν καὶ διδάγματα, νὰ φωτίσωμεν τὴν πορείαν τοῦ παρόντος καὶ νὰ διασφαλίσωμεν τὴν συνέχισιν τοῦ μέλλοντος τῆς φυλῆς μας». Ἐξ ἄλλων παρόμοια μηνύματα ἐζητήθησαν καὶ ἐστάλησαν εἰς τὰς παροικίας τῶν Βορειοηπειρωτῶν τῆς Νέας Ἰόρκης καὶ τοῦ ILLINOIS τῶν ΗΠΑ.

—Τὴν 5ην Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Σάββατον, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πατριάρχου Ἁγίου Φωτίου ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Μέγα Ἐσπερινὸν ἐν τῷ Ἱερῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Τὴν ἐπομένην, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱ. Μ. Πεντέλης ἐτελέσθη Ἀρχιερατικὸν Συλλεῖτουργον ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Παροναξίας κ. Ἐπιφανίου, Ἐλασσῶνος κ. Σεβαστιανοῦ, καὶ Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Παύλου. Τὴν Θείαν Λειτουργίαν παρηκολούθησεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ, πολλοὶ Ἱεράρχαι, Βουλευταί, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν)μίου Ἀθηνῶν, φοιτηταὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Τὴν 11.00 ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐκήρυξεν τὴν ἐναρξιν ἐπικαίρου θεολογικῆς συζητήσεως ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ ἐν Πεντέλῃ Διορθόδοξου Κέντρου, προσφωνήσας δεόντως τοὺς παρευρεθέντας καὶ τὴν 13.00 ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος παρέθεσεν γεῦμα εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἱ. Μονῆς πρὸς τιμὴν τῶν κεκλημένων.

—Τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Δευτέραν, τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐπεσκέφθησαν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ γραφείῳ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου ὁ Νομάρχης Ἀττικῆς κ. Γεώργιος Τσιτσάρας, ὁ Στρατηγὸς κ. Γεώργιος Κιέστης, ὁ Βουλευτὴς Τρικάλων κ. Σωτήριος Χατζηγάκης καὶ ἡ Ναταλία Ἀδέρωφ.

—Τὴν 8ην Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Τρίτην, τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ.κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ ἐπεσκέφθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός, Θήρας κ. Γαβριήλ,

Ἐλευθερουπόλεως κ. Ἀμβρόσιος, Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμοπίας κ. Καλλίνικος, Ἐλασσῶνος κ. Σεβαστιανός καὶ Γρεβενῶν κ. Σέργιος.

—Τὴν 9ην Φεβρουαρίου 1977, ἡμέραν Τετάρτην, τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐπεσκέφθη ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐν Ἀθήναις διπλωματικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἀργεντινῆς, Πρέσβυς κ. ALBERTO PEIRONEI, ὁ Ὑποδιοικητὴς τῆς Δ.Ε.Η. κ. Ἀντώνιος Λιβερίατος καὶ ὁ Στρατηγὸς κ. Γεώργιος Μπάλλας.

Ίερά Μητρόπολις Νικαίας

Τὸ θέμα τῆς στελεχώσεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τῶν «Χριστιανικῶν Μαχητικῶν Ὁμάδων Μαθητῶν» (Χ.Μ.Ο.Μ.) ἢ Ἱ. Μητρόπολις τὸ ἀντεμετώπισεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατὰ τρόπον ἀποτελεσματικόν.

Ἀπὸ τὴν κατηχητικὴν κίνησιν ἐπιλέγει τὰ καλλίτερα στελέχη καὶ τὰ ἐκπαιδεῖ εἰς σύντομον χρονικὸν διάστημα εἰς τὸ «Ταχύρρυθμον Φροντιστήριον Κατηχητῶν», τὸ ὁποῖον στεγάζεται εἰς τὸ Πνευματικὸν καὶ Κοινωνικὸν Κέντρον καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸν δραστήριον Ἱεροκήρυκα Ἀρχιμ. π. Φιλάρετον Ἀντύπαν πού εἶναι καὶ ὁ ὑπεύθυνος τῆς ὅλης κατηχητικῆς κινήσεως.

Εἰς τὸ θέμα τῶν Κατηχητικῶν Στελεχῶν ἢ Ἱ. Μητρόπολις ἔγινεν αὐτάρκης χάρις εἰς τὸ Φροντιστήριον ἀπὸ τὸ ὁποῖον, ἀπεφοίτησαν ἑκατοντάδες Κατηχηταί, λαβόντες «Πτυχίον Κατηχητικῆς Σχολῆς».

Τὴν 6-11-1976 ἐπανήρξισε τὴν λειτουργίαν τοῦ τῷ Φροντιστηρίου παρουσίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, ὁ ὁποῖος καὶ ὁμίλησε πατρικῶς πρὸς τοὺς ὑποσηφίους Κατηχητάς καὶ Κατηχητριάς.

Οἱ ΠΡΩΤΟΙ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νικαίας κ. Γεωργίου Ἀγιασιός.

Μετὰ τὴν ὁμίλιαν τοῦ ὑπευθύνου τῶν δύο Σχολῶν ὁ Σεβασμιώτατος ἀπένευε Πτυχίον Ἱεροψάλτου εἰς τοὺς ἐξ (6) πρώτους ἀποφοίτησαντας ἐκ τῆς Σχολῆς μὲ τὴν εὐχὴν νὰ ἀσκήσουν τὸ λειτουργήμα τοῦ Ἱεροψάλτου ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν πολλῇ εὐλαβείᾳ.

Μεταξὺ τῶν πρώτων πτυχιούχων ἦτο καὶ ἡ δεσποινὴ Ἀργυρῶ Δαδαλιάρη, ἡ ὁποία μάλιστα ἔλαβεν ἄριστα καὶ εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος.

Οἱ πρῶτοι πτυχιούχοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Ἀργυρῶ Δαδαλιάρη
2. Χρήστος Σιλίκης
3. Ἰωάννης Νίκας
4. Κωνσταντῖνος Καραουλάνης
5. Ἀλέξανδρος Γεωργίου
6. Γεώργιος Τζελαλίδης

«ΘΑΒΩΡ» καὶ «ΛΥΔΙΑ»

Ἀπὸ τὰ μέλη τῶν Γ' καὶ Δ' Χ.Μ.Ο.Μ. ἀρρένων καὶ θηλέων ἢ Ἱ. Μητρόπολις ἐπιλέγει τὰ πλέον τακτικά καὶ ἐνθουσιώδη καὶ τὰ ἐντάσει εἰς εἰδικὰς προτύπους Χριστιανικάς

‘Ομάδας «ΘΑΒΩΡ» διά τούς ἄρρενας καί «ΛΥΔΙΑ» διά τὰς θήλεις.

Τὰ μέλη τῶν ‘Ομάδων αὐτῶν παρακολουθοῦν κατά τὰς μηνιαίας τῶν συγκεντρώσεις εἰδικὰς διαλέξεις, μετέχουν εἰδικῶν λατρευτικῶν καί ψυχαγωγικῶν ἐκδηλώσεων καί προετοιμάζονται νά εἰσέλθουν ἐν καιρῷ εἰς τὸ Κατηχητικὸν Φροντιστήριον διά νά ἀναδειχθοῦν Στελέχη τῆς Κατηχητικῆς κινήσεως.

ΕΟΡΤΗ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

Ἐσχάτως ἰδρύθη εἰς τὴν περιοχὴν Χαϊδαρίου νέα Ἑνορία μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου.

Οἱ ἐνορίται μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν δραστήριον Ἐφημέριον καί τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον, ἀφοῦ ἐπέτυχον τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἑνορίας, κινοῦνται τῶρα πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν διά νά ἀνεγείρουν νέον ἱερόν Ναὸν πρὸς θεραπείαν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν Χριστιανῶν τῆς νέας Ἑνορίας.

Πρὸς τὸ παρὸν οἱ ἐνορίται ἐκκλησιάζονται εἰς τὸν παλαιὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ο ΣΕΒ. ΝΙΚΑΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΓΩΝΙΑΝ» ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκ τῆς Μητροπολιτικῆς Νικαίας, ἐκτιμῶν τὴν ἱεραποστολικὴν ἐργασίαν τῶν μελῶν τῆς «Χριστιανικῆς Γωνίας» Ἀθηνῶν ποῦ ἀπὸ 30ετίας κατὰ Κυριακὴν ἐπισκέπτονται καί ψυχαγωγοῦν καί ἐνθαρρύνουν τοὺς συμπαθεῖς Χανσενικούς, μετέβη τὴν 2-11-76 εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις Γραφεῖα τῆς Ἀδελφότητος καὶ ἐνώπιον ὀγκώδους συγκεντρώσεως μελῶν καὶ φίλων τῆς Ἀδελφότητος ὠμίλησε περὶ τοῦ σπουδαίου κοινωνικοῦ ἔργου τοῦ ὁποῖον ἐπιτελοῦν μὲ αὐταπάρνησιν τὰ μέλη τῆς «Χριστιανικῆς Γωνίας».

Ἡ δραστηριότης, ὡς ἐτόνισεν ὁ Σεβασμιώτατος, τῆς Ἀδελφότητος ἐπεκτείνεται καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἴδρύματα, ὅπως ἡ «Σωτηρία», ἡ «Βούλα», τὸ «Κέντρον Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων» Σκαρραμαγκᾶ κ.ἄ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντας ὑπ’ ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 2) 69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νά προβῶμεν εἰς ἀνακλήρῳν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ Ἱ. Ναῶ Ἁγίας Αἰκατερίνης Πετραλώνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νά καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγρίτης

Ἐχοντας ὑπ’ ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 346) 1976 Νόμου «περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τιμῶν θέσεων κλπ.» καὶ τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ

κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους ὅπως καταλάβωσι μίαν τῶν ἀκολουθῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Ἀδελφικοῦ, 2) Ἁγίου Δημητρίου Ἁγίου Βροντοῦ, 3) Τιμίου Προδρόμου Κουσουκλίου, 4) Μεγάλων Ταξιαρχῶν Μελενικιστοῦ, 5) Ἁγίας Παρασκευῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, 6) Ἁγίου Γεωργίου Ἀνθῆς, 7) Τιμίου Προδρόμου Δευκιστοῦ, 8) Ἁγίου Γεωργίου Πύργου, 9) Γεν. τῆς Θεοτόκου Παραμυρίου καὶ 10) Ἁγίου Δημητρίου Τερπνῆς, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς αἰτήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σέρραις τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

Ἐχοντας ὑπ’ ὄψει α) τὸ ὑπ’ ἀριθ. 1398) 73 Ν.Δ., β) τὴν ὑπ’ ἀριθ. 408) 75 ἡμετέραν Ἀπόφασιν «περὶ ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων» καὶ γ) τὸ ἄρθρ. 33 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νά προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ὀργανικῆς θέσεως Διακόνου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος τῆς Ἑνορίας Κομιστρῶν, καλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Κύμῃ τῇ 8ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντας ὑπ’ ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παράγρ. 2 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 2) 69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ πρὸς κατάληψιν μιᾶς ἐκ τῶν χηρευουσῶν θέσεων Ἐφημεριῶν τῶν κάτωθι: Ἱερῶν Ἑνοριακῶν Ναῶν: 1) Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀγρόλου - Συκίων, 2) Καταθέσεως Ἐσθῆτος Θεοτόκου Βλαχέρης καὶ 3) Γεννήσεως Θεοτόκου Μουχουστίου.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Ἀρτῆς ΠΑΝΑΓΙΩΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντας ὑπ’ ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ κάτωθι Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῳν τῶν ὑποψηφίων τῆς ἐν λόγῳ κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Λαγοβουνίου.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 9ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆ Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῳξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίου Παντελεήμονος Δραπετσώνας, 2) Ἁγίου Φανουρίου Δραπετσώνας, 3) Ἐθαγγελιστρίας καὶ 4) Προφήτου Ἡλιοῦ Καστέλλας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῇ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346) 1976, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους Δάφνης, Μπερτσιᾶς καὶ Τρανῆς Λάκκας καὶ 2) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Ἀννης Μπουλιᾶρι, Συριαμάκου καὶ Γαλατᾶ Γορτυνίας, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῳξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1977

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Μητρόπολις προτίθεται ὅπως προλάβῃ: 1) Ἀρχιεπισκοπὴν ἢ Πρεσβύτερον, ὡς Ἱερατικῶς Προϊστάμενον Ἐνορίας τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως ἐν Σουηδίᾳ καὶ 2) Διάκονον ἢ ὑποψήφιον Διάκονον, κατὰ προτίμησιν ἄγαμον, ὡς Διάκονον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Στοκχόλμης, ἐκτελοῦντα συγχρόνως καθήκοντα Γραμματέως ἐν τῇ Μητροπόλει. Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας: Ἱερά Μητρόπολις Περιστερίου. Τηλ. 5719.777.

Ἐν Στοκχόλμῃ τῇ 12ῃ Ἰανουαρίου 1977

† Ὁ Σουηδίας ΠΑΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΑΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τ.Α.Κ.Ε.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ, ληφθεῖσης κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ Β') 7.2.1977, προσελήφθη ὡς ἔκτακτος ἐπὶ συμβάσει Ἰδιωτικῶν Δικαίων καὶ διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 7.2.1977 μέχρι 30.6.1977, ὁ ἐργοδηγὸς Δομικῶν Ἔργων Ἰωάννης Κωνσταντινίδης, πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν τοῦ Ταμείου.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΙΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικῶς: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικῶς: Δολλάρια 12 ἑτησίως

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τὸ Ἰδεῶδες Ἀγωγῆς καὶ Μορφώσεως τῶν Νέων.

Χρονικὸν τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Μεγάλου Φωτίου.

Εὐαγγ. Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τὸ Ἀνθρωπιστικὸν καὶ Πολιτιστικὸν Ἰδεῶδες τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου.

Βλ. Ἰω. Φειδᾶ, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Αἱ Ἀντιλήψεις τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου περὶ τῆς Δ. Ἐκκλησίας.

Χρ. Σπ. Βούλγαρη, Ἐντεταλμένου Ἐφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Μέγας Φῶτιος ὡς Ἐκκλησιαστικὸς καὶ Ἐθνικὸς Ἀγωνιστής.

Μητροπ. Περιστερίου Ἀλεξάνδρου, Ἡ Α'. Προσυνοδικὴ Διάσκεψις.

Μητροπ. Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἡ Λατρεία δεικτῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Μητροπ. Πριγκηποννήσων κ. Κωνσταντίνου (Χαρισιάδου), Λόγος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ἀρχιμ. Παύλου Κ. Ἀθανάτου, Τριωδίου Καίρος.

Σπυρ. Δ. Κοντογιάννη, Βοηθοῦ ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐκλογή καὶ Χειροτονία τῶν Ἀρχιεπισκόπων τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων Σεβαστείας Κορηλίου καὶ Ἰορδάνου Παλλαδίου.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.